

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

14 Σεπτεμβρίου 2023

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 5423

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. απόφ. 797/2022*

Λήψη απόφασης επί της γνωστοποίησης συγκέντρωσης σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 10 του ν. 3959/2011, η οποία αφορά σε δημιουργία κοινής επιχείρησης μέσω της απόκτησης κοινού ελέγχου από τις εταιρίες με την επωνυμία «ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΕΛΛΑΣ) ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΥ Α.Ε.» και «ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ Α.Ε.».

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1ου ορόφου του κτηρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1Α, Αθήνα, την 26η Οκτωβρίου 2022, ημέρα Τετάρτη και ώρα 08:00, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Ιωάννης Λιανός.

Μέλη: Χαρίκλεια Νικολοπούλου (Αντιπρόεδρος)

Παναγιώτης Φώτης,

Ιωάννης Στεφάτος (Εισηγητής),

Σωτήριος Καρκαλάκος και

Μιχαήλ Πολέμης, λόγω κωλύματος του τακτικού μέλους Ιωάννη Πετρόγλου.

Γραμματέας: Ευαγγελία Ρουμπή.

Πριν την έναρξη της συζήτησεως, ο Πρόεδρος όρισε Γραμματέα της υπόθεσης την υπάλληλο Ευαγγελία Ρουμπή με αναπληρώτρια την Ευγενία Ντόρντα.

Στην αρχή της συζήτησης το λόγο έλαβε ο Εισηγητής της υπόθεσης, Ιωάννης Στεφάτος, ο οποίος ανέπτυξε συνοπτικά το περιεχόμενο της υπ' αρ. 9455/24.10.2022 γραπτής εισήγησης επί της κρινόμενης υπόθεσης και πρότεινε, για τους λόγους που αναφέρονται αναλυτικά στην Εισήγηση την έγκρισή της.

Η Επιτροπή στη συνέχεια, προχώρησε σε διάσκεψη επί της υπόθεσης με τη συμμετοχή του Εισηγητή της υπόθεσης, Ιωάννη Στεφάτου, ο οποίος δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία, και αφού έλαβε υπόψη την υπ' αρ. 9455/24.10.2022 Έκθεση του αρμόδιου Εισηγητή, τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης, και το ισχύον νομικό πλαίσιο,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

I. Η ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΘΕΙΣΑ ΠΡΑΞΗ	
I.1.1 ΣΥΜΦΩΝΗΤΙΚΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	
II. ΤΑ ΜΕΡΗ	
II.1.1 ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ ΕΛΛΑΣ	
II.1.2 ΔΕΗ	
II.1.3 HELLENIC HYDROGEN A.E. (ΕΤΑΙΡΙΑ - ΣΤΟΧΟΣ)	
III. ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ	
III.1.1 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΠΡΑΞΗΣ	
III.1.2 ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	
III.1.3 ΕΠΙ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ	
III.1.4 ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΕΑ - ΚΥΚΛΟΙ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	
III.1.5 ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ ΚΑΙ ΕΜΠΡΟΘΕΣΜΗ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ	
IV. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	
IV.1.1 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΓΟΡΑΣ ΥΔΡΟΓΟΝΟΥ	
IV.1.2 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	
IV.1.3 ΕΙΔΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΑΠΟ ΑΠΕ / ΣΗΘΥΑ	
V. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ / ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ - ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ - ΜΕΡΙΔΙΑ - ΕΠΗΡΕΑΖΟΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ	
V.1.1 ΓΕΝΙΚΑ	
V.1.2 Η ΑΓΟΡΑ ΤΟΥ ΥΔΡΟΓΟΝΟΥ ΓΕΝΙΚΑ	
V.1.3 Η ΑΓΟΡΑ ΤΟΥ ΥΔΡΟΓΟΝΟΥ (ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ)	
V.1.4 ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ	
V.1.5 ΑΓΟΡΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	
V.1.6 ΠΡΟΪΟΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΑΓΟΡΑ	
V.1.7 ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ	
V.1.8 Η ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΔΙΥΛΙΣΗΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ	
V.1.9 ΕΠΗΡΕΑΖΟΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ	
VI. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ	
VI.1.1 ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΥΔΡΟΓΟΝΟΥ	
VI.1.2 ΚΑΘΕΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ	

* Η παρούσα απόφαση εκδίδεται σε δύο (2) επιπλέον εκδόσεις με τα διακριτικά: (1) Προς Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (2) Έκδοση για τις εταιρείες «ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΕΛΛΑΣ) ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΥ Α.Ε.» και «ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ Α.Ε.». Από τις παραπάνω εκδόσεις έχουν αφαιρεθεί τα απόρρητα επιχειρηματικά στοιχεία (όπου η ένδειξη [...]) τα οποία δεν θα πρέπει να περιέλθουν σε γνώση του αντίστοιχου αποδέκτη της έκδοσης, σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 3959/2011 (Α' 93), όπως ισχύει, και τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (Β' 1790/2023).

VI.1.3 ΑΓΟΡΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙ-
ΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΚΥΡΙΩΣ ΑΠΟ ΑΠΕ) ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ
ΥΔΡΟΓΟΝΟΥ .....

VI.1.4 ΚΑΘΕΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΛΙΑΝΙΚΗΣ
ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΥΔΡΟΓΟΝΟΥ .....

VI.1.5 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΤΩΝ ΜΗΤΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ (SPILL-
OVER EFFECT) (ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ 7, ΠΑΡ. 3 ΤΟΥ Ν. 3959/
2011) .....

VI.1.6 ΑΓΟΡΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙ-
ΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΚΥΡΙΩΣ ΑΠΟ ΑΠΕ) .....

VI.1.7 ΛΟΙΠΕΣ ΑΓΟΡΕΣ .....

VII. ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝΤΕΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ .....

VII.1.1 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΜΗ ΑΣΚΗΣΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ...

VII.1.2 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-
ΜΗΘΕΙΑΣ / ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ .....

VIII. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΥΠΟ
ΚΡΙΣΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ .....

Ι. Η ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΘΕΙΣΑ ΠΡΑΞΗ

1. Την 21.07.2022 υπεβλήθη στην υπηρεσία η υπ' αριθ. πρωτ. 7074 γνωστοποίηση συγκέντρωσης (εφεξής και «Έντυπο Γνωστοποίησης»), σύμφωνα με την οποία η εταιρεία με την επωνυμία «ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΕΛΛΑΣ) ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΥ Α.Ε.» (εφεξής και «ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ») και η εταιρεία με την επωνυμία «ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ Α.Ε.» (εφεξής και «ΔΕΗ») – από κοινού αναφερόμενες ως τα «Μέρη» ή οι «Γνωστοποιούσες» – θα αποκτήσουν κοινό έλεγχο επί της υπό σύσταση εταιρείας με την επωνυμία «HELLENIC HYDROGEN Α.Ε.» (εφεξής και «HELLENIC HYDROGEN» ή «ΗΗ» ή «Εταιρεία-Στόχος»). Η υπό σύσταση Εταιρεία-Στόχος θα έχει ως καταστατικό σκοπό την ανάπτυξη και λειτουργία έργων ανάπτυξης και κατασκευής υποδομών για την εγκατάσταση στην Ελλάδα μονάδων ηλεκτρολύσης πράσινου υδρογόνου, και άλλες συναφείς δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της εμπορίας του παραγόμενου από τις εν λόγω μονάδες πράσινου υδρογόνου¹.
2. Δυνάμει του από 07.07.2022 Συμφωνητικού Μετόχων (Shareholders agreement) μεταξύ της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και της ΔΕΗ, οι δύο εταιρίες θα αποκτήσουν, υπό τον όρο έγκρισης της συγκέντρωσης από την Επιτροπή Ανταγωνισμού (ΕΑ), το 51% και το 49%, αντίστοιχα, των μετοχών της Εταιρείας-Στόχου που πρόκειται να συσταθεί (εφεξής η «Συναλλαγή»). Με την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης θα αποκτηθεί κοινός έλεγχος από τα Μέρη και, συνεπώς, θα δημιουργηθεί κοινή επιχείρηση.
3. Ο κλάδος στον οποίο αφορά η υπό εξέταση συγκέντρωση είναι αυτός της παραγωγής «πράσινου» υδρογόνου μέσω της χρήσης ηλεκτρικής ενέργειας προερχόμενης από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) καθώς και η αποθήκευση και εμπορία αυτού.
4. Όσον αφορά στους στρατηγικούς λόγους που δικαιολογούν τη συγκέντρωση, τα Μέρη αναφέρουν ότι επιδιώκουν να ηγηθούν της ανάπτυξης της οικονομίας του πράσινου υδρογόνου στην Ελλάδα, έχοντας πρόσβαση στην ενέργεια ΑΠΕ που παράγεται από τη ΔΕΗ και εκμεταλλευόμενα την τεχνογνωσία του μεγάλου ενεργειακού ομίλου της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ. Σύμφωνα με τα Μέρη, το πράσινο υδρογόνο αποτελεί αναδυόμενη αγορά ενέργειας που αναμένεται να συμβάλει στη στροφή της οικονομίας και της κοινωνίας προς τη χρήση φιλικών προς το περιβάλλον πηγών ενέργειας².

Ι.1.1 ΣΥΜΦΩΝΗΤΙΚΟ ΜΕΤΟΧΩΝ

5. Στις 7 Ιουλίου 2022 υπεγράφη μεταξύ των εταιριών ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και ΔΕΗ το Συμφωνητικό Μετόχων «αναφορικά με την κοινή επιχείρηση για την ανάπτυξη και λειτουργία έργων υδρογόνου» (εφεξής και «Συμφωνητικό»). Οι εταιρίες ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και ΔΕΗ προτίθενται να συνεργαστούν για την παραγωγή, αποθήκευση και εμπορία πράσινου υδρογόνου και, για τον σκοπό αυτό, ιδρύουν στην Ελλάδα μία νέα εταιρεία της οποίας τα χαρακτηριστικά, ο έλεγχος και η διοίκηση, ορίζονται στο Συμφωνητικό. Συγκεκριμένα, η

¹ Βλ. Παράρτημα 13, Προσάρτημα 5 του Εντύπου Γνωστοποίησης.

² Βλ. Έντυπο Γνωστοποίησης, Τμήματα 1.6 και 3.4.

Εταιρεία - Στόχος θα έχει ως [...], το 51% του οποίου θα καταβληθεί από τη ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ, ήτοι [...], και το 49% αυτού, ήτοι [...] θα καταβληθεί από τη ΔΕΗ³.

6. Ως προς την ίδρυση της Εταιρείας – Στόχου, σημειώνεται ότι εντός πέντε (5) εργάσιμων ημερών από την ειδοποίηση περί έγκρισης της Συναλλαγής από την ΕΑ, τα Μέρη θα υπογράψουν τη συμβολαιογραφική πράξη ίδρυσης και το καταστατικό της Εταιρείας – Στόχου, ενώ εντός δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την υπογραφή τους, τα Μέρη θα αιτηθούν το άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού στο όνομα της Εταιρείας-Στόχου προκειμένου να καταθέσουν το Αρχικό Μετοχικό Κεφάλαιο⁴.
7. Το αντικείμενο της Εταιρείας – Στόχου θα είναι έργα ανάπτυξης και κατασκευής υποδομής για την εγκατάσταση μονάδων ηλεκτρόλυσης «ανανεώσιμου υδρογόνου» (συμπεριλαμβανομένης και της υποστηρικτικής δομής) στην Ελλάδα (Εργα)⁵.

II. ΤΑ ΜΕΡΗ

II.1.1 ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ ΕΛΛΑΣ

8. Η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΕΛΛΑΣ) ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΥ Α.Ε. (εφεξής και «ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ»)⁶ είναι η μητρική εταιρεία του Ομίλου ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ με έδρα το Μαρούσι επί της οδού Ηρώδου Αττικού 12Α. Κύρια δραστηριότητά της είναι η διύλιση αργού πετρελαίου και η χονδρική και λιανική εμπορία προϊόντων αυτού, ενώ ο Όμιλος ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ, μέσω των θυγατρικών του, δραστηριοποιείται και στην αγορά της παραγωγής και πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής και λιανικής, καθώς και την προμήθεια φυσικού αερίου.⁷
9. Σημειώνεται ότι τα τελευταία έτη ο Όμιλος ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ έχει επεκτείνει τις δραστηριότητές του στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Ειδικότερα, κατά την περίοδο 2019-2021, η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ προχώρησε στις ακόλουθες εξαγορές επιχειρήσεων, οι οποίες δραστηριοποιούνται στην ευρύτερη αγορά παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας:
  - (α) την 06.05.2022 η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ απέκτησε το 29,87% του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΛΛΑΚΤΩΡ Α.Ε. και συνήψε πλαίσιο συμφωνίας με την REGGEBORGH INVEST B.V. (κάτοχο του 30,52% του μετοχικού κεφαλαίου της ίδιας εταιρείας) με αντικείμενο, μεταξύ άλλων, τη μελλοντική απόσχιση του κλάδου ΑΠΕ της ΕΛΛΑΚΤΩΡ Α.Ε. και την εξαγορά από τη ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ του 75% του μετοχικού κεφαλαίου και τον αποκλειστικό έλεγχο της νέας οντότητας που θα προκύψει⁸.
  - (β) την απόκτηση αποκλειστικού ελέγχου από την ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ επί της εταιρείας με την επωνυμία «ΕΛΙΝ ΒΕΡΝΤ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΕΙΦΟΡΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ» με αντικείμενο την παραγωγή και διάθεση βιοκαυσίμων, και συγκεκριμένα

³ Βλ. όρο 3.7 του Συμφωνητικού (προσκομίσθηκε ως Παράρτημα 13 στο Έντυπο Γνωστοποίησης).

⁴ Βλ. όρο 3.5, 3.6 του Συμφωνητικού.

⁵ Βλ. τον ορισμό του όρου «Έργο» στην Ενότητα 1 του Συμφωνητικού.

⁶ Η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

⁷ Έντυπο Γνωστοποίησης, σελ. 5.

⁸ <https://www.epant.gr/enimerosi/anakoinosi-sygentroseon/item/2396-apoktisi-apo-tin-more-tou-omilou-motor-oil-apokleistikoy-elegxou-epi-tis-drastiriotitas-ton-ananeosimon-pigon-energeias-tis-ellaktor.html> .

αυτούσιου βιοντίζελ⁹.

(γ) το 2021, μέσω της TEFORTO HOLDINGS, την οποία ελέγχει έμμεσα, η MOTOP ΟΪΛ προχώρησε στην εξαγορά του συνόλου των μετοχών σε 5 εταιρίες παραγωγούς ενέργειας από ΑΠΕ. Για το 2022 αναμενόταν να έχουν τεθεί σε λειτουργία έργα συνολικής δυναμικότητας 240 MW, ενώ είναι υπό κατασκευή επιπλέον έργα δυναμικότητάς 124 MW¹⁰.

(δ) το 2021, μέσω της Motor Oil Renewable Energy Μονοπρόσωπη Α.Ε. («MORE»), την οποία ελέγχει άμεσα, η MOTOP ΟΪΛ απέκτησε το 50 % των μετοχών στην εταιρεία ΘΕΡΜΟΤΟΡ ΟΪΛΛΕΚΤΡΙΚΗ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ, για κατασκευή μονάδας φυσικού αερίου 877 MW την οποία ελέγχει από κοινού με την ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ. Η μονάδα αναμένεται να λειτουργήσει το 2024.

(ε) το 2020-2021, μέσω της MORE προχώρησε στην εξαγορά του συνόλου των μετοχών σε 5 εταιρίες οι οποίες κατέχουν αιολικά πάρκα συνολικής δυναμικότητας 114 MW (Πρόκειται για τις εταιρίες (i) RADIANT SOLAR HOLDINGS LTD, (ii) GREENSOL HOLDINGS LTD, (iii) ΑΙΟΛΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΚΕΛΛΑΣ Α.Ε., (iv) ΟΠΟΥΝΤΙΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΑΙΟΛΙΚΗ Α.Ε. και (v) WIRED RES Α.Ε.¹¹

(στ) το έτος 2019, μέσω της εταιρείας ΗΛΕΚΤΡΟΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΟΥΣΑΚΙΟΥ (vνν MORE), η MOTOP ΟΪΛ απέκτησε το 85% των μετοχών στην εταιρεία ΣΤΕΦΑΝΕΡ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ Α.Ε., η οποία διαθέτει 3 αιολικά πάρκα συνολικής δυναμικότητας 9,4 MW.¹² Οι εταιρίες του Ομίλου MOTOP ΟΪΛ οι οποίες δραστηριοποιούνται στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας είναι [...].¹³

10. Η υφιστάμενη μετοχική σύνθεση της MOTOP ΟΪΛ έχει ως εξής:

Πίνακας 1: Μετοχική σύνθεση της MOTOP ΟΪΛ		
	Μέτοχος	Ποσοστό
1	Petroventure Holdings Limited	[...]
2	Motor Oil Holdings Ltd	[...]
3	Doson Investments Company	[...]
4	Ίδιες Μετοχές	[...]
5	Επενδυτικό Κοινό	53,66%
ΣΥΝΟΛΟ		100%

Πηγή: Έντυπο Γνωστοποίησης, σελ. 18.

⁹ <https://www.epant.gr/enimerosi/anakoynosi-sygentroseon/item/2392-apoktisi-elegxou-apo-tin-motor-oil-epi-tis-elin-vernt-a-e-aeiforon-proionton-kai-ypiresion.html>. Σημειώνεται ότι το αυτούσιο βιοντίζελ αναμειγνύεται με ορυκτό πετρέλαιο κίνησης, είτε από τα διυλιστήρια που παράγουν τα ίδια ορυκτό πετρέλαιο κίνησης, είτε από τις εταιρίες εμπορίας που εισάγουν ορυκτό πετρέλαιο κίνησης. Το τελικό προϊόν (πετρέλαιο κίνησης) που διατίθεται στην αγορά περιέχει 7% (κατ' όγκο) αυτούσιο βιοντίζελ.

¹⁰ Βλ. απόφαση ΕΑ 744/2021 σκ. 93.

¹¹ Βλ. Έντυπο Γνωστοποίησης σελ. 20-21 και <https://www.newmoney.gr/roh/palmos-oikonomias/energeia/more-to-chtisimo-tou-chartofilakiou-ke-i-epomeni-stochi/>.

¹² Βλ. Έντυπο Γνωστοποίησης σελ. 20-21 και <https://www.newmoney.gr/roh/palmos-oikonomias/energeia/more-to-chtisimo-tou-chartofilakiou-ke-i-epomeni-stochi/>.

¹³ Βλ. το Παράρτημα 8 του Εντύπου Γνωστοποίησης.

11. Ως προς τον έλεγχο επί της εταιρείας, σύμφωνα με τις Γνωστοποιούσες: «*H Petroventure Holdings Ltd. τελεί υπό τον αποκλειστικό έλεγχο της Motor Oil Holdings Ltd. [...]*¹⁴.
12. Η τρέχουσα σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ, από 30.06.2022, παρουσιάζεται παρακάτω:

Πίνακας 2: Το ΔΣ της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ		
	Όνοματεπώνυμο	Ιδιότητα
1	Βαρδής Βαρδινογιάννης	Πρόεδρος-Μη εκτελεστικό μέλος
2	Ιωάννης Βαρδινογιάννης	Αντιπρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος-Εκτελεστικό μέλος
3	Νικόλαος Βαρδινογιάννης	Μη εκτελεστικό μέλος
4	Γεώργιος Αλεξανδρίδης	Μη εκτελεστικό μέλος
5	Ιωάννης Κοσμαδάκης	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος-Εκτελεστικό μέλος
6	Πέτρος Τζανετάκης	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος-Εκτελεστικό Μέλος
7	Νίκη Στουφή	Μη εκτελεστικό μέλος
8	Δημήτριος-Αντώνιος Ανυφαντάκης	Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος
9	Ουρανία Αικατερινάρη	Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος
10	Παναγιώτης Κωνσταντάρας	Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος

Πηγή: ΓΕΜΗ, Ανακοίνωση 2659185/08.07.2022.

13. Για το οικονομικό έτος 2021, ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών του Ομίλου ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ ανέρχεται στο ποσό των [...] ευρώ. Εντός της Ε.Ε. ο κύκλος εργασιών για το έτος 2021 ανέρχεται στο ποσό των [...] ευρώ ενώ στην ελληνική αγορά ο κύκλος εργασιών ήταν [...] ευρώ¹⁵.

II.1.2 ΔΕΗ

14. Η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού Α.Ε. (εφεξής και «ΔΕΗ») αποτελεί τη μητρική εταιρεία του Ομίλου ΔΕΗ και ιδρύθηκε το 1950. Εδρεύει στην Αθήνα, στην οδό Χαλκοκονδύλη 30. Δραστηριοποιείται στην ευρύτερη αγορά ηλεκτρικής ενέργειας καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων. Είναι η μεγαλύτερη εταιρεία παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα και ο μεγαλύτερος πάροχος λιανικής προμήθειας ενέργειας.
15. Η ΔΕΗ διαθέτει μεγάλη υποδομή σε εγκαταστάσεις ορυχείων λιγνίτη, παραγωγής και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας. Το ενεργειακό της μείγμα περιλαμβάνει λιγνιτικούς, υδροηλεκτρικούς και πετρελαϊκούς σταθμούς, καθώς και σταθμούς φυσικού αερίου, αλλά και εγκαταστάσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ). Ο Όμιλος, παράγει ηλεκτρική ενέργεια από τους εξήντα (60) κύριους σταθμούς παραγωγής της μητρικής εταιρείας, από τρεις (3) μέσω των 100% θυγατρικών εταιριών Λιγνιτική Μεγαλόπολης Α.Ε. και Λιγνιτική Μελίτης Α.Ε.¹⁶, αλλά και από σταθμούς ΑΠΕ που ανήκουν στην 100% θυγατρική εταιρεία,

¹⁴ Ο.π., σελ. 18.

¹⁵ Ο.π., σελ. 16 και Παράρτημα 5.

¹⁶ Βλ. επίσημη ιστοσελίδα της εταιρείας <https://www.dei.gr/el/dei-omilos/ependytikes-sxeseis/sugchoneush-me-aporrophhsh-apo-thn-deh-ae-ton-100-thugatrikon-ths-me-tis-eponumies-lignitikh-megalopolhs-monoprosoph-ae-kai-lignitikh-meliths-monoprosoph-ae/>, ημερομηνία επίσκεψης 28.09.2022.

ΔΕΗ Ανανεώσιμες Α.Ε.¹⁷

16. Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα της ΔΕΗ, δικαιώματα ψήφου με ποσοστό $\geq 5\%$ κατέχουν στην εταιρεία δύο νομικά πρόσωπα, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό κατέχεται από το επενδυτικό κοινό ως εξής:

Πίνακας 3: Μετοχική Σύνθεση της ΔΕΗ ¹⁸	
Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας Α.Ε. (ΕΕΣΥΠ)	34,12%
Selath Holdings S.a.r.l ¹⁹	10,00%
Ευρύ επενδυτικό κοινό και θεσμικοί επενδυτές	55,88%
ΣΥΝΟΛΟ	100,00%

Πηγή: Έντυπο Γνωστοποίησης, σελ. 19

17. Οι εταιρίες του Ομίλου οι οποίες δραστηριοποιούνται στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας είναι 25.²⁰
18. Η τρέχουσα σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΔΕΗ, βάσει της ιστοσελίδας της, παρουσιάζεται ως εξής:

Πίνακας 4: Σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΔΕΗ			
A/A	Όνοματεπώνυμο	Θέση στο ΔΣ	Ιδιότητα Μέλους
1	Στάσης Γεώργιος	Πρόεδρος και Δ/νων Σύμβουλος	Εκτελεστικό μέλος
2	Παπαδημητρίου Πύρρος	Αντιπρόεδρος	Ανεξάρτητο – Μη Εκτελεστικό μέλος
3	Μαρία Ψυλλάκη	Μέλος	Ανεξάρτητο – Μη Εκτελεστικό μέλος
4	Καρακούσης Γεώργιος	Μέλος	Εκτελεστικό μέλος
5	Δοξάκη Δέσποινα	Μέλος	Ανεξάρτητο – Μη Εκτελεστικό μέλος
6	Θεοδωρίδης Στέφανος	Μέλος	Ανεξάρτητο – Μη Εκτελεστικό μέλος
7	Καραλευθέρης Παντελής	Μέλος	Μη Εκτελεστικό μέλος
8	Καρδαμάκης Στέφανος	Μέλος	Ανεξάρτητο – Μη Εκτελεστικό μέλος
9	Παναγιωτάκης Μιχαήλ	Μέλος	Ανεξάρτητο – Μη Εκτελεστικό μέλος
10	Πατεράκης Αλέξανδρος	Μέλος	Εκτελεστικό μέλος
11	Φωτόπουλος Νικόλαος	Μέλος	Μη Εκτελεστικό μέλος

¹⁷ Το έτος 2021, η ΔΕΗ Ανανεώσιμες, υπέγραψε συμφωνίες επένδυσης με τρεις (3) ελληνικές ιδιωτικές εταιρίες (Πίβοτ, Τείχιο και Μπαλιάγα) του ομίλου Cantreva. Βλ. Έντυπο Γνωστοποίησης σελ. 21 και <https://www.newmoney.gr/roh/palmos-oikonomias/energeia/dei-an-joint-venture-me-cantreva-gia-fotovoltaika-pano-aro-13-gw/>, για την ανάπτυξη ενός χαρτοφυλακίου Φ/Β έργων στην Ελλάδα συνολικής ισχύος περίπου 2 GW. Με βάση την ως άνω συμφωνία, η ΔΕΗ Ανανεώσιμες θα συμμετάσχει στις εν λόγω εταιρίες με ποσοστό 49%. Επιπλέον, τον Οκτώβριο 2021, η ΔΕΗ Ανανεώσιμες και η RWE Renewables (RWER) υπέγραψαν Συμφωνία Σύστασης Εταιρείας με σκοπό την από κοινού ανάπτυξη Φ/Β σταθμών συνολικής εγκατεστημένης ισχύος έως 2 GW. Η ΔΕΗ Ανανεώσιμες εισέφερε σε είδος εννέα (9) εξ ολοκλήρου θυγατρικές της (εταιρίες ΑΜΥΝΤΑΙΟ) και απέκτησε το 49% του μετοχικού κεφαλαίου της ΜΕΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ Α.Ε. Η RWER εισέφερε μετρητά και απέκτησε το 51% του μετοχικού κεφαλαίου της ΜΕΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ Α.Ε. και τον αποκλειστικό έλεγχο αυτής. Βλ. Έντυπο Γνωστοποίησης, σελ. 21.

¹⁸ Ουδείς εκ των Μετόχων της ασκεί έλεγχο επί αυτής. Βλ. σχετικά την υπ' αριθ. πρωτ.8423/19.09.2022 επιστολή παροχής στοιχείων, ερώτ. 5.

¹⁹ Η οποία ελέγχεται εμμέσως από την CVC Capital Partners SICAV-FIS S.A." (CVC SICAV) Βλ. <https://www.dei.gr/el/dei-omilos/ependytikes-sxeseis/anakoynoseis/xrimatistiriakes-anakoynoseis/stock-news-2021/anakoynosi-rithmizomeni-pliroforia-n3556-2007-dei/>

²⁰ Βλ. Παράρτημα 9 του Εντύπου Γνωστοποίησης.

Πηγή: <https://www.dei.gr/el/dei-omilos/i-dei/etairiki-diakivernisi/organosi-etaireias/dioikitiko-symvouliao-dei/>, 04.08.2022

19. Όπως αναφέρουν οι Γνωστοποιούσες²¹ «...τέσσερα (4) μέλη του ΔΣ προτάθηκαν από την ΕΕΣΥΠ, τέσσερα (4) μέλη προτάθηκαν από την Επιτροπή Υποψηφιοτήτων, Αμοιβών και Προσλήψεων («ΕΥΑΠ»), ένα (1) μέλος προτάθηκε από το ελληνικό δημόσιο (εκπροσωπούμενο από τον Υπουργό Οικονομικών) και ένα μέλος (1) προτάθηκε από την CVC Capital Partners SICAV - FIS S.A». Οι αποφάσεις στο ΔΣ λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία.
20. Ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών του Ομίλου ΔΕΗ για το 2021 ανήλθε σε [...] ευρώ. Στην ΕΕ, ο κύκλος εργασιών του Ομίλου ήταν [...] ευρώ και στην ελληνική αγορά [...] ευρώ²².

II.1.3 HELLENIC HYDROGEN A.E. (ΕΤΑΙΡΙΑ- ΣΤΟΧΟΣ)

21. Η υπό σύσταση κοινή επιχείρηση, όπως προκύπτει από το καταστατικό της, θα έχει την επωνυμία Hellenic Hydrogen A.E. (εφεξής και «ΗΗ»)²³. Η διάρκεια ζωής της θα είναι 50 έτη και θα διαθέτει διοικητική, λειτουργική και οικονομική αυτονομία. Η έδρα της κοινής επιχείρησης θα είναι στο Μαρούσι, στα κτήρια της μητρικής της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ.
22. Σκοπός της ΗΗ σύμφωνα με το άρθρο 2 του Καταστατικού της είναι «η ανάπτυξη και λειτουργία έργων ανάπτυξης και κατασκευής υποδομών για την εγκατάσταση στην Ελλάδα μονάδων ηλεκτρόλυσης πράσινου υδρογόνου (ήτοι, υδρογόνου που παράγεται μέσω ηλεκτρόλυσης χρησιμοποιώντας εξ ολοκλήρου ανανεώσιμες πηγές ενέργειας), συμπεριλαμβανομένης και της υποστηρικτικής υποδομής τους (τα «Έργα Πράσινου Υδρογόνου»), καθώς και άλλες συναφείς δραστηριότητες σε σχέση με τα εν λόγω έργα, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής, αποθήκευσης, εμπορικής προώθησης (marketing) και εμπορίας, πώλησης ή άλλης διάθεσης του παραγόμενου από τις εν λόγω μονάδες πράσινου υδρογόνου σε σχέση με αυτά. [...]»²⁴.
23. Το αρχικό μετοχικό κεφάλαιο της έχει οριστεί στα [...]ευρώ²⁵. Η μετοχική σύνθεση της εταιρείας θα είναι ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ 51%, ΔΕΗ 49%²⁶.
24. Ο κύκλος εργασιών της εταιρείας είναι μηδενικός, δεδομένου ότι δεν έχει αναπτύξει ακόμα εμπορική δραστηριότητα.

III.ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

III.1.1 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΠΡΑΞΗΣ

25. Υποχρέωση προηγούμενης γνωστοποίησης μιας σχεδιαζόμενης συναλλαγής στην ΕΑ προκύπτει όταν συντρέχει η βασική προϋπόθεση της υπαγωγής της πράξης στην έννοια της

²¹ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 8423/19.09.2022 επιστολή παροχής στοιχείων, ερώτ. 5.

²² Έντυπο Γνωστοποίησης σελ. 16 και Παράρτημα 6.

²³ Στο Παράρτημα I του Συμφωνητικού Μετόχων αναφέρεται ότι το όνομα της εταιρείας θα είναι «Hellenic Hydrogen A.E.» ή οποιοδήποτε άλλο εναλλακτικό κατάλληλο όνομα που θα έχει συμφωνηθεί από τα Μέρη (βλ. σελ. 64 του Παραρτήματος 13 του Εντύπου Γνωστοποίησης).

²⁴ Βλ. Παράρτημα 14 του Εντύπου Γνωστοποίησης, άρθρο 2.

²⁵ Ο.π., άρθρο 5.

²⁶ Ο.π., άρθρο 36.

συγκέντρωσης και επιπλέον πληρούνται τα ποσοτικά κριτήρια και οι τυπικές προϋποθέσεις του άρθρου 6 του Ν. 3959/2011²⁷.

26. Σύμφωνα με το άρθρ. 5 παρ. 5 του Ν. 3959/2011: «*Η δημιουργία κοινής επιχείρησης που εκπληρώνει μόνιμα όλες τις λειτουργίες μίας αυτόνομης οικονομικής ενότητας αποτελεί συγκέντρωση κατά την έννοια του παρόντος άρθρου*». Η δημιουργία κοινής επιχείρησης αποτελεί συγκέντρωση μόνον εφόσον η εν λόγω κοινή επιχείρηση είναι λειτουργικά αυτόνομη. Επιπλέον, σύμφωνα με την Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για θέματα δικαιοδοσίας βάσει του Κανονισμού (ΕΚ) 139/2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (εφεξής και «Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση Δικαιοδοσίας» ή «Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση»), το κριτήριο της λειτουργικής αυτονομίας εξετάζεται είτε όταν η κοινή επιχείρηση δημιουργείται ως νέα επιχείρηση είτε όταν τα μέρη συνεισφέρουν στοιχεία ενεργητικού στην κοινή επιχείρηση, η οποία προηγουμένως τους ανήκε ατομικά²⁸. Συνεπώς, προκειμένου η δημιουργία κοινής επιχείρησης να συνιστά συγκέντρωση, πρέπει να πληρούνται οι εξής προϋποθέσεις: α) άσκηση κοινού ελέγχου από τις μητρικές εταιρίες και β) λειτουργική αυτονομία, ήτοι αυτονομία από επιχειρησιακή άποψη, της κοινής επιχείρησης.
27. Εν προκειμένω, διά της γνωστοποιηθείσας πράξης, οι Γνωστοποιούσες ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και ΔΕΗ πρόκειται να συστήσουν, με βάση το από 07.07.2022 Συμφωνητικό Μετόχων, κοινή επιχείρηση, την HELLENIC HYDROGEN, στην οποία θα συμμετέχουν κατά ποσοστό 51% η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και κατά 49% η ΔΕΗ και επί της οποίας θα αποκτήσουν κοινό έλεγχο. Ειδικότερα, αμέσως μετά τη σύσταση της Εταιρείας – Στόχου, οι εταιρίες ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και ΔΕΗ θα εισφέρουν το 51% και το 49%, αντίστοιχα, του Αρχικού Μετοχικού Κεφαλαίου της νέας εταιρείας, κατά τα όσα ορίζονται στο Συμφωνητικό.
28. Ως εκ τούτου, προκειμένου να αξιολογηθεί εάν η σύσταση της νέας επιχείρησης συνιστά συγκέντρωση, δέον να εξετασθεί αφενός η ύπαρξη του κοινού ελέγχου επί της Εταιρείας-Στόχου και αφετέρου η ύπαρξη λειτουργικής και οικονομικής αυτονομίας της Εταιρείας – Στόχου έναντι των μητρικών της.

III.1.2 ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

29. Ο έλεγχος μπορεί να είναι αποκλειστικός ή κοινός. Αποκλειστικός έλεγχος αποκτάται *de jure* ή/και *de facto* εφόσον μία και μόνη επιχείρηση μπορεί να επηρεάσει καθοριστικά μια

---

²⁷ Υπενθυμίζεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2 του Ν. 3959/2011, συγκέντρωση επιχειρήσεων πραγματοποιείται όταν προκύπτει μόνιμη μεταβολή του ελέγχου, μεταξύ άλλων, στην περίπτωση κατά την οποία ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη τουλάχιστον μία επιχείρηση, ή μία ή περισσότερες επιχειρήσεις αποκτούν άμεσα ή έμμεσα τον έλεγχο του συνόλου ή τμημάτων μίας ή περισσότερων άλλων επιχειρήσεων με την αγορά τίτλων ή στοιχείων του ενεργητικού, με σύμβαση ή με άλλο τρόπο. Ειδικότερα, συγκέντρωση υφίσταται εφόσον με την εκάστοτε υπό εξέταση πράξη επέρχεται μόνιμη μεταβολή ως προς τα (φυσικά ή νομικά) πρόσωπα που ασκούν έλεγχο ή ως προς την ποιότητα του ελέγχου που ασκείται επί της εταιρείας – στόχου. Κατά το άρθρο 5 παρ. 3 του Ν. 3959/2011, έλεγχος συνιστά η δυνατότητα καθοριστικής επίδρασης στη δραστηριότητα μιας επιχείρησης, ενώ όσον αφορά τα μέσα απόκτησης ελέγχου ορίζεται ότι ο έλεγχος δύναται να απορρέει μεταξύ άλλων από δικαιώματα ή συμβάσεις που παρέχουν τη δυνατότητα καθοριστικής επίδρασης στη σύνθεση, στις συσκέψεις ή στις αποφάσεις των οργάνων της επιχείρησης, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών πραγματικών ή νομικών συνθηκών.

²⁸ Βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση Δικαιοδοσίας, παρ. 92.

άλλη επιχείρηση, είτε όταν η αποκλειστικά ελέγχουσα επιχείρηση έχει την εξουσία να καθορίζει τις στρατηγικές εμπορικές αποφάσεις της αποκτώμενης επιχείρησης, είτε όταν ένας μόνο μέτοχος είναι σε θέση να προβάλλει αρνησικυρία στις στρατηγικές αποφάσεις μιας επιχείρησης, αλλά δεν έχει, από μόνος του, την εξουσία να επιβάλλει τις εν λόγω αποφάσεις (αρνητικός αποκλειστικός έλεγχος)²⁹.

30. Κοινός έλεγχος υφίσταται όταν δύο ή περισσότερες επιχειρήσεις ή πρόσωπα έχουν τη δυνατότητα να ασκούν από κοινού αποφασιστική επιρροή σε μια άλλη επιχείρηση. Ως αποφασιστική επιρροή με την έννοια αυτή νοείται, κατά κανόνα, η εξουσία αναστολής ενεργειών που καθορίζουν την εμπορική στρατηγική συμπεριφορά μιας επιχείρησης. Ο κοινός έλεγχος χαρακτηρίζεται από τη δυνατότητα δημιουργίας αδιεξόδου, λόγω της εξουσίας μιας ή περισσότερων μητρικών επιχειρήσεων να απορρίπτουν τις προτεινόμενες στρατηγικές αποφάσεις³⁰. Ως εκ τούτου, οι μέτοχοι αυτοί πρέπει να καταλήξουν σε μια από κοινού συνεννόηση για τον καθορισμό της εμπορικής πολιτικής της κοινής επιχείρησης και πρέπει να συνεργασθούν^{31 32}.

²⁹ Βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση Δικαιοδοσίας, παρ. 54.

³⁰ Βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση Δικαιοδοσίας, ό.π., παρ. 65 και νομολογία στην οποία παραπέμπει. Συγκεκριμένα, βλ. απόφαση ΠΕΚ T-2/93, Air France κατά Επιτροπής, σκ. 64-65 (κοινός έλεγχος υπήρχε διότι οι μείζονες σημασιές αποφάσεις έπρεπε να εγκριθούν στο ΔΣ τουλάχιστον από δύο μέλη, διορισμένα από έκαστο εκ των συμβαλλομένων μελών) και απόφαση Ε.Επ. Μ.010 - Conagra/ Idea, σκ. 6 (κοινός έλεγχος υπήρχε διότι απαιτούνταν πλειοψηφία 75% στη Γενική Συνέλευση προκειμένου να εγκριθούν ζητήματα στρατηγικής σημασίας όπως η έγκριση του προϋπολογισμού και των στρατηγικών σχεδίων, σημαντικές επενδύσεις της εταιρείας κ.λπ.). Βλ. και ΕΑ 626/2016, σκ. 110 και νομολογία στην οποία παραπέμπει. Συγκεκριμένα, βλ. Μ.409- ABB/RENAULT AUTOMATION, σκ. 6 (η ύπαρξη κοινού ελέγχου θεμελιώθηκε στην ανάγκη ύπαρξης ομοφωνίας στο ΔΣ σε θέματα βασικά όπως ο διορισμός διευθύνοντος συμβούλου, η αποδοχή του προϋπολογισμού, η έγκριση δανείων και επενδύσεων) και υπόθεση COMP/M.4191-THALES/DCN, σκ. 9, όπου ο έλεγχος θεωρήθηκε κοινός λόγω απαιτούμενης ομοφωνίας επί του προϋπολογισμού και του τριετούς πλάνου. Επιπλέον, βλ. και ΕΑ 427/V/2009, με παραπομπές σε σχετική νομολογία, καθώς και την απόφαση ΔιοικΕφΑθ 1966/2012, με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή κατά της συγκεκριμένης απόφασης.

³¹ Βλ. και ΠΕΚ, T-282/02, Cementbouw Handel, σκ. 42, 52 και 67. Σημειώνεται ότι μόνο η δυνατότητα άσκησης της επιρροής αυτής και η απλή ύπαρξη των δικαιωμάτων αρνησικυρίας είναι αρκετή, χωρίς να είναι ανάγκη να αποδειχθεί ότι αυτός που αποκτά κοινό έλεγχο στην κοινή εταιρεία θα ασκήσει πραγματικά την αποφασιστική του επιρροή.

³² Κοινός έλεγχος υφίσταται, και όταν οι μειοψηφούντες μέτοχοι έχουν πρόσθετα δικαιώματα, τα οποία τους επιτρέπουν την άσκηση αρνησικυρίας επί αποφάσεων, που έχουν ουσιώδη σημασία για την εμπορική στρατηγική συμπεριφορά της κοινής επιχείρησης. Τα δικαιώματα αρνησικυρίας μπορεί να προβλέπονται στο καταστατικό της κοινής επιχείρησης ή σε συμφωνία μεταξύ των επιχειρήσεων ή προσώπων που ασκούν τον κοινό έλεγχο (συμφωνίες μετόχων). Μπορεί, δε, να προκύπτουν από την ειδική πλειοψηφία που απαιτείται για τις αποφάσεις της γενικής συνέλευσης ή του διοικητικού συμβουλίου, στον βαθμό που οι ιδρυτικές επιχειρήσεις εκπροσωπούνται στο εν λόγω συμβούλιο. Βλ. και P. Fotis and N. Zevgolits, The Competitive Effects of Minority Shareholdings, Legal and Economic issues, Hart Publishing, 2016, σελ. 148 και νομολογία στην οποία παραπέμπουν, ιδίως Απόφαση της Ε.Επ. IV/M.970 - TKS/ITW Signode/ Titan (06.05.1998), σκ. 9. Τα δικαιώματα αρνησικυρίας τα οποία συνήθως συνεπάγονται κοινό έλεγχο, αφορούν σε αποφάσεις και θέματα, όπως ο προϋπολογισμός, το επιχειρηματικό σχέδιο, σημαντικές επενδύσεις ή ο διορισμός των ανώτερων διοικητικών στελεχών. Διευκρινίζεται ότι για την άσκηση του κοινού ελέγχου δεν απαιτείται να έχουν οι επιχειρήσεις εξουσία άσκησης αποφασιστικής επιρροής στην καθημερινή λειτουργία της επιχείρησης. Βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση Δικαιοδοσίας, παρ. 67. Κρίσιμο στοιχείο, επομένως, είναι τα δικαιώματα αρνησικυρίας να παρέχουν επαρκείς δυνατότητες στις αφορώσες επιχειρήσεις, ώστε να ασκούν την εν λόγω επιρροή όσον αφορά τη στρατηγική επιχειρησιακή συμπεριφορά της κοινής επιχείρησης. Διευκρινίζεται περαιτέρω ότι για την απόκτηση κοινού ελέγχου ο μειοψηφών μέτοχος δεν απαιτείται να έχει όλα τα προαναφερθέντα δικαιώματα αρνησικυρίας. Αρκεί και η ύπαρξη ορισμένων μόνο ή ακόμα και ενός από τα δικαιώματα αυτά. Κατά πόσον αυτό ισχύει ή όχι εξαρτάται από το συγκεκριμένο περιεχόμενο του ίδιου του

31. Εν προκειμένω, το ποσοστό του 51% που αποκτάει η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ στην Εταιρεία – Στόχο δεν της προσδίδει άνευ ετέρου αποκλειστικό έλεγχο, ενόψει των όρων του Συμφωνητικού που έχει συναφθεί μεταξύ των Μερών, με αντικείμενο τη ρύθμιση των επιμέρους ζητημάτων διοίκησης, ελέγχου και οικονομικής διαχείρισης της *Εταιρείας - Στόχου*.
32. Κατά το Συμφωνητικό, το ΔΣ της Εταιρείας - Στόχου θα αποτελείται [...] Μέλη. Κάθε μέτοχος θα έχει το δικαίωμα να υποβάλει υποψηφιότητα και να ορίζει ένα μέλος του ΔΣ για κάθε ποσοστό συμμετοχής [...] επί του μετοχικού κεφαλαίου που του ανήκει³³. Τα μέλη του ΔΣ εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση (ΓΣ) των Μετόχων της Εταιρείας – Στόχου. Επομένως, το πρώτο ΔΣ, με βάση τη συμμετοχή του κάθε μετόχου στο Αρχικό Μετοχικό Κεφάλαιο, θα αποτελείται από: (α) [...] Μέλη που θα ορισθούν βάσει υποψηφιότητας που έχει υποβληθεί από τη ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και (β) [...] Μέλη που θα ορισθούν βάσει υποψηφιότητας που έχει υποβληθεί από τη ΔΕΗ. Σύμφωνα, μάλιστα, με το σχέδιο καταστατικού της Εταιρείας – Στόχου (εφεξής και «Σχέδιο Καταστατικού»), η ΔΕΗ θα δικαιούται να διορίζει απευθείας [...] Μέλη στο ΔΣ της Εταιρείας - Στόχου, για όσο χρονικό διάστημα το ποσοστό συμμετοχής της στο μετοχικό κεφάλαιο είναι ίσο ή μεγαλύτερο του [...] αλλά δεν υπερβαίνει το 49,99%, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 79 του Ν. 4548/2018. Η άσκηση του δικαιώματος αυτού θα πραγματοποιείται από τη ΔΕΗ πριν από την εκλογή του ΔΣ από τη ΓΣ, η οποία στην περίπτωση αυτή θα περιορίζεται στην εκλογή των υπόλοιπων μελών του ΔΣ³⁴.
33. Ακολούθως, ορίζεται στο Συμφωνητικό ότι ο Μη-Εκτελεστικός Πρόεδρος του ΔΣ θα είναι πάντα ένα Μέλος που θα έχει οριστεί από τη ΔΕΗ και ο Αντιπρόεδρος του ΔΣ θα είναι πάντα ένα Μέλος που θα έχει οριστεί από τη ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ³⁵. Επιπλέον, το ΔΣ θα ορίζει τον Διευθύνοντα Σύμβουλο και τον Γενικό Διευθυντή της Εταιρείας – Στόχου, οι οποίοι θα προτείνονται πάντα από τη ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ, και τον Γενικό Οικονομικό Διευθυντή της Εταιρείας - Στόχου ο οποίος θα προτείνεται πάντα από τη ΔΕΗ³⁶.
34. Το ΔΣ αποφασίζει επί όλων των θεμάτων που αφορούν στη διοίκηση, δραστηριότητα, λειτουργία, και στα περιουσιακά στοιχεία της Εταιρείας - Στόχου, συμπεριλαμβανομένων και των θεμάτων που αφορούν στα Έργα³⁷. Αποφάσεις μπορούν να λαμβάνονται από το ΔΣ για όλα τα θέματα αρμοδιότητάς του (πλην των θεμάτων τα οποία χαρακτηρίζονται ως Reserved Matters) μόνο εάν παρίστανται [...] Μέλη. Κάθε Μέλος έχει μία ψήφο και η απόφαση λαμβάνεται έγκυρα εάν εγκριθεί από την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Κανένα Μέλος δεν έχει αποφασιστική ψήφο. Στην περίπτωση των θεμάτων τα οποία χαρακτηρίζονται ως Reserved Matters, το ΔΣ μπορεί να αποφασίζει μόνο [...] που παρίστανται, παρίσταται τουλάχιστον [...] από κάθε μέτοχο, ήτοι [...] από τη ΔΕΗ και [...] από τη ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και αποφασίζει με απόλυτη πλειοψηφία των παριστάμενων μελών

δικαιώματος αρνησικυρίας, καθώς και από τη σημασία που έχει στα πλαίσια της συγκεκριμένης επιχειρηματικής δραστηριότητας της κοινής επιχείρησης.

³³ [...].

³⁴ [...].

³⁵ [...].

³⁶ [...].

³⁷ Βλ. όρο 5.1.6 του Συμφωνητικού και Ενότητα Ι.1.1 παραπάνω.

και εφόσον στην πλειοψηφία περιλαμβάνεται ένα μέλος ΔΣ από κάθε Μέρος³⁸. Τα θέματα τα οποία χαρακτηρίζονται ως Reserved Matters είναι, μεταξύ άλλων, τα εξής: (1) έγκριση οποιουδήποτε Έργου υποβάλλεται στο ΔΣ, (2) έγκριση Προϋπολογισμού (budget) Έργου και Επιχειρηματικού Σχεδίου (business plan) Έργου που εμπίπτει στο σκοπό της Εταιρείας - Στόχου, συμπεριλαμβανομένων [...], (3) η σύσταση οποιουδήποτε βάρους επί των περιουσιακών στοιχείων της Εταιρείας – Στόχου, εκτός αν συνδέεται με χρηματοδότηση η οποία έχει εγκριθεί από το ΔΣ, (4) έγκριση κεφαλαιακών δαπανών της Εταιρείας – Στόχου [...], (5) έγκριση για τη χορήγηση δανείου ή πίστωσης ή την παροχή εγγύησης ή την ανάληψη υποχρέωσης υπέρ τρίτου για ποσό [...] εκτός αν αυτά προβλέπονται σε Προϋπολογισμό Έργου ή Επιχειρηματικό Σχέδιο Έργου που έχει εγκριθεί από το ΔΣ κ.λπ.³⁹ Η απαιτούμενη αυξημένη απαρτία στο ΔΣ για τη λήψη αποφάσεων επί αυτών των ζητημάτων καταδεικνύει τη σύμπνοια που απαιτείται να υπάρχει μεταξύ της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και της ΔΕΗ για τη λήψη, από το ΔΣ, αποφάσεων επί θεμάτων στρατηγικής επιχειρησιακής συμπεριφοράς της Εταιρείας – Στόχου.

35. Ομοίως, η ΓΣ βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα επί των θεμάτων της ημερήσιας όταν εκπροσωπείται σε αυτή τουλάχιστον το 1/5 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Ωστόσο, για τα θέματα τα οποία χαρακτηρίζονται από το Συμφωνητικό ως Shareholders Reserved Matters, για αυτά η ΓΣ βρίσκεται σε απαρτία, συνεδριάζει και αποφασίζει έγκυρα εφόσον εκπροσωπούνται σε αυτή τα 2/3 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Ως Shareholders Reserved Matters χαρακτηρίζονται στο Συμφωνητικό α) όλα τα θέματα για τα οποία απαιτείται αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία σύμφωνα με τον Ν. 4548/2018, β) οποιαδήποτε αλλαγή στην πολιτική καταβολής μερίσματος της Εταιρείας-Στόχου, γ) διορισμός ορκωτών ελεγκτών, δ) έγκριση θεμάτων τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο του άρθ. 99 του Ν. 4548/2018 και υποβάλλονται στη ΓΣ σύμφωνα με το άρθ. 100 του ως άνω νόμου⁴⁰.
36. Σε περίπτωση που προκύψει αδιέξοδο κατά τη λήψη απόφασης των οργάνων της Εταιρείας-Στόχου, ήτοι σε περίπτωση που για δύο διαδοχικές συνεδριάσεις του ΔΣ ή της ΓΣ οι οποίες συγκαλούνται σύμφωνα με το καταστατικό της Εταιρείας – Στόχου και τον Ν. 4548/2018, το ΔΣ ή η ΓΣ των Μετόχων (κατά περίπτωση) εξακολουθούν να μην μπορούν να λάβουν απόφαση για οποιοδήποτε ουσιώδες ζήτημα ή δεν μπορούν να τηρηθούν οι σχετικές διατάξεις που αφορούν στην ύπαρξη απαρτίας/πλειοψηφίας, τότε εντός δέκα (10) ημερών, το επίμαχο ζήτημα παραπέμπεται στην ανώτερη διοίκηση και των δύο Μερών και η συνεδρίαση του ΔΣ ή της ΓΣ των Μετόχων (κατά περίπτωση) επαναλαμβάνεται εντός τριάντα (30) ημερών από την παραπομπή. [...] ⁴¹.
37. Όπως προκύπτει από τις ανωτέρω αναφερόμενες διατάξεις του Συμφωνητικού και του Σχεδίου Καταστατικού, πρόθεση και βούληση των Γνωστοποιουσών είναι η από κοινού διοίκηση της Εταιρείας- Στόχου. Ειδικότερα, οι δύο μητρικές εταιρίες μπορούν να ασκούν

³⁸ Βλ. όρο 5.1 του Συμφωνητικού.

³⁹ Βλ. Παράρτημα 13 (Συμφωνητικό Μετόχων) του Εντύπου Γνωστοποίησης, Προσάρτημα 2 του Συμφωνητικού και αρ. 24 του Σχεδίου - Καταστατικού (Προσάρτημα 5 του Συμφωνητικού).

⁴⁰ Βλ. Παράρτημα 13 (Συμφωνητικό Μετόχων) του Εντύπου Γνωστοποίησης, όρος 6.2.2 και 6.2.3 και Προσάρτημα 3.

⁴¹ [...].

από κοινού αποφασιστική επιρροή στην εμπορική στρατηγική συμπεριφορά της κοινής επιχείρησης καθώς απαιτείται η λήψη απόφασης με τη συμμετοχή και των δύο μερών για θέματα τα οποία αφορούν στις στρατηγικές αποφάσεις σχετικά με την εμπορική πολιτική της Εταιρείας – Στόχου, [...] του Συμφωνητικού και αφορούν, μεταξύ άλλων, στην έγκριση οποιουδήποτε Έργου, στην έγκριση του Προϋπολογισμού και του Επιχειρησιακού Σχεδίου του Έργου⁴². Ως εκ τούτου, κανένα από τα Μέρη δεν μπορεί να λάβει μόνο του μία τέτοια απόφαση και δεν έχει αποφασιστική ψήφο, αντιθέτως απαιτείται συνεργασία μεταξύ τους έτσι ώστε να καταλήξουν σε μια από κοινού συνεννόηση για τον καθορισμό της επιχειρηματικής στρατηγικής και της εμπορικής πολιτικής της Εταιρείας – Στόχου.

38. Από τα ως άνω προκύπτει το συμπέρασμα ότι συντρέχουν εν προκειμένω οι προϋποθέσεις του de jure κοινού ελέγχου από τα Μέρη επί της Εταιρείας-Στόχου.

III.1.3 ΕΠΙ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ

39. Η κοινή επιχείρηση εκπληρώνει μόνιμα όλες τις λειτουργίες μιας αυτόνομης επιχείρησης όταν αυτή δραστηριοποιείται στην αγορά εκτελώντας τις συνήθεις λειτουργίες των επιχειρήσεων που ασκούν δραστηριότητες στην ίδια αγορά, έχει αυτοτελή διαχείριση και διαθέτει επαρκείς χρηματοοικονομικούς πόρους, προσωπικό και πάγια στοιχεία ενεργητικού, κατά τέτοιο τρόπο ώστε να ασκεί την επιχειρηματική της δραστηριότητα σε μόνιμη βάση⁴³. Το γεγονός ότι μια κοινή επιχείρηση μπορεί να είναι λειτουργικά, και επομένως οικονομικά, αυτόνομη από επιχειρησιακή άποψη δεν σημαίνει ότι διαθέτει αυτονομία όσον αφορά τη λήψη των στρατηγικών της αποφάσεων. Αρκεί, για το κριτήριο της λειτουργικής αυτονομίας, η επιχείρηση να είναι αυτόνομη από επιχειρησιακή άποψη⁴⁴.
40. Αντίθετα, όταν η κοινή επιχείρηση περιορίζεται στην άσκηση επικουρικών δραστηριοτήτων σε σχέση με τις δραστηριότητες των ιδρυτικών της επιχειρήσεων, ή έχει ευκαιριακό χαρακτήρα, τότε δεν πρόκειται για λειτουργικά αυτόνομη επιχειρηματική μονάδα. Το ίδιο συμβαίνει όταν η λειτουργία της κοινής επιχείρησης βασίζεται σε σημαντικό βαθμό σε αγορές ή πωλήσεις που πραγματοποιεί με τις ιδρυτικές επιχειρήσεις, όχι μόνο κατά τη διάρκεια εκκίνησης της επιχείρησης, αλλά για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα⁴⁵. Σημειώνεται ότι, κατά κανόνα, η ανεκτή χρονική διάρκεια της περιόδου εκκίνησης για μια κοινή επιχείρηση δεν δύναται να υπερβεί την τριετία, ανάλογα με τις ειδικές συνθήκες που επικρατούν στην εν λόγω αγορά⁴⁶. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι εφόσον η κοινή επιχείρηση εξακολουθεί και μετά την πάροδο τριών ετών από την ίδρυσή της να ασκεί επικουρικές δραστηριότητες, τότε δεν θεωρείται ότι επιτελεί τις λειτουργίες αυτόνομης οικονομικής μονάδας με την έννοια των άρθρων 5 επ. του Ν. 3959/2011⁴⁷.

⁴² Ομοίως και σε επίπεδο ΓΣ σε θέματα που αφορούν, πέραν των όσων ορίζει ο Ν. 4548/2018, στην πολιτική διανομής μερίσματος και διορισμού ορκωτών ελεγκτών, [...].

⁴³ Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση Δικαιοδοσίας, παρ. 94. Βλέπε επίσης αποφάσεις Ε.Επ. COMP/M.3003 – ELECTRABEL/ENERGIA ITALIANA/INTERPOWER, IV/JV.22 – FUJITSU/SIEMENS, COMP/M.1926-TELEFONICA/TYCO/JV και COMP/M.1913-LUFTHANSA MENZIES/ LGS/ JV.

⁴⁴ Βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση Δικαιοδοσίας, παρ. 93.

⁴⁵ Ο.π.

⁴⁶ Βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση Δικαιοδοσίας, παρ. 94, 97 και 105.

⁴⁷ Εφόσον η κοινή επιχείρηση πρόκειται να πραγματοποιεί σε μόνιμη βάση πωλήσεις προς τις ιδρυτικές της εταιρίες η οικονομική της αυτονομία τίθεται εν αμφιβόλω. Μπορεί να θεωρηθεί εντούτοις ότι εφόσον η κοινή επιχείρηση

41. Οι εταιρίες ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και ΔΕΗ προτίθενται να συνεργαστούν και να προβούν από κοινού μέσω της Εταιρείας – Στόχου στην ανάπτυξη, κατασκευή και λειτουργία έργων παραγωγής, αποθήκευσης, εμπορικής προώθησης και εμπορίας, πώλησης ή άλλης διάθεσης πράσινου υδρογόνου, το οποίο θα παράγεται μέσω της διαδικασίας της ηλεκτρόλυσης με τη χρήση ηλεκτρικής ενέργειας προερχόμενης από ΑΠΕ. Εν προκειμένω, η λειτουργική αυτονομία της κοινής επιχείρησης εξετάζεται λαμβάνοντας υπόψη τα παρακάτω:

(α) Περιουσιακή Αυτοτέλεια: Όπως προκύπτει από τις σχετικές ρυθμίσεις του Συμφωνητικού και από όσα περιγράφονται στο Έντυπο Γνωστοποίησης⁴⁸, η Εταιρεία-Στόχος θα διαθέτει περιουσιακή αυτοτέλεια υπό την έννοια ότι θα διαθέτει μετοχικό κεφάλαιο. Επιπλέον, η χρηματοδότηση των Εγκεκριμένων Έργων θα προκύψει πρωτίστως από δανεισμό από τρίτα μέρη και από τις ταμειακές ροές που σχετίζονται με τη δραστηριότητα της Εταιρείας – Στόχου,⁴⁹ ενώ ενδέχεται να λαμβάνει και κρατικές επιχορηγήσεις για την υλοποίηση των εγκεκριμένων Έργων. Έως ότου η Εταιρεία – Στόχος αρχίσει να λαμβάνει αρκετά έσοδα από τη δραστηριότητά της, τα καθημερινά λειτουργικά έξοδά της θα καλυφθούν από το Αρχικό Μετοχικό Κεφάλαιο. Κατά τα λοιπά, όταν ο δανεισμός από τρίτα μέρη ή το Αρχικό Μετοχικό Κεφάλαιο δεν επαρκούν, οι μέτοχοι θα παρέχουν την υπόλοιπη απαιτούμενη χρηματοδότηση με τη μορφή εισφορών στο μετοχικό κεφάλαιο ή δανεισμού, κατ' αναλογία προς το ποσοστό συμμετοχής τους στο μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας – Στόχου. Επιπλέον, στις περιπτώσεις Εγκεκριμένων Έργων, μέχρι την Οριστικοποίηση της Χρηματοδότησης (Financial Closing) κάθε μέτοχος θα παρέχει κατ' αναλογία προς το ποσοστό συμμετοχής του κεφάλαια που απαιτούνται για την έγκαιρη ανάπτυξη των εν λόγω έργων, μέσω ενδιάμεσου/βραχυπρόθεσμου δανείου ή οποιασδήποτε άλλης μορφής εταιρικής χρηματοδότησης συμφωνηθεί μεταξύ των μετόχων⁵⁰. Τέλος, οποιαδήποτε τέτοιου είδους χρηματοδότηση θα επιστραφεί στους μετόχους κατά την Οριστικοποίηση της Χρηματοδότησης⁵¹. Ακόμη, οι ρυθμιστικές άδειες που ενδεχομένως θα απαιτούνται για την υλοποίηση έργων παραγωγής, μεταφοράς, αποθήκευσης και προμήθειας πράσινου υδρογόνου θα ανήκουν στην Εταιρεία – Στόχο. Στην τελευταία θα ανήκουν επίσης και τα υλικά και άυλα περιουσιακά στοιχεία, σχετιζόμενα με την επιχειρηματική της δραστηριότητα, όπως π.χ. μηχανήματα ηλεκτρόλυσης νερού, χώροι αποθήκευσης του υδρογόνου που τυχόν θα αναπτύξει⁵². Τέλος, η Εταιρεία – Στόχος θα συμβάλλεται η ίδια με τον εκάστοτε παραγωγό/προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ ή αγοραστή πράσινου υδρογόνου.

Περαιτέρω, η Εταιρεία – Στόχος θα εδρεύει στα κεντρικά γραφεία της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ, [...]. Το μίσθωμα που θα καταβάλλει η Εταιρεία – Στόχος στη ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ θα ανταποκρίνεται στις τιμές της αγοράς⁵³. Επιπλέον, η Εταιρεία – Στόχος σκοπεύει να συνάψει συμβάσεις

πρόκειται να πραγματοποιεί σε μόνιμη βάση πωλήσεις προς τις ιδρυτικές της εταιρίες, προκειμένου να θεωρηθεί οικονομικά αυτόνομη από επιχειρησιακή άποψη, θα πρέπει η κοινή επιχείρηση να πραγματοποιεί πάνω από το 50% του κύκλου εργασιών της με τρίτους. Βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση Δικαιοδοσίας παρ. 98.

⁴⁸ Βλ. όρο 8 του Συμφωνητικού και ενότητα 3.1.6 του Εντύπου Γνωστοποίησης.

⁴⁹ Βλ. όρο 8.1 του Συμφωνητικού.

⁵⁰ Ο.π.

⁵¹ Ο.π.

⁵² Βλ. δηλώσεις των Μερών στην υπ' αριθ. πρωτ. 8171/08.09.2022 απαντητική επιστολή τους (ερ. 6, 17).

⁵³ Βλ. δηλώσεις των Μερών στην υπ' αριθ. πρωτ. 8423/19.09.2022 απαντητική επιστολή τους (ερ. 11).

παροχής υπηρεσιών υπό όρους αγοράς (arm's length basis) με τις μητρικές της εταιρίες ή/και με τρίτους για την καθημερινή λειτουργία της, ήτοι για την παροχή λογιστικών, φοροτεχνικών, νομικών, διαφημιστικών υπηρεσιών⁵⁴.

Αναφορικά με το προσωπικό της Εταιρείας – Στόχου, η Εταιρεία – Στόχος σκοπεύει να προσλάβει εξ αρχής το δικό της προσωπικό⁵⁵.

(β) Αυτόνομη παρουσία της Εταιρείας-Στόχου στην αγορά: Η Εταιρεία-Στόχος θα δραστηριοποιείται στον τομέα της παραγωγής, μεταφοράς, αποθήκευσης και εμπορίας πράσινου υδρογόνου.

(γ) Σχέσεις αγοράς/πώλησης με τις ιδρυτικές εταιρίες: Κατά το Συμφωνητικό, η Εταιρεία – Στόχος θα είναι ελεύθερη να προμηθεύεται ηλεκτρική ενέργεια από ΑΠΕ από την αγορά ή από τη ΔΕΗ, [...], καθώς και να προμηθεύει το παραχθέν πράσινο υδρογόνο σε τρίτους πελάτες χονδρικής ή στη ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ, [...]⁵⁶. Κατά τα ως άνω, οποιαδήποτε συναλλαγή αγοράς ή πώλησης πραγματοποιήσει η Εταιρεία-Στόχος με τις ιδρυτικές εταιρίες, αυτή θα διέπεται από όρους που έχουν προκύψει από ελεύθερο ανταγωνισμό, και άρα ο χαρακτήρας της συναλλαγής θα είναι καθαρά εμπορικός.

Στο ως άνω πλαίσιο, σημειώνονται τα εξής. Ως προς την προμήθεια από τη μητρική ΔΕΗ ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, δεδομένου ότι το προϊόν που θα παράγει η Κοινή Επιχείρηση – πράσινο υδρογόνο - είναι διαφορετικό από το προϊόν που θα χρησιμοποιεί σαν εισροή - ηλεκτρική ενέργεια από ΑΠΕ – και άρα η προστιθέμενη αξία που δίνει η Εταιρεία – Στόχος στο προϊόν είναι μεγάλη, το γεγονός ότι η Κοινή Επιχείρηση θα δύναται να αγοράζει ηλεκτρική ενέργεια από τη ΔΕΗ και, δη, με όρους αγοράς, δεν αναιρεί τον λειτουργικά αυτόνομο χαρακτήρα της Κοινής Επιχείρησης⁵⁷. Ως προς τις πωλήσεις στη μητρική ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ, δεδομένου του καθαρά εμπορικού χαρακτήρα των συναλλαγών, λόγω του [...] οι πωλήσεις στη μητρική ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ δεν αναιρούν τη λειτουργική αυτονομία της Κοινής Επιχείρησης⁵⁸.

(δ) Λειτουργία σε μόνιμη βάση: Ως προς τον μόνιμο χαρακτήρα της Εταιρείας-Στόχου, βάσει του άρθρου 4 του Σχεδίου Καταστατικού, «*Η διάρκεια της Εταιρείας ορίζεται σε πενήντα (50) έτη*».

42. Ενόψει των ανωτέρω στοιχείων, εκτιμάται ότι η Εταιρεία – Στόχος θα εκπληρώνει μόνιμα τις λειτουργίες μιας αυτόνομης οικονομικής οντότητας και συνεπώς διαθέτει λειτουργική αυτονομία. Δεδομένης της ύπαρξης κοινού ελέγχου επί της Εταιρείας-Στόχου και της

⁵⁴ Βλ. δηλώσεις των Μερών στην υπ' αριθ. πρωτ. 8171/08.09.2022 απαντητική επιστολή τους (ερ. 19) και στην υπ' αριθ. πρωτ. 8423/19.09.2022 απαντητική επιστολή τους (ερ. 11).

⁵⁵ Βλ. δηλώσεις των Μερών στην υπ' αριθ. πρωτ. 8423/19.09.2022 απαντητική επιστολή τους (ερ. 11).

⁵⁶ [...].

⁵⁷ Βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση Δικαιοδοσίας, παρ. 98 «*Σε σχέση με τις αγορές που πραγματοποιεί η κοινή επιχείρηση από τις ιδρυτικές της εταιρίες, ο λειτουργικά αυτόνομος χαρακτήρας της κοινής επιχείρησης είναι αμφισβητήσιμος, ιδίως σε περίπτωση που η προστιθέμενη αξία των εν λόγω προϊόντων ή υπηρεσιών είναι μικρή στο επίπεδο της ίδιας της κοινής επιχείρησης. Στην περίπτωση αυτή, η κοινή επιχείρηση μπορεί να ομοιάζει περισσότερο με κοινό αντιπρόσωπο πωλήσεων.*»

⁵⁸ Βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση Δικαιοδοσίας, παρ. 98 «*[...] Στην περίπτωση αυτή, δηλαδή αν η κοινή επιχείρηση συναλλάσσεται εμπορικά με τις ιδρυτικές της εταιρίες κατά τον ίδιο τρόπο όπως με τρίτους, μπορεί να αρκεί να πραγματοποιεί σε τρίτους τουλάχιστον το 20 % των προβλεπόμενων πωλήσεών της. Ωστόσο, όσο μεγαλύτερο είναι το ποσοστό των πωλήσεων που αναμένεται να αναλογούν προς τις ιδρυτικές εταιρίες, τόσο πιο αναγκαίο θα είναι να αποδεικνύεται σαφώς ο εμπορικός χαρακτήρας της σχέσης.*»

λειτουργικής αυτονομίας της, η γνωστοποιηθείσα πράξη συνιστά συγκέντρωση κατά την έννοια των προαναφερόμενων διατάξεων.

III.1.4 ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΕΑ – ΚΥΚΛΟΙ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

43. Για τον καθορισμό της αρμοδιότητας, ως συμμετέχουσες επιχειρήσεις θεωρούνται οι επιχειρήσεις που μετέχουν σε μια συγκέντρωση. Σύμφωνα με την Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση Δικαιοδοσίας «Στην περίπτωση της απόκτησης κοινού ελέγχου νεοσυσταθείσας επιχείρησης, ως συμμετέχουσες επιχειρήσεις θεωρούνται όλες οι εταιρείες οι οποίες αποκτούν τον έλεγχο της νεοσυσταθείσας κοινής επιχείρησης (η οποία, καθώς δεν υπάρχει ακόμα, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως συμμετέχουσα επιχείρηση, και επιπλέον δεν έχει ακόμα δικό της κύκλο εργασιών) [...]»⁵⁹.
44. Στην υπό κρίση πράξη, οι ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και ΔΕΗ θα αποκτήσουν από κοινού έλεγχο επί της υπό σύσταση επιχείρησης, HELLENIC HYDROGEN, η οποία καθώς δεν υπάρχει ακόμα, δεν θεωρείται συμμετέχουσα επιχείρηση. Ως εκ τούτου, ως συμμετέχουσες, για τον καθορισμό της αρμοδιότητας, στη συγκέντρωση επιχειρήσεις, θεωρούνται κάθε μια από τις αποκτώσες τον κοινό έλεγχο εταιρίες, ήτοι η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και η ΔΕΗ.
45. Σύμφωνα, δε, με την Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση Δικαιοδοσίας, προκειμένου να εξεταστεί κατά πόσον καλύπτονται τα κατώτερα όρια γνωστοποίησης που καθορίζονται στη νομοθεσία⁶⁰, όταν μια επιχείρηση που συμμετέχει σε μια συγκέντρωση ανήκει σε όμιλο επιχειρήσεων, τότε δεν λαμβάνεται υπόψη μόνο ο κύκλος εργασιών της συγκεκριμένης επιχείρησης, αλλά ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων εκείνων με τις οποίες η συμμετέχουσα επιχείρηση διατηρεί δεσμούς, οι οποίοι συνίστανται στα δικαιώματα ή τις εξουσίες που απαριθμούνται στο άρθρο 5, παράγραφος 4 του Κανονισμού (ΕΚ) 139/2004 [και οι οποίοι ταυτίζονται με αυτά που απαριθμούνται στο άρθρο 10, παράγραφος 4 του Ν. 3959/2011]⁶¹. Επιπλέον, όσον αφορά στο μέγεθος του κύκλου εργασιών, κατά τον υπολογισμό του πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατ' αρχήν τα αριθμητικά στοιχεία του τελευταίου οικονομικού έτους πριν από τη συγκέντρωση.
46. Σύμφωνα με τα οικονομικά στοιχεία που προσκόμισαν οι Γνωστοποιούσες, το τελευταίο διαθέσιμο οικονομικό έτος (2021), οι κύκλοι εργασιών των Ομίλων ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και ΔΕΗ, βάσει του άρθρου 10 του Ν. 3959/2011 παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 5: Κύκλοι εργασιών έτους 2021 (σε €)			
	Παγκόσμια αγορά	ΕΕ	Ελληνική Αγορά
ΟΜΙΛΟΣ ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (I)	10.266.590.537	[...]	[...]

⁵⁹ Βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση Δικαιοδοσίας, παρ. 139.

⁶⁰ Σύμφωνα με το άρθρο 6 του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, «1. Κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων πρέπει να γνωστοποιείται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη σύναψη της συμφωνίας ή τη δημοσίευση της προσφοράς ή ανταλλαγής ή την ανάληψη υποχρέωσης για την απόκτηση συμμετοχής, που εξασφαλίζει τον έλεγχο της επιχείρησης, όταν ο συνολικός κύκλος εργασιών όλων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση κατά το άρθρο 10 ανέρχεται, στην παγκόσμια αγορά τουλάχιστον σε εκατόν πενήντα εκατομμύρια (150.000.000) ευρώ και δύο (2) τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, η καθεμία χωριστά, συνολικό κύκλο εργασιών άνω των δεκαπέντε εκατομμυρίων (15.000.000) ευρώ στην ελληνική αγορά».

⁶¹ Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση Δικαιοδοσίας, παρ. 175.

ΟΜΙΛΟΣ ΔΕΗ (II)	5.706.390.560	[...]	[...]
ΣΥΝΟΛΟ (I +II))	15.972.981.097	[...]	[...]

Πηγή: Έντυπο Γνωστοποίησης σελ. 16

47. Βάσει των προαναφερόμενων στον ως άνω Πίνακα κύκλων εργασιών, πληρούνται τα ποσοτικά όρια που τίθενται με τη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 του Ν. 3959/2011, δεδομένου ότι ο εθνικός κύκλος εργασιών των Ομίλων ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και ΔΕΗ υπερβαίνει έκαστος τα 15.000.000 ευρώ και ανέρχεται σε [...] και [...] ευρώ αντιστοίχως, ενώ ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών των Ομίλων ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και ΔΕΗ υπερβαίνει τα 150.000.000 ευρώ και ανέρχεται συνολικά σε 15.972.981.097 ευρώ.
48. Περαιτέρω, η γνωστοποιηθείσα πράξη δεν έχει κοινοτική διάσταση σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 1 παρ. 2 του Κανονισμού 139/2004⁶², διότι παρά το γεγονός ότι ο συνολικός (παγκόσμιος) κύκλος εργασιών των Μερών υπερβαίνει τα 5 δισ. ευρώ και, επιπλέον, και τα δύο Μέρη πραγματοποιούν έκαστο κύκλο εργασιών άνω των 250 εκ. ευρώ εντός της Κοινότητας, εντούτοις και τα δύο Μέρη πραγματοποιούν άνω των 2/3 του συνολικού κοινοτικού κύκλου εργασιών τους σε ένα και το αυτό κράτος μέλος, εν προκειμένω στην Ελλάδα (σε ποσοστό [...] για τη ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και [...] για τη ΔΕΗ), άρα δεν πληρούται η προϋπόθεση του άρθρου 1 παρ. 2 εδ. (β) του Κανονισμού. Για τον ίδιο λόγο δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 1 παρ. 3 εδ. (δ) του Κανονισμού.
49. Ως εκ τούτου, η υπό κρίση συγκέντρωση έχει εθνική διάσταση και υπόκειται σε γνωστοποίηση ενώπιον της ΕΑ.

III.1.5 ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ ΚΑΙ ΕΜΠΡΟΘΕΣΜΗ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

50. Η εν λόγω γνωστοποίηση θεωρείται εμπρόθεσμη και παραδεκτή σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 6 παρ. 1 του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει⁶³.
51. Η προθεσμία έκδοσης απόφασης της ΕΑ επί της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης παρέρχεται την **27.10.2022**, με βάση το άρθρο 8 παρ. 3 του Ν. 3959/2011⁶⁴.

⁶² Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου της 20^{ης} Ιανουαρίου 2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (ΕΕ L 24/1 της 29.01.2004). Άρθ. 1 παρ. 2 και 3.

⁶³ Το Συμφωνητικό Μετόχων μεταξύ των ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και ΔΕΗ υπεγράφη στις 07.07.2022, η δε γνωστοποίηση υπεβλήθη στις 21.07.2022, ήτοι εντός της προβλεπόμενης από το άρθρο 6 παρ. 1 του Ν. 3959/2011 τριακονθήμερης προθεσμίας. Συνεπώς, η γνωστοποιηθείσα πράξη υποβλήθηκε εμπρόθεσμα, βάσει του άρθρου 6 παρ. 1 του Ν. 3959/2011. Επιπλέον, η γνωστοποίηση είναι παραδεκτή, καθώς, όπως προκύπτει από τα υποβληθέντα στοιχεία, οι Γνωστοποιούσες κατέβαλαν το προβλεπόμενο στο άρθρο 45 παρ. 1 του Ν. 3959/2011 ποσό των 1.100 € και δημοσίευσαν στο φύλλο της εφημερίδας «Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ» της 23.07.2022 τη δημόσια ανακοίνωση σε σχέση με την ανωτέρω συγκέντρωση (βλ. σελ. 31) Η εν λόγω δημοσίευση κοινοποιήθηκε στη ΓΔΑ από τις Γνωστοποιούσες διά του υπ' αριθ. πρωτ. 7156/25.07.2022 εγγράφου. Κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 6 παρ. 6 του Ν. 3959/2011 και στην Απόφαση ΕΑ 780/2022, ενώ σχετική ανάρτηση έγινε και στον διαδικτυακό τόπο της ΕΑ.

⁶⁴ Ως προς τον προσήκοντα χαρακτήρα της Γνωστοποίησης, αναφέρεται ότι κατά την εξέταση του φακέλου η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΓΔΑ») έκρινε ότι το υποβληθέν Έντυπο Γνωστοποίησης δεν είχε συμπληρωθεί πλήρως και απέστειλε την υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 7290/01.08.2022 επιστολή στις Γνωστοποιούσες, βάσει των άρθρων 8 παρ. 11 και 38 του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, στην οποία οι Γνωστοποιούσες απάντησαν με την υπ' αριθ. πρωτ. 8171/08.09.2022 επιστολή τους κατόπιν χορηγηθείσας παράταξης. Η ΓΔΑ επανήλθε με τις υπ' αριθ. 8238/12.09.2022 και 8475/22.09.2022 επιστολές της, ζητώντας περαιτέρω διευκρινίσεις, στις οποίες οι

IV.ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

IV.1.1 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΓΟΡΑΣ ΥΔΡΟΓΟΝΟΥ

52. Στην Ελλάδα, η αγορά του υδρογόνου βρίσκεται σε στάδιο ανάπτυξης και το Σχέδιο Εθνικής Στρατηγικής για την προώθηση τεχνολογιών και εφαρμογών υδρογόνου και άλλων αερίων από ΑΠΕ αναμένεται να τεθεί σε διαβούλευση⁶⁵. Σύμφωνα με την εθνική στρατηγική, η μία ομάδα έργων που προωθούνται αφορά σε τεχνολογίες υδρογόνου, ήτοι σε έργα παραγωγής, αποθήκευσης και μεταφοράς υδρογόνου, ενώ η δεύτερη ομάδα έργων αφορά στην απανθρακοποίηση μέσω υδρογόνου, ήτοι στην παραγωγή «μπλε» και «πράσινου» υδρογόνου με σκοπό τη χρήση του στη βιομηχανία (διυλιστήρια), στη θέρμανση μετά από πρόσμιξη με φυσικό αέριο και στις χερσαίες και θαλάσσιες μεταφορές⁶⁶.
53. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πολύ πρόσφατα ενέκρινε, στο πλαίσιο των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις σημαντικά έργα Ευρωπαϊκού Κοινού Ενδιαφέροντος (ΣΕΚΕΕ) για τη στήριξη έρευνας, καινοτομίας και βιομηχανικής ανάπτυξης στην τεχνολογία του υδρογόνου⁶⁷. Ανάμεσα στα έργα αυτά, συγκαταλέγονται και τα Ελληνικά Green H2Pο της εταιρείας Advent Technologies τα οποία στοχεύουν στην ανάπτυξη, σχεδιασμό και κατασκευή κυψελών καυσίμου υψηλής θερμοκρασίας ώστε να παραχθεί ηλεκτρισμός και θερμότητα από «πράσινο» υδρογόνο, το H2CAT Tanks της εταιρείας B&T Composites το οποίο στοχεύει στην ανάπτυξη δεξαμενών ινών άνθρακα, για την αποθήκευση υδρογόνου σε χαμηλές έως υψηλές πιέσεις και τη μεταφορά του αερίου, και το H2CEM της εταιρείας TITAN, στόχος του οποίου είναι η παραγωγή τσιμέντου μέσω «πράσινου» υδρογόνου.
54. Σημειώνεται, τέλος, ότι κατά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, «το υδρογόνο που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές είναι καίριας σημασίας για την ενεργειακή μετάβαση της ΕΕ, καθώς μόνο το ανανεώσιμο υδρογόνο μπορεί να συμβάλει με βιώσιμο τρόπο στην επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας μακροπρόθεσμα [...]»⁶⁸.

IV.1.2 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

55. Ο Ν. 4001/2011⁶⁹, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, θέτει το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει

Γνωστοποιούσες απάντησαν με τις υπ' αριθ. 8423/19.09.2022 και 8573/26.09.2022 επιστολές, αντίστοιχα. Η ΓΔΑ έκρινε ότι, δια της τελευταίας επιστολής των Γνωστοποιουσών, παρασχέθηκαν από αυτές οι πλήρεις και ακριβείς πληροφορίες που ζητήθηκαν, οπότε η υπό εξέταση Γνωστοποίηση κατέστη πλήρης και προσήκουσα στις 27.09.2022. Βλ. και το άρθρο 60 παρ. 1 και 3 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, Ν. 2717/1999, ΦΕΚ Α' 97/17.05.1999.

⁶⁵ Βλ. την υπ' αριθ. 8844/05.10.2022 απάντηση του Υπουργείου Περιβάλλοντος & Ενέργειας σε επιστολή της ΓΔΑ αναφορικά με το νομοθετικό πλαίσιο της αγοράς υδρογόνου.

⁶⁶ Βλ. <https://energy.press.gr/news/vgainei-se-diavoyleysi-i-ethniki-stratigiki-gia-ydrogono-dyo-ellinika-protzekt-pros-koinopoiisi>.

⁶⁷ Βλ. τις ανακοινώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en%5E/ip_22_4544 και https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_5676.

⁶⁸ Βλ. ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την Ευρωπαϊκή στρατηγική για το υδρογόνο (19 Μαΐου 2021) https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0241_EL.html.

⁶⁹ Νόμος 4001/2011 (ΦΕΚ 179 Α/22.08.2011) «Για τη λειτουργία Ενεργειακών Αγορών Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου, για Έρευνα, Παραγωγή και δίκτυα μεταφοράς Υδρογονανθράκων και άλλες ρυθμίσεις». Ο εν λόγω νόμος ενσωμάτωσε στην ελληνική έννομη τάξη επιμέρους διατάξεις της Οδηγίας 2009/72/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2009 «Σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά

τη λειτουργία της αγοράς της ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα, το οποίο ρυθμίζει τις δραστηριότητες της παραγωγής, της προμήθειας, της αγοράς, της μεταφοράς και της διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και έχει ως απώτερο στόχο την ενίσχυση της απελευθέρωσης της αγοράς⁷⁰.

56. Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας επιτυγχάνεται με την εκμετάλλευση διαφόρων πρωτογενών πηγών ενέργειας και παρουσιάζει μεγάλες διαφοροποιήσεις ανάλογα με τους διαθέσιμους ενεργειακούς πόρους και τις διαφορετικές τεχνολογίες παραγωγής. Οι πηγές παραγωγής ενέργειας διακρίνονται στις συμβατικές που βασίζονται σε ορυκτά στερεά, υγρά ή αέρια καύσιμα, όπως το πετρέλαιο, ο άνθρακας (λιθάνθρακας και λιγνίτης), το φυσικό αέριο, και στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) που χρησιμοποιούν ανεξάντλητες πηγές (άνεμος, ήλιος, νερό⁷¹ κ.λπ.) και δεν καταναλώνουν τα περιορισμένα ενεργειακά ορυκτά αποθέματα⁷². Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα προέρχεται κυρίως από θερμοηλεκτρικούς σταθμούς, με πρωτογενή πηγή το φυσικό αέριο, τον λιγνίτη και εσχάτως από μονάδες ΑΠΕ.
57. Σε εφαρμογή της νομοθεσίας για την ολοκλήρωση της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και με σκοπό εναρμόνιση της ελληνικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας με το Ευρωπαϊκό Μοντέλο Στόχο (EU Target Model)⁷³, προβλέφθηκε η δημιουργία διακριτών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας, ως εξής: (α) Αγορά Επόμενης Ημέρας (day ahead market), (β) Ενδοημερήσια Αγορά (intra-day market), (γ) Αγορά Προθεσμιακών Προϊόντων Ηλεκτρικής Ενέργειας (forward contracts) και (δ) Αγορά Εξισορρόπησης (balancing market). Οι τέσσερις αυτές αγορές λειτουργούν ως αγορές ενεργειακών προϊόντων χονδρικής, κατά την έννοια του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1227/2011⁷⁴. Η λειτουργία των αγορών προθεσμιακών προϊόντων, επόμενης ημέρας και της ενδοημερήσιας αγοράς έχουν ανατεθεί στην Ελληνικό Χρηματιστήριο Ενέργειας Α.Ε.

ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της Οδηγίας 2003/54/ΕΚ» (νομοθετικό πλαίσιο της Τρίτης Ενεργειακής Δέσμης).

⁷⁰ Η αγορά ηλεκτρικής ενέργειας μπορεί σχηματικά να διαρθρωθεί σε τέσσερις διακεκριμένους πυλώνες: α) την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από μονάδες παραγωγής, β) τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας από τους παραγωγούς μέσω του συστήματος μεταφοράς υψηλής τάσης, γ) τη διανομή ηλεκτρικής ενέργειας προς τους τελικούς χρήστες, μέσω του δικτύου διανομής μέσης και χαμηλής τάσης, δ) την προμήθεια (ήτοι την πώληση προς καταναλωτές) και εμπορία ηλεκτρικής ενέργειας.

⁷¹ Μικρά υδροηλεκτρικά έργα έως 15 MW.

⁷² Η διαφοροποίηση στο «μείγμα» καυσίμων και την τεχνολογία παραγωγής της ηλεκτρικής ενέργειας συνεπάγεται και διαφορετική δομή κόστους για τις μονάδες (σταθμούς) παραγωγής, οι οποίες επηρεάζουν σημαντικά το σχηματισμό της τιμής στις βραχυχρόνιες αγορές ηλεκτρικής ενέργειας. Για παράδειγμα, οι τεχνολογίες παραγωγής που χρησιμοποιούν χαμηλού κόστους καύσιμο (λιγνίτης) κατά κανόνα απαιτούν μεγάλες σχετικά κεφαλαιακές επενδύσεις. Σε αντίθεση, τεχνολογίες παραγωγής που απαιτούν τη χρήση περισσότερο δαπανηρών καυσίμων (αεριοστρόβιλοι, φυσικό αέριο κ.λπ.) έχουν κατά κανόνα χαμηλά σταθερά κόστη.

⁷³ Ο Ν. 4001/2011, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, όρισε το θεσμικό πλαίσιο με το οποίο συγκροτείται κοινή οργάνωση των ευρωπαϊκών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας, σε κάθε χρονικό επίπεδο, από τη λειτουργία προθεσμιακών και προ-ημερήσιων αγορών μέχρι και τη λειτουργία ενδο-ημερήσιων αγορών και αγορών υπηρεσιών εξισορρόπησης. Βλ. ιδίως Ν. 4425/2016 (ΦΕΚ Α 85/30.09.2016), Ν. 4512/2018 (ΦΕΚ Α 5/17.01.2018) και Ν. 4546/2018 (ΦΕΚ Α 102/12.06.2018).

⁷⁴ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1227/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, για την ακεραιότητα και τη διαφάνεια στη χονδρική αγορά ενέργειας, ΟJ L 326, 08.12.2011. Η εφαρμογή του Target Model και η λειτουργία των ως άνω τεσσάρων διακριτών αγορών Ηλεκτρικής Ενέργειας ξεκίνησε την 01.11.2020.

(EXE), ενώ η αγορά εξισορρόπησης στον Ανεξάρτητο Διαχειριστή Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΔΜΗΕ)⁷⁵.

IV.1.3 ΕΙΔΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΑΠΟ ΑΠΕ /ΣΗΘΥΑ

58. Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) και Συμπαράγωγή Ηλεκτρισμού-Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (ΣΗΘΥΑ), διακρίνεται ως εξής, ανάλογα με τον τρόπο που πωλείται και τιμολογείται:

(α) ηλεκτρική ενέργεια η οποία αμείβεται με ρυθμιστικά εγγυημένες, μη ανταγωνιστικές, σταθερές τιμές, οι οποίες προβλέπονταν στο καθεστώς ενισχύσεων «*feed-in tariff*», που ίσχυε έως την θέση σε ισχύ του Ν. 4414/2016,

(β) ηλεκτρική ενέργεια από μονάδες οι οποίες τέθηκαν σε δοκιμαστική ή κανονική λειτουργία μετά την 01.01.2016 και αποζημιώνονται με βάση το καθεστώς λειτουργικής ενίσχυσης μέσω διαφορικής τιμής αποζημίωσης («*feed-in-premium*») όπου η ανώτατη τιμή είναι διοικητικά καθοριζόμενη⁷⁶,

(γ) ηλεκτρική ενέργεια από μονάδες οι οποίες συμμετείχαν σε ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών και επελέγησαν. Οι εν λόγω μονάδες αποζημιώνονται με βάση το καθεστώς λειτουργικής ενίσχυσης μέσω διαφορικής τιμής αποζημίωσης («*feed-in-premium*»)⁷⁷ όπου η ανώτατη τιμή καθορίζεται από το αποτέλεσμα της ανταγωνιστικής διαδικασίας. Οι εν λόγω διαγωνισμοί προκηρύσσονται από 01.01.2017 από τη ΡΑΕ, με συχνότητα περίπου ένας ανά έτος ή δύο έτη.

(δ) ηλεκτρική ενέργεια από μονάδες η οποία πωλείται μέσω διμερών συμβάσεων – τα λεγόμενα «πράσινα» (λόγω της προέλευσης της ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ) διμερή συμβόλαια (green Power Purchase Agreements [PPAs], corporate PPAs). Τα εν λόγω συμβόλαια είναι μακροχρόνια είτε με σταθερή είτε με κυμαινόμενη τιμή. Στην Ελληνική αγορά, η χρήση τους προς το παρόν είναι περιορισμένη με το μεγαλύτερο μέρος των μονάδων ΑΠΕ που έχουν κατασκευαστεί μέχρι σήμερα να έχουν ήδη συνάψει συμβάσεις λειτουργικής ενίσχυσης (κατηγορίες α, β και γ). Ωστόσο, αναμένεται εντονότερη χρήση των πράσινων διμερών συμβολαίων στο εγγύς μέλλον καθώς κατασκευάζονται ολοένα και περισσότερες μονάδες ΑΠΕ και κάποιες από αυτές τις μονάδες ενδεχομένως να μην επιλεγούν σε διαγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών⁷⁸.

⁷⁵ Το EXE αποτελεί, ως διάδοχο σχήμα του ΛΑΓΗΕ, τον Ορισθέντα Διαχειριστή Αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (Nominated Electricity Market Operator - NEMO), για τη σύζευξη της αγοράς επόμενης ημέρας και τη σύζευξη της ενιαίας ενδοημερησίας αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

⁷⁶ Βλ. άρθρο 3 (2) του Ν. 4414/2016. Βλ. Έντυπο Γνωστοποίησης παρ. 6.1.39 «*Η διαφορική τιμή αποζημίωσης ισούται με τη διαφορά ανάμεσα (α) στη μεσοσταθμική αξία της εγγεόμενης ηλεκτρικής ενέργειας, που οι παραγωγοί λαμβάνουν από την πώληση ενέργειας στη χονδρεμπορική αγορά ενέργειας και (β) την τιμή αναφοράς που ορίζεται στη σύμβαση λειτουργικής ενίσχυσης που έχουν συνάψει με τον ΔΑΠΕΕΠ. Για σταθμούς ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ εγκατεστημένης ισχύος ή μέγιστης ισχύος παραγωγής μικρότερης των 400 KWh, η εν λόγω τιμή αναφοράς καθορίζεται με υπουργική απόφαση ανά τεχνολογία ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ ή κατηγορία σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.*».

⁷⁷ Βλ. άρθρο 7 του Ν. 4414/2016.

⁷⁸ Βλ. <https://www.kathimerini.gr/economy/561444592/oloi-stin-priza-gia-dimeri-symvolaia-energeias/> και <https://energypress.gr/news/diagonismos-ape-sta-46-eyromwh-i-hamiloteri-tarifa-gia-fotovoltaika-sta-5582-gia-aiolika-stigma>.

Στις περιπτώσεις (α), (β) και (γ), οι παραγωγοί ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ εντάσσονται σε καθεστώς οικονομικής στήριξης μέσω σύναψης σύμβασης λειτουργικής ενίσχυσης με τον «ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗ ΑΠΕ & ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ Α.Ε.» (ΔΑΠΕΕΠ), η χρονική διάρκεια των οποίων καθορίζεται σε 20 έτη για τους σταθμούς ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ⁷⁹. Με την έναρξη λειτουργίας των αγορών του Target Model την 01.11.2020, οι παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, οι οποίοι αμείβονται μέσω διαφορικής τιμής αποζημίωσης (κατηγορίες β και γ), υποχρεούνται να συμμετέχουν στους μηχανισμούς των αγορών του Target Model, είτε αυτόνομα είτε μέσω Φορέων Σωρευτικής Εκπροσώπησης (ΦΟΣΕ) (aggregators). Στην περίπτωση (δ), οι διμερείς συμβάσεις (PPAs) θα συνάπτονται μάλλον στο πλαίσιο των προθεσμιακών αγορών (forward contracts) χωρίς όμως ακόμα να έχει πλήρως καθοριστεί το νομοθετικό πλαίσιο των εν λόγω διμερών συμβάσεων.

V.ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ/ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ – ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ – ΜΕΡΙΔΙΑ – ΕΠΗΡΕΑΖΟΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ⁸⁰

V.1.1 Γενικά

59. Για τους σκοπούς εξέτασης της παρούσας συναλλαγής, ως σχετικές προϊόντικές αγορές θεωρούνται οι εξής:

α) Η αγορά του υδρογόνου (παραγωγή και προμήθεια),

β) Η αγορά της παραγωγής/προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας συνολικά και ειδικά από ΑΠΕ, και

γ) Η αγορά της διύλισης.

V.1.2 Η αγορά του υδρογόνου γενικά

60. Η ευρύτερη αγορά της παραγωγής και εκμετάλλευσης του υδρογόνου είναι μια αγορά η οποία στην Ελλάδα δημιουργείται τώρα και παγκοσμίως βρίσκεται υπό διαμόρφωση. Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα, η παγκόσμια ζήτηση για υδρογόνο το 2020 άγγιξε τους 87 εκ. μετρικούς τόνους (MT), ενώ το 2050 αναμένεται να φτάσει τους 500-680 εκ. MT. Η παραγωγή υδρογόνου το 2021 είχε αποτίμηση περίπου 130 δισ. δολάρια και

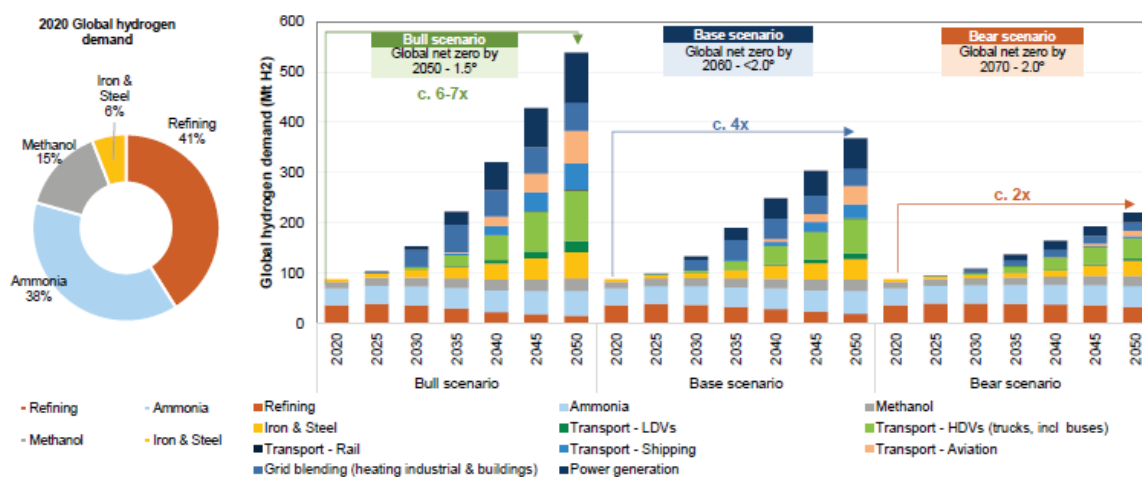
⁷⁹ Βλ. άρθρο 3 (6) του Ν. 4414/2016.

⁸⁰ Η σχετική αγορά προϊόντων περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων ή/και υπηρεσιών που θεωρούνται από τον καταναλωτή εναλλάξιμα ή δυνάμενα να υποκατασταθούν μεταξύ τους, λόγω των χαρακτηριστικών τους, των τιμών τους και της χρήσης για την οποία προορίζονται. Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή στην οποία προσφέρουν ή ζητούν τα σχετικά προϊόντα ή παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού και η οποία μπορεί να διακριθεί από άλλες γειτονικές γεωγραφικές περιοχές, ιδίως λόγω των αισθητά διαφορετικών συνθηκών ανταγωνισμού που επικρατούν σε αυτές. Ως «επηρεαζόμενη αγορά» νοείται: α) Κάθε σχετική αγορά στην οποία ασκούν επιχειρηματικές δραστηριότητες δύο ή περισσότερες από τις συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις, εφόσον εκτιμάται ότι η συγκέντρωση θα οδηγήσει σε συνολικό μερίδιο στην αγορά αυτή ύψους τουλάχιστον 15% (η περίπτωση αφορά οριζόντιες σχέσεις), καθώς και β) Κάθε σχετική αγορά στην οποία ασκεί επιχειρηματικές δραστηριότητες οποιαδήποτε συμμετέχουσα επιχείρηση και βρίσκεται σε προηγούμενο ή επόμενο στάδιο της παραγωγικής ή εμπορικής διαδικασίας του προϊόντος σε σχέση με την αγορά στην οποία δραστηριοποιείται άλλη συμμετέχουσα επιχείρηση, και οποιοδήποτε από τα ατομικά ή συνδυασμένα μερίδια αγοράς των επιχειρήσεων αυτών, σε οποιοδήποτε στάδιο της παραγωγικής ή εμπορικής διαδικασίας, ανέρχεται σε 25% τουλάχιστον, ανεξάρτητα αν μεταξύ των μερών υφίσταται σχέση προμηθευτή/πελάτη (η περίπτωση αφορά τις κάθετες σχέσεις).

αναμένεται να σημειώνει ετήσια ανάπτυξη έως και 9,2% έως το 2030⁸¹.

61. Επί της ουσίας, η παγκόσμια αγορά, με όρους εύρους προσφερόμενων προϊόντων/υπηρεσιών και αντίστοιχου μεγέθους ζήτησης, δεν αναμένεται να σχηματοποιηθεί πριν το 2030-2040, σύμφωνα με το βασικό σενάριο πρόσφατης έρευνας της Goldman Sachs, ενώ η πλήρης ανάπτυξη της αγοράς δεν αναμένεται πριν το 2050⁸². Το υδρογόνο μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε αέρια ή σε υγρή μορφή. Στο Σχήμα 1 που ακολουθεί, διακρίνεται η πρόβλεψη για την παραγόμενη ποσότητα και τις χρήσεις του υδρογόνου έως το 2050. Σημειώνεται ότι με την πάροδο του χρόνου θα αυξάνεται τόσο η παραγόμενη ποσότητα, όσο και οι χρήσεις του υδρογόνου που από το 2045 και μετά θα αφορούν στη διύλιση, στη σιδηρουργία, στις σιδηροδρομικές, θαλάσσιες, οδικές και αεροπορικές μεταφορές, στη θερμική ενέργεια για βιομηχανία και κτήρια, στην παραγωγή αμμωνίας, στην παραγωγή μεθανόλης και στην ηλεκτροπαραγωγή.

Σχήμα 1. Πρόβλεψη για τις χρήσεις του υδρογόνου

Source: Goldman Sachs Global Investment Research

62. Η παραγωγή υδρογόνου μπορεί να γίνει με διάφορες μεθόδους. Η πιο διαδεδομένη μέθοδος επί του παρόντος είναι μέσω της αναμόρφωσης του μεθανίου των ορυκτών καυσίμων (φυσικού αερίου, λιγνίτη), μέθοδος που καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής υδρογόνου για βιομηχανική χρήση. Είναι σχετικά φθηνή ως μέθοδος παραγωγής⁸³, αλλά έχει ως αρνητική παρενέργεια την απελευθέρωση διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) στην ατμόσφαιρα. Αν το CO₂ απελευθερώνεται στην ατμόσφαιρα το υδρογόνο χαρακτηρίζεται ως «γκρι», ενώ αν γίνεται συλλογή και αποθήκευση του CO₂, το παραγόμενο υδρογόνο ονομάζεται «μπλε»⁸⁴. Μια εναλλακτική μέθοδος παραγωγής είναι η ηλεκτρόλυση του νερού μέσω ηλεκτρικής ενέργειας, κατά την οποία το υδρογόνο που παράγεται

⁸¹ Green Hydrogen: A key investment for the energy transition, 23.06.2022, <https://blogs.worldbank.org/ppps/green-hydrogen-key-investment-energy-transition>.

⁸² Βλ. Παράρτημα 1 στην υπ' αριθ. πρωτ. 08.09.2022 επιστολή (Goldman Sachs, Carbonomics – The clean hydrogen revolution, February 2022, σελ. 26).

⁸³ Περίπου 1,5€/kg (Παράρτημα 19, παρ. 16 του Εντύπου Γνωστοποίησης).

⁸⁴ Βλ. <https://www.jdpower.com/cars/shopping-guides/whats-the-difference-between-gray-blue-and-green-hydrogen>.

χαρακτηρίζεται ως «πράσινο». Για την παραγωγή του χρησιμοποιείται ενέργεια από ΑΠΕ και συνεπώς το «πράσινο» υδρογόνο θεωρείται πραγματικά πράσινη ενέργεια. Το τρέχον κόστος παραγωγής του πράσινου υδρογόνου (3,0-4,5 \$/Kg) είναι σημαντικά υψηλότερο σε σχέση με το μπλε και το γκρι υδρογόνο (1,4-3,3 \$/Kg)⁸⁵. Έως το 2030 το κόστος παραγωγής του πράσινου υδρογόνου αναμένεται να μειωθεί, αλλά ωστόσο θα παραμείνει υψηλότερο από το αντίστοιχο κόστος του μπλε υδρογόνου. Περαιτέρω, με την εξέλιξη των τεχνολογιών αναμένεται μείωση του κόστους παραγωγής του υδρογόνου έως το 2050 (κυμαινόμενο μεταξύ 0,9-2,0 \$/Kg), οπότε και το πράσινο υδρογόνο θα καταστεί μια εκ των βασικών μορφών υδρογόνου στην αγορά⁸⁶, που θα εκπληρώνει τον στόχο της βιώσιμης ανάπτυξης για καθαρή και πράσινη ενέργεια. Υπάρχουν και άλλα είδη υδρογόνου, ανάλογα με τη μέθοδο παραγωγής και τη μορφή ενέργειας που χρησιμοποιείται: κίτρινο, καφέ, τρκουάζ κ.λπ.⁸⁷. Σημειώνεται ότι η μέθοδος παραγωγής του υδρογόνου δεν επηρεάζει το είδος του τελικού προϊόντος που παράγεται. Όλα τα «είδη» υδρογόνου έχουν την ίδια χρήση, αφού επί της ουσίας πρόκειται για ομοιογενές τελικό προϊόν.

Σχήμα 2. Τα 3 έργα IPCEI στη Δυτική Μακεδονία

Πηγή: Βλ. υποσημείωση 94

63. Στην Ελλάδα και μόνο στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας είχε αρχικά προγραμματιστεί να υλοποιηθούν τρία προγράμματα που αφορούν στην παραγωγή υδρογόνου στο πλαίσιο του IPCEI (Important Project of Common European Interest HYDROGEN). Πρόκειται για α) το έργο White Dragon που αφορά στην παραγωγή πράσινου υδρογόνου (βλ. λεπτομέρειες κατωτέρω), β) το Green HiPo της Advent Technologies που αφορά στην ανάπτυξη, τον σχεδιασμό και την κατασκευή των κυψελών

⁸⁵ Green Hydrogen: A key investment for the energy transition, 23.06.2022, <https://blogs.worldbank.org/ppps/green-hydrogen-key-investment-energy-transition>.

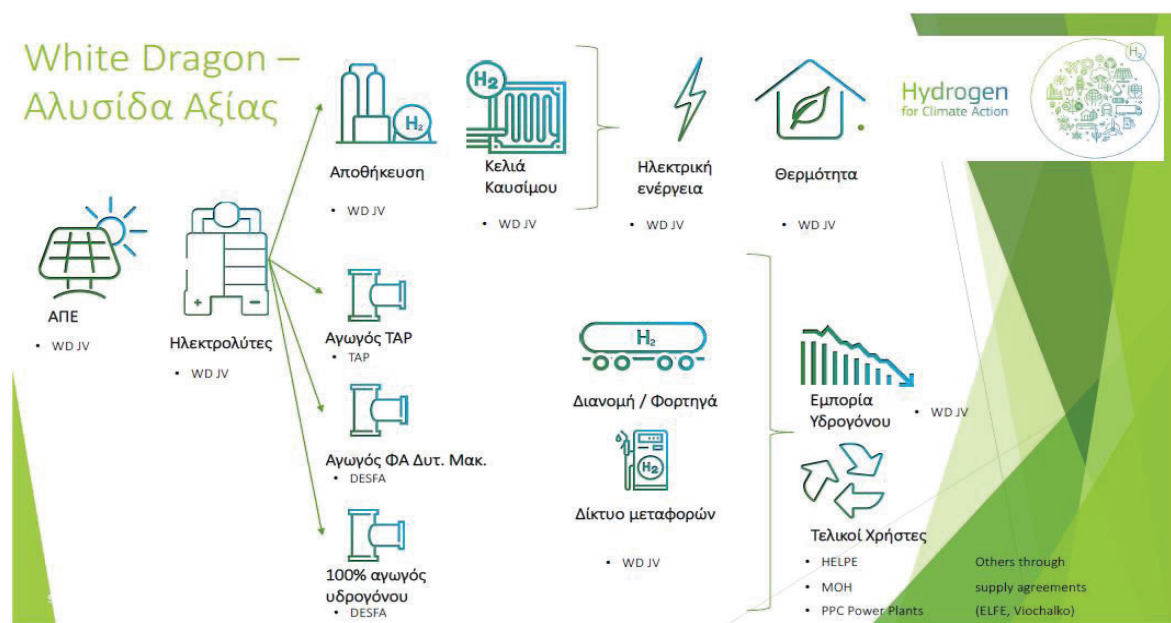
⁸⁶ IRENA, Global Renewables Outlook 2020, σελ. 31, https://www.irena.org/-/media/Files/IRENA/Agency/Publication/2020/Apr/IRENA_Global_Renewables_Outlook_2020.pdf.

⁸⁷ Βλ. <https://www.h2bulletin.com/knowledge/hydrogen-colours-codes/>.

καυσίμου υψηλής θερμοκρασίας με σκοπό την παραγωγή ηλεκτρισμού και θερμότητας από πράσινο υδρογόνο, και γ) το H2Cat Tanks της εταιρείας B&T Composites που στοχεύει στην ανάπτυξη δεξαμενών ινών άνθρακα, για την αποθήκευση υδρογόνου σε χαμηλές έως υψηλές πιέσεις και τη μεταφορά του αερίου. Η προγραμματισμένη διάρκεια ολοκλήρωσης των έργων αφορούσε την περίοδο 2022 -2029, με προϋπολογισμό 12 δισ. ευρώ και παραγωγή 283.000 τόνους/έτος (βλ. σχήμα 2).⁸⁸

64. Στο πρόγραμμα White Dragon θα συμμετέχουν η ΔΕΠΑ (ως συντονιστής), η ΔΕΗ, η ADVENT, η ΕΛΠΕ, η MOTOP ΟΪΛ, ο όμιλος Κοπελούζου και η ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ και θα υλοποιηθεί σε συνεργασία με τις εταιρίες ΔΕΣΦΑ, ΤΑΡ (Trans Adriatic Pipeline) και CORINTH PIPEWORKS. Στο σχήμα 3 παρουσιάζεται η αλυσίδα αξίας του υδρογόνου μέσω του έργου White Dragon. Οι τελικές χρήσεις του αναμένεται να είναι θερμότητα κτιρίων και βιομηχανική χρήση με κυριότερους πελάτες τις εταιρίες ΕΛΠΕ, MOTOP ΟΪΛ, ΔΕΗ αλλά και άλλες βιομηχανίες όπως ΕΛΦΕ, ΒΙΟΧΑΛΚΟ κ.λπ.

Σχήμα 3. Η αλυσίδα αξίας του υδρογόνου μέσω του White Dragon

Πηγή: Βλ. υποσημείωση 94

65. Ωστόσο, όπως επισημαίνουν τα Μέρη ουδεμία δεσμευτική απόφαση έχει ληφθεί για την υλοποίηση του συγκεκριμένου έργου και περαιτέρω το έργο δεν συμπεριλήφθηκε στον κατάλογο σημαντικών έργων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος στην αξιακή αλυσίδα της

⁸⁸ Βλ. παρουσίαση Νικόλαος Ντάβος, Co-Founder and Manager of CluBE και Ιωάννης Μωραϊτής, Project Manager Hydrogen and Biomethane, ΔΕΠΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ «White Dragon, Important Project of Common European Interest HYDROGENT (IPCEI), Σημαντικό Έργο Κοινού Ευρωπαϊκού Ενδιαφέροντος ΥΔΡΟΓΟΝΟΥ (ΣΕΚΕΕ), στο πλαίσιο ημερίδας της ΡΑΕ με τίτλο «Η εποχή του υδρογόνου: Η μετάβαση προς μία οικονομία μηδενικών ρύπων», ΔΕΘ, 14 Σεπτεμβρίου 2021.

τεχνολογίας υδρογόνου (IPCEI Hy2Tech), καθώς η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκρινε ότι το έργο έπρεπε να καταταμηθεί σε επιμέρους επενδυτικά έργα.⁸⁹

66. Περαιτέρω, αποκλειστικά η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ πρόκειται να δραστηριοποιηθεί μελλοντικά, και πάντως όχι πριν από το 2026, στην παραγωγή πράσινου και μπλε υδρογόνου μέσω του έργου BLUE MED. Πρόκειται για την ανάπτυξη και κατασκευή μιας μονάδας παραγωγής υδρογόνου στο διυλιστήριο της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ στους Αγίους Θεοδώρους. Συγκεκριμένα η ετήσια παραγωγή θα ανέρχεται σε [...] ⁹⁰. Επιπλέον, ο σχεδιασμός του έργου προβλέπει τη δυνατότητα ευελιξίας και επέκτασης, ώστε να επιτρέψει τη δημιουργία εφοδιαστικής αλυσίδας για τη μεταφορά συμπιεσμένου υδρογόνου σε τελικούς καταναλωτές για βιομηχανική χρήση και ως καθαρό καύσιμο στις μεταφορές και τη ναυτιλία. Το τελικό στάδιο του έργου προβλέπει τη σύνδεση, αρχικά, με τις υπάρχουσες υποδομές μεταφοράς φυσικού αερίου, ώστε να υπάρξει η δυνατότητα έγχυσης υδρογόνου και, κατόπιν, σε αυτοτελή αγωγό υδρογόνου που ενδεχομένως αναπτυχθεί από τον ΔΕΣΦΑ προς το τέλος της δεκαετίας, με σκοπό να υποστηρίξει με επαρκή ποσότητα την κατασκευή του κορμού ενός συστήματος μεταφοράς υδρογόνου στην Ελλάδα, το οποίο θα συνδέει τους διάφορους παραγωγούς και καταναλωτές στο μεγαλύτερο μέρος της χώρας.⁹¹ Το έργο BLUE MED δεν έχει συμπεριληφθεί στα έργα IPCEI, ωστόσο, σύμφωνα με ενημέρωση της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ από την ΕΕπ, το έργο θα μπορούσε να λάβει κρατική ενίσχυση με βάση τις Κατευθυντήριες Γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του κλίματος, της προστασίας του περιβάλλοντος και της ενέργειας, ώστε να καλυφθεί το χρηματοδοτικό κενό της επένδυσης⁹².
67. Περαιτέρω, στην παραγωγή υδρογόνου πρόκειται να δραστηριοποιηθούν και άλλες εταιρίες κυρίως για ιδιοκατανάλωση, όπως για παράδειγμα η ΤΙΤΑΝ μέσω του προγράμματος H2CEM⁹³, ενώ φαίνεται να πρόκειται να δραστηριοποιηθούν στην παραγωγή (μπλε) υδρογόνου η ΕΛΠΕ και η ΕΛΦΕ⁹⁴.

V.1.3

Η αγορά του υδρογόνου (παραγωγή και προμήθεια)

68. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι δεν υπάρχει δυνατότητα υποκατάστασης μεταξύ των διαφορετικών βιομηχανικών αερίων και επομένως το υδρογόνο όπως και κάθε αέριο π.χ. οξυγόνο, άζωτο, αργό, ασετιλίνη, μονοξειδίο του άνθρακα, διοξείδιο του άνθρακα και οξειδίο του αζώτου θεωρούνται ως διακριτές αγορές.⁹⁵ Περαιτέρω, η ΕΕπ διακρίνει την

⁸⁹ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 8423/19.09.2022 απαντητική επιστολή.

⁹⁰ Το μπλε υδρογόνο θα παράγεται, σε πρώτη φάση, με βάση την πλεονάζουσα ποσότητα υδρογόνου, το οποίο θα παράγεται από τη λειτουργία της επικείμενης επένδυσης της ΜΟΗ στο σύμπλεγμα αναμόρφωσης νάφθας στο διυλιστήριο το 2022 και το πράσινο υδρογόνο, θα παράγεται μέσω εγκατάστασης μονάδας ηλεκτρόλυσης νερού (10MW) η οποία θα συνδέεται με το σύστημα μπαταριών και φωτοβολταϊκών που θα διαθέτει το διυλιστήριο (Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 8171/08.09.2022 επιστολή παροχής στοιχείων των Μερών).

⁹¹ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 8171/08.09.2022 απαντητική επιστολή. Ωστόσο η ΜΟΗ προσθέτει ότι δεν έχει ληφθεί ακόμη τελική επενδυτική απόφαση για την υλοποίηση του BLUE MED.

⁹² Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 8573/26.09.2022 απαντητική επιστολή.

⁹³ Βλ. δημοσίευμα energypress (27.05.2022) που έχει προσκομιστεί ως Παράρτημα Α.4 της υπ' αριθ. πρωτ. 8171/08.09.2022 απαντητικής επιστολής.

⁹⁴ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 8084/05.09.2022 απαντητική επιστολή της ΕΛΠΕ, το Παράρτημα Β.6 στην υπ' αριθ. πρωτ. 8423/19.09.2022 απαντητική επιστολή των Μερών και την υπ' αριθ. πρωτ. 8230/12.09.2022 απαντητική επιστολή της ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ.

⁹⁵ Βλ. Απόφαση ΕΕπ Μ. 8480 – PRAXAIR/LINDE (20.08.2018) σκ. 66.

αγορά του υδρογόνου με βάση το κατώφλι της δυναμικότητας παραγωγής σε χύδην προμήθεια υδρογόνου σε μεγάλες ποσότητες και προμήθεια υδρογόνου σε μικρές ποσότητες (bulk supplies and supplies through small on-site plants).⁹⁶ Διακριτές αγορές σύμφωνα με την ΕΕπ αποτελούν και οι τρόποι προμήθειας υδρογόνου π.χ. μέσω αγωγού, χύδην προμήθειας ή φιαλών.⁹⁷

69. Η άποψη των Μερών για την αγορά αναπαράγει, ουσιαστικά, τη θέση της Γαλλικής Αρχής Ανταγωνισμού, η οποία στην πρόσφατη απόφαση της⁹⁸ ορίζει τις κάτωθι αγορές:
- ο Αγορά για την παραγωγή και μεταφορά υδρογόνου,
  - ο Αγορά για διανομή υδρογόνου σε επίπεδο λιανικής.
70. Στην ερώτηση της ΓΔΑ σχετικά με την υποκαταστασιμότητα του πράσινου υδρογόνου με το μπλε και το γκρι και κατά πόσο τα ανωτέρω υδρογόνα αποτελούν διακριτές προϊόντικές αγορές, τα μέρη επικαλούνται την απόφαση της Γαλλικής Αρχής Ανταγωνισμού σύμφωνα με την οποία παρά το γεγονός ότι i) το κόστος παραγωγής του γκρι υδρογόνου είναι χαμηλό, σε αντίθεση με το κόστος παραγωγής του πράσινου υδρογόνου, και ii) το ανθρακικό αποτύπωμα του γκρι υδρογόνου είναι υψηλό, σε αντίθεση με το πράσινο υδρογόνο, η παραγωγή του οποίου δεν εκλύει διοξείδιο του άνθρακα στην ατμόσφαιρα, δεν δύναται να δοθεί ακριβής ορισμός της έννοιας «πράσινο υδρογόνο» και δεν υφίσταται νομοθετικό πλαίσιο που να την ορίζει (και οι όροι γκρι, μπλε και πράσινο υδρογόνο απλά συνιστούν εμπειρικές ονομασίες που έχουν επικρατήσει)⁹⁹. Ως συνέπεια η Γαλλική Αρχή Ανταγωνισμού άφησε ανοιχτό το ζήτημα της διάκρισης της αγοράς για την παραγωγή υδρογόνου ανάλογα με τον τρόπο παραγωγής του ή με τις χρήσεις του. Συγκεκριμένα, η Γαλλική Αρχή Ανταγωνισμού στην πρόσφατη απόφαση της, αναφέρει ότι «...φαίνεται πρόωρο να οριοθετηθεί η αγορά παραγωγής υδρογόνου ανάλογα με τη διαδικασία παραγωγής ή τη χρήση»¹⁰⁰.
71. Περαιτέρω τα Μέρη σχετικά με την υποκαταστασιμότητα του πράσινου υδρογόνου με μπλε ή γκρι επικαλούνται μελέτη¹⁰¹ που αναφέρει ότι:
- ο το κόστος επένδυσης για το γκρι υδρογόνο εκτιμάται σε 910 δολάρια ανά kW
  - ο το κόστος επένδυσης για το μπλε υδρογόνο (το οποίο αναφέρεται στην έκθεση ως Steam Methane Reforming with Carbon Capture Storage (SMR w CCS)) εκτιμάται σε 1.644 δολάρια ανά kW και
  - ο το κόστος επένδυσης για το πράσινο υδρογόνο, ανάλογα με την τεχνολογία που χρησιμοποιείται για την παραγωγή του, εκτιμάται από 861 δολάρια ανά kW έως 1.348 δολάρια ανά kW.
72. Επομένως αν και το κόστος επένδυσης πράσινου και γκρι υδρογόνου θα μπορούσε να είναι ίδιο, η διαδικασία παραγωγής του γκρι υδρογόνου (αναμόρφωση μεθανίου με ατμό) εκλύει πολλαπλάσια ποσότητα διοξειδίου του άνθρακα σε σχέση με τη διαδικασία παραγωγής

⁹⁶ Ο.π. σκ. 83.

⁹⁷ Ο.π. σκ. 91.

⁹⁸ Απόφαση 21-DCC-18 (Παράρτημα 19 του Εντύπου Γνωστοποίησης).

⁹⁹ Βλ. απάντηση 21 στην υπ' αριθ. πρωτ. 8171/08.09.2022 επιστολή.

¹⁰⁰ Απόφαση 21-DCC-18, παρ. 24 (Παράρτημα 19).

¹⁰¹ Βλ. έκθεση με τίτλο «Methodology and Specifications Guide Global Hydrogen and Ammonia», Απρίλιος 2022, ως Παράρτημα Α.9 της υπ' αριθ. πρωτ. 8171/08.09.2022 επιστολής.

- μπλε υδρογόνου και πράσινου υδρογόνου¹⁰². Συγκεκριμένα, ενώ η παραγωγή του πράσινου υδρογόνου έχει μηδενικές εκπομπές CO₂, η παραγωγή του γκρι υδρογόνου δύναται να εκλύει έως 11 κιλά CO₂ ανά κιλό, ενώ αντίστοιχα η παραγωγή του μπλε υδρογόνου 4,5 κιλά CO₂ ανά κιλό.
73. Επί του παρόντος, όπως αναφέρουν τα Μέρη, δεν υφίσταται ενωσιακό ή ελληνικό ρυθμιστικό πλαίσιο σχετικά με το υδρογόνο. Ωστόσο με βάση τις προτεινόμενες ρυθμίσεις τόσο το πράσινο όσο και το μπλε υδρογόνο πληρούν το ελάχιστο όριο μείωσης των εκπομπών αερίων κατά 70% και προσθέτουν ότι έχει προταθεί από τα κράτη η υιοθέτηση κανόνων πιστοποίησης (πιστοποιητικά ανθρακικού αποτυπώματος) για το πράσινο υδρογόνο, τα οποία θα συνοδεύουν το προϊόν και θα το διαφοροποιούν από τα άλλα είδη υδρογόνου¹⁰³.
74. Τα Μέρη συμπερασματικά αναφέρουν ότι τα ανωτέρω στοιχεία αναδεικνύουν διαφορές ανάμεσα στα είδη υδρογόνου, ειδικότερα, ανάμεσα, αφενός, στο γκρι υδρογόνο και, αφετέρου, στο μπλε και πράσινο υδρογόνο, οι οποίες αναμένεται να έχουν ουσιώδη επιρροή στην αξιολόγηση της υποκαταστασιμότητας ή και της δημιουργίας διακριτών αγορών, ιδίως από την πλευρά της ζήτησης υπό το φως των κανόνων περί πιστοποίησης και, ειδικότερα, των πιστοποιητικών ανθρακικού αποτυπώματος, τα οποία θα συνοδεύουν το κάθε είδος υδρογόνου (καθώς, ως παράδειγμα, ακόμη και σήμερα ο καταναλωτής δεν είναι ελεύθερος να χρησιμοποιεί γκρι υδρογόνο κατά τη διακριτική του ευχέρεια).
75. Ωστόσο, όπως αναφέρουν οι Γνωστοποιούσες, δεν είναι σαφές εάν η παρούσα κατάσταση είναι τέτοια που θα υπαγόρευε μια διάκριση της αγοράς για την παραγωγή υδρογόνου σε υπο-αγορές, ανάλογα με το είδος αυτού (γκρι, μπλε, πράσινο). Σε κάθε περίπτωση, το ζήτημα εάν τα διάφορα είδη υδρογόνου (πράσινο, μπλε, γκρι) είναι υποκατάστατα ή εάν η παραγωγή καθενός είδους υδρογόνου αποτελεί διακριτή αγορά μπορεί να μείνει ανοιχτό. Και τούτο διότι, όπως αναφέρουν τα Μέρη¹⁰⁴, τόσο η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ όσο και η ΔΕΗ, καθώς και οι συνδεδεμένες με αυτές επιχειρήσεις δεν έχουν οποιαδήποτε δραστηριότητα στην παραγωγή, μεταφορά και εμπορία πράσινου υδρογόνου στην ελληνική επικράτεια ή και εκτός αυτής.
76. Η μη ύπαρξη θεσμικού πλαισίου σχετικά με την αγορά του υδρογόνου στην Ελλάδα βεβαιώνεται και από την απαντητική επιστολή του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (εφεξής και «ΥΠΕΝ»)¹⁰⁵. Συγκεκριμένα, όπως αναφέρεται στην εν λόγω επιστολή στην παρούσα φάση δεν υπάρχει νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την παραγωγή, αποθήκευση, μεταφορά και εμπορία του υδρογόνου, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, παρά μόνο συζητήσεις, διαβουλεύσεις και προτάσεις.
77. Περαιτέρω, η ΓΔΑ έστειλε ερωτηματολόγια στους βασικούς ανταγωνιστές των Μερών, ζητώντας, μεταξύ άλλων, την άποψή τους για τον ορισμό της σχετικής αγοράς¹⁰⁶. Η ΕΛΠΕ

¹⁰² Βλ. Γράφημα 1 σελ. 26 του Εντύπου Γνωστοποίησης και απάντηση 21 στην υπ' αριθ. πρωτ. 8171/08.09.2022 απαντητική επιστολή.

¹⁰³ Βλ. απάντηση στην ερώτηση 21 της υπ' αριθ. πρωτ. 8171/08.09.2022 απαντητικής επιστολής και το Παράρτημα Α.10 αυτής σχετικά με την έκθεση του International Renewable Energy Agency (2022).

¹⁰⁴ Βλ. την παράγραφο 10.1.1 του Εντύπου Γνωστοποίησης.

¹⁰⁵ Πρόκειται για την υπ' αριθ. πρωτ. 8844/05.10.2022 απαντητική επιστολή του ΥΠΕΝ στην υπ' αριθ. πρωτ. 7439/04.08.2022 επιστολή παροχής στοιχείων της ΓΔΑ.

¹⁰⁶ Επιστολές προς ΕΛΠΕ (7438/04.08.2022), ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (7436/04.08.2022) και ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (7437/04.08.2022).

υποστήριξε ότι η αγορά υδρογόνου είναι σε πρώιμο στάδιο ανάπτυξης και για τα επόμενα χρόνια το μέγεθός της θα είναι περιορισμένο. Όταν αναπτυχθεί η αγορά, εκτίμηση της εταιρείας είναι πως η παραγωγή, η μεταφορά και η αποθήκευση υδρογόνου θα συνιστούν διακριτές αγορές, όπως αντίστοιχα συμβαίνει με την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο. Το μπλε, το πράσινο και το γκρι υδρογόνο είναι πλήρη υποκατάστατα μεταξύ τους ως προς την τελική χρήση τους, καθώς διαφέρουν αποκλειστικά στην τεχνολογία παραγωγής και την πρώτη ύλη που χρησιμοποιείται. Επομένως, η βασική τους διαφορά έγκειται στο κόστος παραγωγής τους, αν και στο μέλλον είναι πιθανόν τα κόστη μεταξύ των διαφόρων τύπων υδρογόνου να συγκλίνουν.

78. Η ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ εστιάζει στο γεγονός ότι η αγορά καθαρού υδρογόνου είναι σήμερα σε αρχική φάση ωρίμανσης, οι κανόνες για τη ρύθμιση των επιμέρους δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την παραγωγή, μεταφορά, αποθήκευση και εμπορία υδρογόνου είναι ακόμα υπό διαμόρφωση. Σύμφωνα με το Hydrogen and decarbonised gas market package της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η ανάπτυξη ανταγωνιστικών αγορών υδρογόνου θα βασιστεί στα γνωστά μοντέλα που εφαρμόστηκαν στις αγορές ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου στο παρελθόν¹⁰⁷. Ειδικότερα, όσον αφορά τις υποδομές (μεταφορά και αποθήκευση), όπως καθίσταται σαφές και από την εμπειρία των αντίστοιχων αγορών ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου, η εξασφάλιση ανοιχτής και χωρίς διακρίσεις πρόσβασης στα δίκτυα είναι κρίσιμη για τη διασφάλιση επαρκούς ανταγωνισμού. Επιπλέον, η μέχρι τώρα εμπειρία στις αντίστοιχες αγορές καταδεικνύει την ανάγκη λήψης μέτρων διαχωρισμού μεταξύ των ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων παραγωγής και προμήθειας από τις μονοπωλιακές, όπως η μεταφορά. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά την ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, αναγνωρίζοντας ωστόσο ότι το αυστηρό ρυθμιστικό πλαίσιο για την επίτευξη ανταγωνισμού αναστέλλει την προώθηση επενδύσεων, προβλέπει ότι μέχρι το 2030 επιτρέπονται όλα τα μοντέλα διαχωρισμού δραστηριοτήτων παραγωγής και προμήθειας από τη μεταφορά. Επιπλέον, προτείνει μέχρι το 2030 τη δυνατότητα προσωρινής εξαίρεσης των υπάρχοντων ιδιωτικών δικτύων υδρογόνου από τους κανονισμούς διαχωρισμού και πρόσβασης τρίτων, με σκοπό την προσέλκυση επενδύσεων. Αυτό σημαίνει ότι ένα Κράτος Μέλος θα μπορεί να αποφασίσει να χορηγήσει παρέκκλιση από τις απαιτήσεις ρυθμιζόμενης πρόσβασης τρίτων σε δίκτυα υδρογόνου και ρυθμιζόμενα τιμολόγια, καθώς και από τις απαιτήσεις ιδιοκτησιακού διαχωρισμού, νομικού και λογιστικού διαχωρισμού, σε δίκτυα υδρογόνου που ανήκαν σε κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της αναθεωρημένης Οδηγίας και του Κανονισμού για τις εσωτερικές αγορές ανανεώσιμων αερίων, φυσικού αερίου και υδρογόνου. Τέλος η εταιρεία δεν απαντάει με σαφήνεια για την υποκατάσταση των διαφόρων ειδών υδρογόνου, επισημαίνοντας ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν έχει ακόμη καθορίσει τις ακριβείς μεθοδολογίες υπολογισμού και προσδιορισμού για το πράσινο και το μπλε υδρογόνο .
79. Τέλος, η ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ αναφέρει ότι η παραγωγή, η μεταφορά και η αποθήκευση υδρογόνου φαίνεται εύλογο να συνιστούν διακριτές αγορές. Ωστόσο, όπως αναφέρει η εταιρεία, οι μελλοντικές χρήσεις του υδρογόνου και η ανάπτυξη της αγοράς ενδέχεται να μην επιβεβαιώσουν αυτή τη διάκριση. Σχετικά με την αποθήκευση του υδρογόνου, η

¹⁰⁷ Βλ. https://energy.ec.europa.eu/topics/markets-and-consumers/market-legislation/hydrogen-and-decarbonised-gas-market-package_en

ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ αναφέρει ότι ανάλογα με την προοριζόμενη χρήση μπορεί να αποθηκευτεί σε υγρή μορφή κατόπιν συμπίεσης, σε μορφή αερίου ή σε δύο φάσεις αερίου και υγρού. Όσον αφορά τη μεταφορά του υδρογόνου, η ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ αναφέρει ότι υπό φυσιολογικές συνθήκες θερμοκρασίας και πίεσης, το υδρογόνο βρίσκεται σε μορφή αερίου και καταλαμβάνει σημαντικό όγκο (11m³ ανά κιλό), πράγμα που περιορίζει τη δυνατότητα μεταφοράς του. Αυτός ο τεχνικός περιορισμός αποτελεί τον λόγο για τον οποίο οι βιομηχανίες που καταναλώνουν καθημερινά τόνους υδρογόνου έχουν μονάδα παραγωγής υδρογόνου στο ίδιο μέρος κατανάλωσής του. Η ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ προσθέτει ότι για τη μεταφορά πράσινου υδρογόνου, μπορεί δυνητικά να αξιοποιηθεί το δίκτυο και η τεχνογνωσία που σχετίζεται με τα υγρά καύσιμα. Η εταιρεία καταλήγει ότι καθώς σήμερα δεν υφίσταται στην ελληνική επικράτεια παραγωγή πράσινου υδρογόνου δεν υφίσταται και διακριτή αγορά παραγωγής πράσινου υδρογόνου και προσθέτει ότι δεδομένου ότι παράγεται στην Ελλάδα μπλε υδρογόνο μόνο για ιδιοκατανάλωση από τις εταιρίες ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ, ΕΛΠΕ και ΕΛΦΕ, εκτιμάται ότι τουλάχιστον η παραγωγή πράσινου υδρογόνου θα διαμορφωθεί μελλοντικά ως διακριτή αγορά σε σχέση με τις υπάρχουσες. Σε ό,τι αφορά τη μεταφορά, την αποθήκευση και την εμπορία πράσινου υδρογόνου, λαμβάνοντας υπόψη τις δυνητικές χρήσεις του κατ' αρχήν θα μπορούσε να δικαιολογηθεί η διάκριση μεταξύ αγορών αποθήκευσης, μεταφοράς και εμπορίας πράσινου υδρογόνου. Ωστόσο, κατά την εκτίμηση της εταιρείας δεν είναι δεδομένο ότι θα διαμορφωθούν μελλοντικά ως διακριτές αγορές σε σχέση με τις υπάρχουσες, παρά την ενδεχόμενη διάκρισή τους νομοθετικά.

80. Ως προς την υποκαταστασιμότητα, η ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ αναφέρει ότι η διάκριση μεταξύ του «γκρυ», «μπλε» και «πράσινου» υδρογόνου, γίνεται στη βάση της διαδικασίας παραγωγής των επιμέρους κατηγοριών και αντίστοιχα των περιβαντολογικών επιπτώσεων που συνεπάγεται καθεμία εξ αυτών. Η εταιρεία προσθέτει ότι οδεύουμε προς μια «αποκλειστική» και «αυτόνομη» αγορά πράσινου υδρογόνου, που καθιστά τον βαθμό υποκαταστασιμότητας από την πλευρά της ζήτησης μεταξύ των διάφορων τεχνολογιών υδρογόνου σχεδόν ανύπαρκτο, καθώς όπως αναφέρει «*Προτεραιότητα για την ΕΕ είναι η ανάπτυξη του ανανεώσιμου υδρογόνου, που παράγεται κυρίως από αιολική και ηλιακή ενέργεια*» και αποτελεί την «*πλέον συμβατή επιλογή με τον στόχο της ΕΕ για κλιματική ουδετερότητα και μηδενική ρύπανση μακροπρόθεσμα, και παρουσιάζει τη μεγαλύτερη συνοχή με ένα ενοποιημένο ενεργειακό σύστημα*»¹⁰⁸. Περαιτέρω, όπως αναφέρει η ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ, σε συνέχεια των στόχων και πολιτικών της ΕΕ τον Μάρτιο του 2022, η Επιτροπή προχώρησε στην ανακοίνωση του REPowerEU με σκοπό την απεξάρτηση από το φυσικό αέριο. Στην ανακοίνωση αυτή, η οποία εξειδικεύτηκε αργότερα με το REPowerEU plan, περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, και το πρόγραμμα επιτάχυνσης της χρήσης υδρογόνου με βάση το οποίο τέθηκε νέος στόχος για επιπλέον 15 εκατομμύρια τόνους ανανεώσιμου υδρογόνου μέχρι το 2030, πέραν όσων ήδη προβλέπονταν στο πλαίσιο της δέσμης Fit for 55. Συμπερασματικά, όπως αναφέρει η ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ, υπάρχει μια σαφής κατεύθυνση που αναγνωρίζεται μέσω των ευρωπαϊκών πολιτικών αλλά και της διεθνούς βιβλιογραφίας, για μετάβαση σε υδρογόνο που θα παράγεται αποκλειστικά από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (πράσινο υδρογόνο) με τις άλλες

¹⁰⁸ Βλ. COM/2020/301: A hydrogen strategy for a climate-neutral Europe.

τεχνολογίες (γκρι, μπλε κ.λπ.) να θεωρούνται κυρίως μεταβατικές.

81. Με βάση τα ανωτέρω, η Υπηρεσία θεωρεί ότι η παραγωγή και προμήθεια πράσινου υδρογόνου, που προβλέπεται από τις επιταγές της ΕΕπ θα αποτελέσει μελλοντικά ενδεχομένως μια διακριτή προϊοντική αγορά, με ενδεχόμενες περαιτέρω διακριτές αγορές την αγορά της εμπορίας και την αγορά της μεταφοράς υδρογόνου. Ωστόσο, είναι πολύ νωρίς ακόμη για την ακριβή οριοθέτηση των αγορών δεδομένης όχι μόνο της μη λειτουργίας τους, αλλά και της έλλειψης θεσμικού πλαισίου λειτουργίας αυτών. Επομένως, για τους σκοπούς εξέτασης της παρούσας συγκέντρωσης η ακριβής οριοθέτηση της προϊοντικής αγοράς μπορεί να παραμείνει ανοιχτή, δεδομένου ότι με οποιαδήποτε θεώρηση, ήτοι παραγωγή και προμήθεια υδρογόνου ή πράσινου υδρογόνου δεν δημιουργούνται προβληματισμοί για τα αποτελέσματα αυτής στον ανταγωνισμό. Περαιτέρω, εκτιμάται ότι για τους σκοπούς της παρούσας συγκέντρωσης θα ήταν επισφαλής ο ορισμός των αγορών διανομής, μεταφοράς, προμήθειας και αποθήκευσης υδρογόνου πράσινου υδρογόνου, δεδομένης της αναζήτησης των οικονομικότερων και αποτελεσματικότερων τεχνολογικών τρόπων καθιέρωσής του. Για παράδειγμα, όπως αναφέρουν και τα Μέρη¹⁰⁹, η παραγωγή πράσινου υδρογόνου θα μπορεί, ως εκ της φύσης της, να λειτουργεί και ως μια μορφή αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, καθώς μπορεί να επιτρέψει τη χρήση εκείνης της ποσότητας ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ, η οποία θα είχε απορριφθεί ως πλεονάζουσα, και επομένως να λύσει το πρόβλημα αποθήκευσης της πλεονάζουσας ηλεκτρικής ενέργειας.
82. Όσον αφορά στη σχετική γεωγραφική αγορά, η Γαλλική Αρχή θεώρησε ότι, για την ηπειρωτική χώρα, μια ακτίνα 200 χλμ. από τη μονάδα παραγωγής είναι εύλογη. Πέραν αυτής της απόστασης οι δυνητικοί πελάτες ίσως αναζητήσουν άλλη μονάδα¹¹⁰. Από την πλευρά της ζήτησης, η μεταφορά του υδρογόνου προς τον πελάτη θα πρέπει να γίνεται σχετικά γρήγορα και με δυνατότητα άμεσης πρόσβασης, άρα, αντίστοιχα, μια απόσταση 200 χλμ., θεωρείται εύλογη από την άποψη του γεωγραφικού εύρους. Η εν λόγω απόσταση δύναται να αυξηθεί σε περιπτώσεις που το υγραέριο μεταφέρεται μέσω αγωγών. Σχετικώς δε η ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ αναφέρει ότι υπό φυσιολογικές συνθήκες θερμοκρασίας και πίεσης, το υδρογόνο βρίσκεται σε μορφή αερίου και καταλαμβάνει σημαντικό όγκο (11m⁴ per 1 kg), πράγμα που περιορίζει τη δυνατότητα μεταφοράς του. Αυτός ο τεχνικός περιορισμός αποτελεί το λόγο για τον οποίο οι βιομηχανίες που καταναλώνουν καθημερινά τόνους υδρογόνου έχουν μονάδα παραγωγής υδρογόνου στο ίδιο μέρος κατανάλωσης του¹¹¹.
83. Ωστόσο παρά των ως άνω τεχνολογικών περιορισμών, λόγω της απουσίας περισσότερων πληροφοριών για την τοποθεσία των μελλοντικών έργων, αλλά και της εμβρυακής φύσης της αγοράς υδρογόνου, ο ορισμός της γεωγραφικής αγοράς μπορεί να μείνει ανοικτός, καθώς δεν επηρεάζει την ευρύτερη αξιολόγηση της υπό κρίση πράξης, σε κάθε περίπτωση.

¹⁰⁹ Βλ. Τμήμα 6.1.8 του Εντύπου Γνωστοποίησης. Όπως αναφέρουν τα Μέρη, η αποθήκευση ηλεκτρικής ενέργειας αποτελεί έναν από τους κύριους στόχους της ελληνικής ενεργειακής πολιτικής (Βλ. Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα, Αθήνα 2019).

¹¹⁰ Ο.π., παρ. 6.1.16.

¹¹¹ Βλ. την σχετική απαντητική επιστολή της ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ.

V.1.4 Μερίδια αγοράς

84. Όπως προαναφέρθηκε, η αγορά είναι ακόμα υπό διαμόρφωση, καθώς δεν υπάρχει εμπορική δραστηριότητα από κάποια επιχείρηση. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να επισημανθούν τα παρακάτω, σχετικά με την τρέχουσα και μελλοντική δραστηριότητα στην εν λόγω αγορά:
- ο Η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ παράγει ήδη γκρι υδρογόνο, αποκλειστικά για ιδιοκατανάλωση για τις ανάγκες της διύλισης πετρελαίου, χωρίς πρόθεση εμπορικής αξιοποίησης, επί του παρόντος¹¹².
  - ο Η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ σκοπεύει να υλοποιήσει ακόμα ένα έργο παραγωγής υδρογόνου, το οποίο αναφέρεται ως Blue Med. Αυτό περιλαμβάνει την υλοποίηση μιας μονάδας στο διυλιστήριο της στους Αγίους Θεοδώρους για την κατασκευή μπλε και πράσινου υδρογόνου, με ορίζοντα το 2026. Το έργο αναμένεται να παράγει συνολικά [...] ¹¹³.
  - ο Το έργο White Dragon είναι το μεγαλύτερο και πιο φιλόδοξο μελλοντικό έργο παραγωγής υδρογόνου στην Ελλάδα. Αφορά την παραγωγή πράσινου υδρογόνου στη Δυτική Μακεδονία. Η έναρξη λειτουργίας του εφόσον υλοποιηθεί, αναμένεται το 2030. Η αναμενόμενη παραγωγή που θα εισέρχεται στο σύστημα υπολογίζεται σε 250.000 τόνους πράσινου υδρογόνου, η οποία θα διοχετεύεται μέσω του δικτύου ΔΕΣΦΑ και ΤΑΡ¹¹⁴.
  - ο Η εταιρεία ΕΛΠΕ στα 3 διυλιστήριά της παράγει γκρι υδρογόνο το οποίο χρησιμοποιεί αποκλειστικά για ιδιοκατανάλωση στις διεργασίες διύλισης του πετρελαίου για την παραγωγή τελικών προϊόντων¹¹⁵. Επιπρόσθετα φαίνεται να σχεδιάζει την παραγωγή και χρήση πράσινου και μπλε υδρογόνου εντός των εγκαταστάσεων των διυλιστηρίων της¹¹⁶. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του ενεργειακού μετασχηματισμού προς ανανεώσιμα καύσιμα και καύσιμα χαμηλής περιεκτικότητας σε άνθρακα, η ΕΛΠΕ επεξεργάζεται αυτή την περίοδο αντίστοιχες ενέργειες με αυτή των Γνωστοποιουσών, αξιολογώντας δράσεις και επενδύσεις στην κατεύθυνση της μείωσης των ανθρακούχων εκπομπών στον τομέα των μεταφορών είτε αυτόνομα είτε σε σύμπραξη¹¹⁷.
  - ο Δρομολογούνται επίσης, για τα επόμενα έτη, παραλαβές τρένων και λεωφορείων υδρογόνου, κατασκευή σταθμών ανεφοδιασμού σε οδικά δίκτυα, καθώς και επενδύσεις στη βιομηχανία¹¹⁸.
85. Όπως αναφέρουν τα Μέρη, η κοινή επιχείρηση, δεν έχει προς το παρόν, κάποιο έτοιμο

¹¹² Ο.π., ερώτ. 6.

¹¹³ Βλ. Παράρτημα 1 στην υπ' αριθ. πρωτ. 8171/08.09.2022 απαντητική επιστολή.

¹¹⁴ Βλ. <https://hydrogeneurope.eu/wp-content/uploads/2022/04/George-Polychron-White-Dragon-Lighthouse-Initiative-30March.pdf> και Παράρτημα Β.6 στην υπ' αρ. πρωτ. 8423/19.09.2022 απαντητική επιστολή.

¹¹⁵ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 8084/05.09.2022 επιστολή παροχής στοιχείων της ΕΛΠΕ.

¹¹⁶ Παράρτημα Β.6 στην υπ' αριθ. πρωτ. 8423/19.09.2022 απαντητική επιστολή.

¹¹⁷ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 8084/05.09.2022 επιστολή παροχής στοιχείων της ΕΛΠΕ.

¹¹⁸ Παράρτημα Β.6 στην υπ' αριθ. πρωτ. 8423/19.09.2022 απαντητική επιστολή

έργο προς υλοποίηση, με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα¹¹⁹. Συνεπώς, δεδομένης και της μη ύπαρξης πραγματοποιημένου έργου στην ευρύτερη αγορά, δεν μπορεί να γίνει υπολογισμός μεριδίων αγοράς και σχετικής δύναμης κάθε δραστηριοποιούμενης επιχείρησης, ούτε εύλογη μελλοντική εκτίμηση για αυτά. Το ίδιο ισχύει και για τις ενδεχόμενες αγορές προμήθειας και μεταφοράς υδρογόνου που είναι παράγωγες αγορές επόμενης βαθμίδας της παραγωγής υδρογόνου.

86. Ως προς την παραγωγική δυναμικότητα της κοινής επιχείρησης τα Μέρη αναφέρουν ότι εάν η κοινή επιχείρηση αναπτύξει μονάδες ηλεκτρόλυσης ισχύος 200 MW, αυτές σε πλήρη λειτουργία ([...] λειτουργίας ανά έτος) θα παρήγαγαν περί τους [...] τόνους πράσινο υδρογόνο ανά έτος. Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι ο βαθμός χρησιμοποίησης των ηλεκτρολυτικών μονάδων, καθώς και οι απαιτήσεις αυτών για κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, θα εξαρτηθούν από το κανονιστικό πλαίσιο, το οποίο βρίσκεται ακόμη σήμερα υπό διαμόρφωση.¹²⁰
87. Περαιτέρω τα Μέρη εκτιμούν ότι η στρατηγική υδρογόνου της Ελλάδας, στην οποία θα αναφέρονται στόχοι για την παραγωγή υδρογόνου για έτη ορόσημα, πρόκειται σύντομα να τεθεί σε δημόσια διαβούλευση και αναμένεται να θέσει τους κατωτέρω στόχους:¹²¹
- έως το 2030, να υπάρχει εγκατεστημένη ισχύς περί τα 750 MW ηλεκτρόλυσης και παραγωγή περί τους 100 χιλιάδες τόνους υδρογόνου ανά έτος και
  - έως το 2040, να υπάρχει εγκατεστημένη ισχύς περί τα 9.000 MW ηλεκτρόλυσης και παραγωγή περίπου 1,1 εκατομμύρια τόνοι υδρογόνου ανά έτος.
88. Επομένως, σε περίπτωση που τεθεί και επιτευχθεί ο στόχος των 750 MW το 2030 και στο υποθετικό σενάριο ότι η κοινή επιχείρηση θα έχει αναπτύξει μονάδες ηλεκτρόλυσης ισχύος 200 MW, το μερίδιό της στην αγορά θα είναι [25-35]%. Τούτο διότι αφενός διότι δεν υπάρχουν προβλέψεις όσον αφορά στην παραγωγή και εμπορία συγκεκριμένης ποσότητας υδρογόνου στην Ελλάδα τα επόμενα έτη αφετέρου διότι η αναφορά σε μονάδα 200 MW από τα Μέρη γίνεται ενδεικτικά και δεν αντανακλά στο παρόν οποιαδήποτε υπόθεση εργασίας, ούτε αρχικό στόχο των Μερών για την κοινή επιχείρηση¹²².

V.1.5 Αγορά παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας

V.1.6 Προϊοντική και γεωγραφική αγορά

89. Σύμφωνα με την ενωσιακή πρακτική, η αγορά παραγωγής και προμήθειας αποτελεί διακριτή αγορά του κλάδου της ηλεκτρικής ενέργειας¹²³. Η εν λόγω αγορά περιλαμβάνει την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας σε σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής, την εισαγωγή ηλεκτρικής ενέργειας μέσω διεθνών διασυνδέσεων, καθώς και την πώληση ηλεκτρικής

¹¹⁹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 8423/19.09.2022 απαντητική επιστολή (ερώτηση 13Α).

¹²⁰ Βλ. σχέδιο Εξουσιοδοτικού Κανονισμού, το οποίο επισυνάπτεται ως Παράρτημα Α5 της υπ' αριθ. πρωτ. 8171/08.09.2022 απαντητικής επιστολής.

¹²¹ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 8171/08.09.2022 απαντητική επιστολή σελ. 10.

¹²² Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 8423/19.09.2022 επιστολή παροχής στοιχείων των Μερών, απαντ. 2 και 13.

¹²³ Οι υπόλοιπες αγορές του κλάδου είναι η λιανική προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας, η μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας και η διανομή ηλεκτρικής ενέργειας. Βλ. αποφάσεις ΕΕπ COMP/M.5979 KGHM/TAURON WYTWARZANIE/JV (23.07.2012, παρ. 15), COMP/M.7131 COMPAL ELECTRONICS/TOSHIBA TELEVISION CENTRAL EUROPE (22.01.2014, παρ. 29), COMP/M.7137 EDF/DALKIA EN FRANCE (25.06.2014, παρ. 28), M.9952 – PKN ORLEN/PNGiG (παρ. 14).

ενέργειας στη χονδρεμπορική αγορά¹²⁴ στους εμπόρους, τους διανομείς και τους βιομηχανικούς τελικούς χρήστες¹²⁵. Η ανωτέρω οριοθέτηση της αγοράς αποτελεί πάγια πρακτική της ΕΕπ, η οποία δεν προβαίνει σε περαιτέρω διαχωρισμό ανάλογα με τον τρόπο/μέσο παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας¹²⁶, αλλά διακρίνεται σε Διασυνδεδεμένα (ΔΣ) και Μη Διασυνδεδεμένα Συστήματα (ΜΔΣ).

90. Στις προηγούμενες αποφάσεις της ΕΑ, η εν λόγω αγορά περιλαμβάνει την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και έγχυσης της στο σύστημα συμπεριλαμβανομένων των εισαγωγών, χωρίς διαχωρισμό ή με ενδεχόμενο διαχωρισμό ως προς τον τρόπο παραγωγής της¹²⁷ και εξετάζεται ως ενιαία ή διακρίνεται σε Διασυνδεδεμένο και Μη Διασυνδεδεμένο Σύστημα¹²⁸.
91. Ως προς τη γεωγραφική της οριοθέτηση, σύμφωνα με την ενωσιακή¹²⁹ και ελληνική¹³⁰ πρακτική, η αγορά για την παραγωγή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής ορίζεται γεωγραφικά ως εθνική και ενίοτε στενότερα. Σύμφωνα με τις αποφάσεις της ΕΑ¹³¹ και της ΕΕπ¹³², η σχετική γεωγραφική αγορά της παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής μπορεί να διαχωριστεί περαιτέρω σε δύο επιμέρους αγορές που αφορούν στο Διασυνδεδεμένο Σύστημα (ΔΣ) και Μη Διασυνδεδεμένο Σύστημα (ΜΔΣ). Στο ΔΣ περιλαμβάνεται η ηπειρωτική Ελλάδα και ένα μέρος των νησιών, ενώ στο ΜΔΣ περιλαμβάνεται το σύνολο σχεδόν των νησιών της χώρας (Ρόδος, Κρήτη¹³³, Λέσβος, Σάμος κ.λπ.), τα οποία δεν συμμετέχουν στον Ημερήσιο Ενεργειακό Προγραμματισμό και βασίζονται σε αυτόνομους πετρελαϊκούς σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και μονάδες ΑΠΕ. Εξαιτίας του γεγονότος ότι δεν υπάρχουν ανταλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ των δύο συστημάτων και σε συνδυασμό με το ότι οι συνθήκες παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής στο ΜΔΣ της χώρας¹³⁴ διαφέρουν σημαντικά σε σχέση με την

¹²⁴ Βλ. και ν. 4512/2018, Οι αγορές ενεργειακών προϊόντων χονδρικής, κατά την έννοια του [Κανονισμού \(ΕΕ\) αριθ. 1227/2011](#), ορίζονται ως εξής: 1. Ενεργειακή χρηματοπιστωτική αγορά (Forward Market), 2. Αγορά επόμενης ημέρας (Day-ahead Market), 3. Ενδοημερήσια αγορά (Intra-day Market) και 4. Αγορά Εξισορρόπησης (Balancing Market). Η λειτουργία των τριών πρώτων αγορών έχει ανατεθεί στο Ελληνικό Χρηματιστήριο Ενέργειας και ο ΑΔΜΗΕ διαχειρίζεται και λειτουργεί την τέταρτη αγορά.

¹²⁵ Βλ. σχετικά Hancher κ.ά., EU Energy Law, Vol. II, ό.π., σελ. 13, παρ. 2.22 καθώς και αποφάσεις ΕΕπ COMP/M.5911 TENNET/ELIA/GASUNIE/APX-ENDEX (15.09.2010, παρ. 21) και COMP/M.8660 FORTUM/UNIPER (15.06.2018, παρ. 18).

¹²⁶ Βλ. M.8855 - OTARY / ENECO / ELECTRABEL / JV, COMP/M.7927 – EPH/ENEL/SE, παρ. 9-12, COMP/M.6984 – EPH/STREDOSLOVENSKA ENERGETIKA, παρ. 15, M.3268 – SYDKRAFT/GRANINGE, παρ. 19-20, COMP/M.8660 – FORTUM/UNIPER, παρ. 18-21.

¹²⁷ Βλ. απόφαση ΕΑ 694/2019, παρ. 139.

¹²⁸ Βλ. αποφάσεις ΕΑ 577/2013, 666/2018, 740/2021.

¹²⁹ Βλ. αποφάσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής M.5249/2008 - EDISON / HELLENIC PETROLEUM / JV, M.493/1994 - TRACTEBEL / DISTRIGAZ (II) και M.1853/2001 - EDF / EnBW.

¹³⁰ Βλ. αποφάσεις ΕΑ 446/V/2009 (ΔΕΗ και Χαλβουργική) και 339/V/2007 (IBERDROLA ENERGIAS RENOVABLES S.A.U. και X. ΠΟΚΑΣ Α.Ε.).

¹³¹ Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΕΑ 458/V/2009, 577/VII//2013, 621/2015 και 666/2018.

¹³² Βλ. απόφαση ΕΕπ της 05.03.2008 για τα δικαιώματα χρήσης λιγνίτη από τη ΔΕΗ Α.Ε.

¹³³ Από 1.1.2021 η Κρήτη εξετάζεται χωριστά στο ΜΔΣ, λόγω πρώτης διασύνδεσης του νησιού με την ηπειρωτική Ελλάδα (Μικρό Διασυνδεδεμένο Σύστημα).

¹³⁴ Ήτοι διαφορετικές διαδικασίες αδειοδότησης για κατασκευή σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, απουσία ανταγωνισμού στην αγορά της προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας, δεδομένου ότι οι παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας στο ΜΔΣ δεν συμμετέχουν στις αγορές 1) Ενεργειακή Χρηματοπιστωτική Αγορά, 2) Αγορά Επόμενης Ημέρας, 3) Ενδοημερήσια Αγορά και 4) Αγορές Ισχύος και Ενέργειας Εξισορρόπησης. Ειδικότερα, η διαχείριση

ηπειρωτική Ελλάδα και τα διασυνδεδεμένα νησιά, μπορεί να θεωρηθεί ότι το κάθε ένα σύστημα εξυπηρετεί διαφορετική σχετική γεωγραφική αγορά.

92. Ενόψει των ανωτέρω, για τους σκοπούς εξέτασης της παρούσας συγκέντρωσης ως προϊόντική αγορά ορίζεται η αγορά της παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο ελληνικής επικράτειας με διάκριση σε Διασυνδεδεμένο και Μη Διασυνδεδεμένο Σύστημα. Σε περίπτωση που θεωρηθεί ότι για την παραγωγή πράσινου υδρογόνου απαιτείται η σύναψη διμερών συμβάσεων αποκλειστικά με έργα παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ, η σχετική αγορά θα μπορούσε να οριστεί ως η παραγωγή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ σε Διασυνδεδεμένο και Μη Διασυνδεδεμένα Συστήματα.

V.1.7 Μερίδια αγοράς

93. Λαμβάνοντας υπόψη την εγκατεστημένη ισχύ πανελλαδικά (σε MW), στον κάτωθι Πίνακα παρουσιάζονται τα μερίδια αγοράς των Μερών βάσει αυτής.

των Ηλεκτρικών Συστημάτων των Μη Διασυνδεδεμένων Νησιών, που περιλαμβάνει τη διαχείριση της παραγωγής, τη λειτουργία της αγοράς και των συστημάτων των νησιών αυτών, είναι ευθύνη της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. και πραγματοποιείται σύμφωνα με τον «Κώδικα Διαχείρισης Ηλεκτρικών Συστημάτων Μη Διασυνδεδεμένων Νησιών» που προβλέπεται στο άρθρο 130 του Ν. 4001/2011.

Πίνακας 6: Εγκατεστημένη Ισχύς στην Ελλάδα σε MW, 2019-2021			
Τύπος Τεχνολογίας	Έτος		
ΔΙΑΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ (ΔΣ)	2019	2020	2021
Συμβατικοί τύποι τεχνολογίας	12.230	11.630	12.612
Τεχνολογίες ΑΠΕ	6.269	7.235	8.628
Σύνολο ΔΣ	18.499	18.865	21.240
Εγκατεστημένη ισχύς ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (συμβατικές)	[...]	[...]	[...]
Εγκατεστημένη ισχύς ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΑΠΕ)	[...]	[...]	[...]
Σύνολο	[...]	[...]	[...]
Μερίδιο αγοράς ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (συμβατικές)	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
Μερίδιο αγοράς ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΑΠΕ) ¹³⁵	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
Μερίδιο αγοράς ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (Σύνολο)	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
Εγκατεστημένη ισχύς ΔΕΗ (συμβατικές)	[...]	[...]	[...]
Εγκατεστημένη ισχύς ΔΕΗ (ΑΠΕ)	[...]	[...]	[...]
Σύνολο	[...]	[...]	[...]
Μερίδιο αγοράς ΔΣ ΔΕΗ (συμβατικές)	[45-55]%	[45-55]%	[35-45]%
Μερίδιο αγοράς ΔΣ ΔΕΗ (ΑΠΕ)	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
Μερίδιο αγοράς ΔΣ ΔΕΗ (Σύνολο)	[45-55]%	[45-55]%	[35-45]%
ΜΗ ΔΙΑΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ (ΜΔΣ)	2019	2020	2021
Συμβατικοί τύποι τεχνολογίας	[...]	[...]	[...]
Τεχνολογίες ΑΠΕ	[...]	[...]	[...]
Σύνολο ΜΔΣ	[...]	[...]	[...]
Εγκατεστημένη ισχύς ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (συμβατικές)	[...]	[...]	[...]
Εγκατεστημένη ισχύς ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΑΠΕ)	[...]	[...]	[...]
Σύνολο	[...]	[...]	[...]
Μερίδιο αγοράς ΜΔΣ ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (συμβατικές)	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
Μερίδιο αγοράς ΜΔΣ ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (θαΠΕ)	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
Μερίδιο αγοράς ΜΔΣ ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (Σύνολο)	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
Εγκατεστημένη ισχύς ΔΕΗ (συμβατικές)	[...]	[...]	[...]
Εγκατεστημένη ισχύς ΔΕΗ (ΑΠΕ)	[...]	[...]	[...]
Σύνολο	[...]	[...]	[...]
Μερίδιο αγοράς ΜΔΣ ΔΕΗ (συμβατικές)	[95-100]%	[95-100]%	[95-100]%
Μερίδιο αγοράς ΜΔΣ ΔΕΗ (ΑΠΕ)	[10-15]%	[10-15]%	[5-10]%

Πίνακας 6: Εγκατεστημένη Ισχύς στην Ελλάδα σε MW, 2019-2021			
Τύπος Τεχνολογίας	Έτος		
	[75-85]%	[75-85]%	[65-75]%
Μερίδιο αγοράς ΜΔΣ ΔΕΗ (Σύνολο)			
ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ (ΔΣ+ΜΔΣ)	2019	2020	2021
Συμβατικοί τύποι τεχνολογίας	14.107	13.507	13.692
Τεχνολογίες ΑΠΕ	6.706	7.678	9.073
Σύνολο Διασυνδεδεμένου και Μη Διασυνδεδεμένου Συστήματος	20.813	21.185	22.765
Εγκατεστημένη ισχύς ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ	[...]	[...]	[...]
Μερίδιο αγοράς ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (Σύνολο)	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
Μερίδιο αγοράς ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΔΣ)	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
Μερίδιο αγοράς ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΜΔΣ)	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
Εγκατεστημένη ισχύς ΔΕΗ	[...]	[...]	[...]
Μερίδιο αγοράς ΔΕΗ (Σύνολο)	[55-65]%	[45-55]%	[55-65]%
Μερίδιο αγοράς ΔΕΗ (ΔΣ)	[45-55]%	[45-55]%	[35-45]%
Μερίδιο αγοράς ΔΕΗ (ΜΔΣ)	[75-85]%	[75-85]%	[65-75]%

Πηγή: ΓΔΑ, με βάση στοιχεία από Έντυπο Γνωστοποίησης (σελ. 52-23 και Παραρτήματα 24,25).

94. Από τα στοιχεία του ανωτέρω Πίνακα διακρίνεται το διαχρονικά πολύ υψηλό μερίδιο αγοράς της ΔΕΗ σε εγκατεστημένη ισχύ, τόσο στο σύνολο της αγοράς (όπου το 2021 ήταν περίπου [45-55]%), όσο κυρίως στο ΜΔΣ (για το 2021 ήταν περίπου [65-75]%). Αυτό οφείλεται στις συμβατικές μονάδες που λειτουργεί η ΔΕΗ. Περαιτέρω, στο ΜΔΣ, συμβατικές μονάδες κατέχει μόνο η ΔΕΗ. Πρόκειται για θερμικές μονάδες εγκατεστημένες στα νησιά που λειτουργούν με πετρέλαιο. Συνεπώς, το μερίδιο αγοράς της αυξάνεται ακόμα περισσότερο.
95. Στην αγορά των συμβατικών μονάδων παραγωγής το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς κατέχει η ΔΕΗ, ωστόσο βαίνει μειούμενο. Τα επόμενα 3-5 χρόνια λόγω της περαιτέρω απόσυρσης λιγνιτικών μονάδων και της αντικατάστασής τους από μονάδες φυσικού αερίου, αυτή η εικόνα αναμένεται να αλλάξει, στο πλαίσιο της αλλαγής του ενεργειακού μοντέλου της χώρας, τουλάχιστον με τα μέχρι σήμερα δεδομένα. Η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ, με την ολοκλήρωση της κατασκευής της μονάδας φυσικού αερίου ισχύος 877 MW (το 2024), αναμένεται να αποκτήσει σημαντική παρουσία και στην αγορά συμβατικών μονάδων ενέργειας (για αναλυτική αναφορά βλ. ενότητα II.1.1).
96. Αναφορικά με την υποαγορά των ΑΠΕ, η ενέργεια των οποίων θα χρησιμοποιούνται από την Εταιρεία-Στόχο για την παραγωγή πράσινου υδρογόνου, παρατηρούνται τα κάτωθι για την τριετία 2019-2021:
- ο Η παρουσία της ΔΕΗ έχει ξεκινήσει τα τελευταία χρόνια και προχωράει σχετικά

¹³⁵ Μετά την ολοκλήρωση της συναλλαγής ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ/ΕΛΛΑΚΤΩΡ, η εγκατεστημένη ισχύς της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ θα αυξηθεί [...] MW στο ΔΣ και [...] MW στο ΜΔΣ. Επομένως το μερίδιο αγοράς της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ σε εγκατεστημένη ισχύ στο ΔΣ θα διαμορφωθεί στο [5-10]% στο σύνολο των μονάδων συμβατικών και ΑΠΕ και στο [5-10]% των μονάδων ΑΠΕ.

αργά. Στο ΔΣ το μερίδιο αγοράς για το 2021 ανήλθε σε [0-5]%, ελάχιστα αυξημένο σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Στο ΜΔΣ το μερίδιο αγοράς της εταιρείας μειώθηκε, καθώς νέες εταιρίες δραστηριοποιήθηκαν ή υπάρχουσες αύξησαν την εγκατεστημένη ισχύ τους.

- ο Αντίθετα, η παρουσία της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ φαίνεται αυξάνεται με ταχύτερο ρυθμό (λόγω εξαγορών υφιστάμενων έργων, βλ. ενότητα Π.1.1) και αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω τα επόμενα χρόνια¹³⁶. Η παρουσία της, έως τώρα, φαίνεται μόνο στο ΔΣ, όπου το 2021 είχε μερίδιο [0-5]%, ενώ 2 χρόνια πριν είχε [...].
- ο Σε κάθε περίπτωση, η αγορά των ΑΠΕ είναι κατακερματισμένη και κανείς εκ των παραγωγών δεν αναμένεται να αποκτήσει ιδιαίτερα υψηλό μερίδιο τα επόμενα χρόνια. Ενδεικτικά, το αθροιστικό μερίδιο αγοράς ΔΕΗ-ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ στο ΔΣ (2021) υπολογίζεται σε [5-10]% και στο ΜΔΣ σε [5-10]% (αφορά μόνο ΔΕΗ, αφού η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ [...])¹³⁷.
- ο Συγκέντρωση της αγοράς ΑΠΕ επισημαίνεται ότι παρατηρείται, ωστόσο, σε επίπεδο ΦΟΣΕ (Φορέας Σωρευτικής Εκπροσώπησης), με την ΟΡΤΙΜΟΥΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑ (ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ) να κατέχει το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς. Συγκεκριμένα τον Σεπτέμβριο του 2022 από το σύνολο της παραγόμενης ποσότητας μέσω ΑΠΕ, το [35-45]% εκπροσωπήθηκε από ΦΟΣΕ και ειδικότερα το [15-25]% της συνολικής παραγόμενης ποσότητας ΑΠΕ εκπροσωπήθηκε από τον ΦΟΣΕ ΟΡΤΙΜΟΥΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑ. Επομένως, σε επίπεδο ΦΟΣΕ, το μερίδιο αγοράς της ΟΡΤΙΜΟΥΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑ είναι [45-55]% και ακολουθούν η ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ με ποσοστό [15-25]%, η ΙΝΑΚΕΣΣ με ποσοστό [10-15]%, η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ με [5-10]%, η ΕΛΠΕΔΙΣΟΝ με [5-10]%, η ΡΕΝΟΠΙΟΥΕΡ με ποσοστό [0-5]% και 12 λοιπές εταιρίες με συνολικό ποσοστό [5-10]%. Στους λοιπούς περιλαμβάνεται και το ποσοστό της ΔΕΗ που είναι [0-5]%.¹³⁸

Β.1.8 Η αγορά της διύλισης πετρελαίου

97. Η ελληνική αγορά πετρελαιοειδών, όπως οριοθετείται από τον Ν. 3054/2002, αφορά σε τρία στάδια: διύλιση, εμπορία και διανομή¹³⁹. Για κάθε στάδιο προβλέπεται από τη νομοθεσία ειδική άδεια. Σύμφωνα με το άρθρο 3 του ίδιου νόμου η διύλιση ορίζεται ως «*Η κατεργασία αργού πετρελαίου ή ημικατεργασμένων προϊόντων που πραγματοποιείται σε ειδικές εγκαταστάσεις για την παραγωγή Πετρελαιοειδών Προϊόντων*». Η άδεια διύλισης επιτρέπει τη διύλιση (κυρίως αργού) πετρελαίου και τη διάθεση πετρελαιοειδών (πετρελαίου θέρμανσης, κίνησης, ναυτιλίας, βασικών ελαίων, λιπαντικών, ασφάλτου,

¹³⁶ Βλ. επίσημη ιστοσελίδα της εταιρείας <https://www.moh.gr/eteria/thygatrikes-symmetoches/more://www.moh.gr/eteria/thygatrikes-symmetoches/more/>, ημερομηνία πρόσβασης 21.10.2022.

¹³⁷ Στην περίπτωση που ληφθούν υπόψη τα μερίδια αγοράς ως εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν μετά την ολοκλήρωση της συγκέντρωσης ΜΟΗ/ΕΛΛΑΚΤΩΡ, εκτιμάται ότι το αθροιστικό μ.α. στο ΔΣ θα ανέρχεται σε 11% περίπου.

¹³⁸ Επεξεργασία στοιχείων ΓΔΑ από το Μηνιαίο Δελτίο του Χρηματιστηρίου Ενέργειας Σεπτέμβρη 2022 «Electricity Day-Ahead, Intraday and NGAS Markets Monthly Report (https://www.enexgroup.gr/el/c/document_library/get_file?uuid=93fb1f51-e940-c7b9-dbc3-5ba9f8430b50&groupId=20126).

¹³⁹ Βλ. Γνωμοδότηση 29/VI/2012, σκ. 7, ΕΑ 583/VI/2013, σκ. 47, ΕΑ 602/2015, σκ. 17.

υγραερίων, καυσίμων αεριοθούμενων αεροπλάνων, μαζούτ και βενζινών) σε εταιρίες εμπορίας, σε προμηθευτικούς συνεταιρισμούς ή κοινοπραξίες πρατηριούχων, σε μεγάλους τελικούς καταναλωτές και τις Ένοπλες Δυνάμεις. Στο στάδιο της διύλισης δραστηριοποιούνται, στην Ελλάδα οι εταιρίες ΕΛΠΕ και ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ. Ο Όμιλος ΕΛΠΕ διαθέτει και λειτουργεί τρία διυλιστήρια, σε Ασπρόπυργο, Ελευσίνα και Θεσσαλονίκη, τα οποία καλύπτουν το 2022 περίπου το 65% της διυλιστικής δυναμικότητας της χώρας,¹⁴⁰ ενώ αντίστοιχα ο Όμιλος ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ με ένα διυλιστήριο στους Αγίους Θεοδώρους καλύπτει το 35%.

V.1.9 ΕΠΗΡΕΑΖΟΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

98. Ενόψει των ανωτέρω αναλυθέντων στοιχείων, προκύπτει ότι για τους σκοπούς της υπό εξέταση συναλλαγής,
- Ως προς τις οριζόντιες σχέσεις: Με τα σημερινά μηδενικά μερίδια αγοράς δεν προκύπτουν οριζόντια επηρεαζόμενες αγορές, καθώς επί του παρόντος τόσο η ΔΕΗ όσο και η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και η κοινή επιχείρηση δεν δραστηριοποιούνται στην παραγωγή πράσινου υδρογόνου. Στην ενιαία αγορά του υδρογόνου (γκρι, μπλε, πράσινο), η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ παράγει γκρι υδρογόνο, αλλά το χρησιμοποιεί αποκλειστικά για σκοπούς ιδιοκατανάλωσης στις εγκαταστάσεις διύλισης που διαθέτει. Δεδομένης της υποθετικής (μελλοντικής) και ενδεικτικής εγκατεστημένης ισχύος της κοινής επιχείρησης που παραθέτουν τα Μέρη (200 MW), αλλά και της μελλοντικής δραστηριοποίησης της ΜΟΗ στην αγορά υδρογόνου (Blue Med) ενδεχομένως από τα μελλοντικά μερίδια αγοράς τόσο της κοινής επιχείρησης όσο και της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ να προκύπτουν οριζόντια επηρεαζόμενες αγορές. Ωστόσο επειδή πρόκειται για εργοστάσια παραγωγής που πρόκειται να δραστηριοποιηθούν στο τέλος της δεκαετίας σε μια αγορά που βρίσκεται υπό διαμόρφωση και δεν είναι γνωστό εάν και σε τι ποσοστό η ΜΟΗ θα ιδιοκαταναλώνει το (μπλε) υδρογόνο όταν το παράξει, είναι αδύνατο να προβλεφθεί το μέγεθος της αγοράς και να εκτιμηθούν τα ακριβή μερίδια αγοράς και επομένως να οριστούν με ακρίβεια επηρεαζόμενες αγορές, δεδομένης και της γεωγραφικής διάστασης των σχετικών αγορών. Ενόψει των ανωτέρω, το μερίδιο της Εταιρείας-Στόχου στην αγορά (πράσινου) υδρογόνου σε συνδυασμό με το μερίδιο που θα έχει η ΜΟΗ από την παραγωγή του (μπλε) υδρογόνου, θα ήταν άνω του [25-35]%.
    - Ως προς τις κάθετες σχέσεις: Αναφορικά με την παραγωγή και τις χρήσεις που αναμένεται να έχει το υδρογόνο προκύπτουν οι εξής κάθετα επηρεαζόμενες αγορές επόμενου και προηγούμενου σταδίου:
      - ο Οι αγορές παραγωγής/προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας ΑΠΕ (ανάντη) και παραγωγής/προμήθειας υδρογόνου (κατάντη) από την Εταιρεία-Στόχο ενδεχομένως να αποτελούσαν κάθετα επηρεαζόμενες αγορές, καθώς παρόλο που το αθροιστικό μερίδιο των μητρικών εταιριών ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και ΔΕΗ στην

¹⁴⁰ Βλ. επίσημη ιστοσελίδα του Ομίλου ΕΛΠΕ <https://www.helpe.gr/the-group/what-we-do/refining-supply-trading-petrochemicals/refining>, ημερομηνία πρόσβασης 14.10.2022.

παραγωγή/προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας ΑΠΕ, όπως προαναφέρθηκε στο ΔΣ το έτος 2021 υπολογίζεται σε [5-10]% και στο ΜΔΣ σε [5-10]% (αφορά μόνο τη ΔΕΗ, αφού η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ δεν έχει ακόμα παρουσία στο ΜΔΣ), εντούτοις η Εταιρεία-Στόχος θα μπορούσε, με βάση την υπόθεση που έγινε ανωτέρω, να έχει ποσοστό άνω του 25% στην αγορά παραγωγής και προμήθειας υδρογόνου. Περαιτέρω, όπως προαναφέρθηκε σε επίπεδο ΦΟΣΣΕ το μερίδιο του ομίλου ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ είναι [5-10]% και της ΔΕΗ μόλις [0-5]%.

- ο Οι αγορές παραγωγής και προμήθειας υδρογόνου (ανάντη) και η αγορά λιανικής προμήθειας υδρογόνου, η οποία περιλαμβάνει την παραγωγή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας (κατάντη) θα μπορούσαν να θεωρηθούν κάθετα επηρεαζόμενες αγορές, δεδομένου ότι όπως προαναφέρθηκε μία από τις μελλοντικές βασικές χρήσεις του υδρογόνου θα αφορούν στην ηλεκτροπαραγωγή και η μητρική ΔΕΗ το 2021 κατείχε μερίδιο αγοράς [95-100]% στα μη διασυνδεδεμένα συστήματα (ΜΔΣ) λόγω των συμβατικών μονάδων της και [35-45]% στο διασυνδεδεμένο σύστημα (ΔΣ) στις συμβατικές μονάδες ηλεκτροπαραγωγής¹⁴¹.
- ο Αντίστοιχα, οι αγορές παραγωγής και προμήθειας υδρογόνου (ανάντη) και η αγορά λιανικής προμήθειας υδρογόνου, η οποία περιλαμβάνει την διύλιση πετρελαίου (κατάντη) θα μπορούσαν να θεωρηθούν κάθετα επηρεαζόμενες αγορές, δεδομένου ότι όπως προαναφέρθηκε μία από τις μελλοντικές βασικές χρήσεις του υδρογόνου θα αφορούν και στη διύλιση και η μητρική ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ το 2021 κατείχε μερίδιο αγοράς [25-35]%.

VI. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

99. Ουσιαστικό κριτήριο ελέγχου των συγκεντρώσεων αποτελεί, κατά το άρθρο 7 παρ. 1 του Ν. 3959/2011, ο σημαντικός ή μη περιορισμός του ανταγωνισμού ως αποτέλεσμα της υπό κρίση συγκέντρωσης, στην εθνική αγορά ή σε σημαντικό τμήμα της, και ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης. Επιπλέον, έμφαση αποδίδεται στις άμεσες και ευθείες αντί-ανταγωνιστικές συνέπειες μιας συγκέντρωσης, οι οποίες συνδέονται αιτιωδώς με τη γνωστοποιηθείσα συναλλαγή^{142, 143}.

¹⁴¹ Σημειώνεται ότι στις συμβατικές μονάδες του ΔΣ περιλαμβάνονται και τα μεγάλα υδροηλεκτρικά έργα που κατέχει η ΔΕΗ. Ωστόσο η εν λόγω κάθετη σχέση αφορά μόνο τις θερμικές μονάδες, για τις οποίες το φυσικό αέριο, ο λιγνίτης και το πετρέλαιο ενδεχομένως να αντικατασταθούν από το υδρογόνο.

¹⁴² Σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 3 του Ν. 3959/2011, η ΕΑ, εφόσον διαπιστώσει ότι η υποβληθείσα συγκέντρωση, καίτοι εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6 παρ. 1, εντούτοις δεν προκαλεί σοβαρές αμφιβολίες ως προς το συμβατό αυτής με τις απαιτήσεις λειτουργίας του ανταγωνισμού στις επιμέρους αγορές στις οποίες αφορά, με απόφασή της, που εκδίδεται εντός ενός (1) μηνός από την πλήρη και προσήκουσα γνωστοποίηση, εγκρίνει τη συγκέντρωση.

¹⁴³ Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση μη οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 21. Πρβλ. Αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις υποθέσεις COMP/M.2333 - DeBeers/LVMH, παρ. 112 και COMP/M.3177 - BASF / GLON-SANDERS / JV, παρ. 11-16 και Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (2004/C 31/03), παρ. 9 και 13.

100. Η αξιολόγηση αφορά σε εκείνες εκ των σχετικών αγορών οι οποίες θεωρούνται επηρεαζόμενες¹⁴⁴. Με βάση την ανάλυση που προηγήθηκε, από την παρούσα συγκέντρωση ενδεχομένως δημιουργούνται οι ακόλουθες επηρεαζόμενες αγορές:
- η αγορά παραγωγής και προμήθειας υδρογόνου (οριζοντίως επηρεαζόμενη με τις αιρέσεις και παραδοχές που αναφέρθηκαν ανωτέρω),
  - ως αγορά προηγούμενου σταδίου, η αγορά παραγωγής και χονδρικής προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, λόγω του ότι παρότι δεν είναι γνωστό το μερίδιο αγοράς της Εταιρείας – Στόχου στην παραγωγή υδρογόνου, λαμβάνεται υπόψιν το χειρότερο (υποθετικό) σενάριο από πλευράς ανταγωνισμού, βάσει του οποίου η Εταιρεία – Στόχος θα έχει τουλάχιστον 25% μερίδιο αγοράς (καθέτως επηρεαζόμενη με τις αιρέσεις και παραδοχές που αναφέρθηκαν ανωτέρω), και
  - ως αγορές επόμενου σταδίου, η αγορά διύλισης (πετρελαίου) αφού αυτή είναι μία χρήση του πράσινου υδρογόνου και την αγορά παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας αφού αυτή είναι μία ακόμα προβλεπόμενη χρήση του πράσινου υδρογόνου, στις οποίες ο όμιλος ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ έχει μερίδιο αγοράς [25-35]%(2021) και ο όμιλος ΔΕΗ έχει μερίδιο αγοράς [45-55]%(2021) (καθέτως επηρεαζόμενη με τις αιρέσεις και παραδοχές που αναφέρθηκαν ανωτέρω).

VI.1.1 ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΥΔΡΟΓΟΝΟΥ

101. Στο σενάριο όπου το μερίδιο αγοράς της Εταιρείας – Στόχου και της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (μέσω της Blue Med) είναι άνω του 15% (με τις αιρέσεις και παραδοχές που αναφέρθηκαν ανωτέρω), σημειώνονται τα εξής:
102. Όπως αναφέρεται και παραπάνω, η Εταιρεία – Στόχος θα παράγει πράσινο υδρογόνο ενώ η Blue Med θα παράγει κυρίως μπλε υδρογόνο και λιγότερο πράσινο. Υποθέτοντας ότι αυτά τα δύο είδη υδρογόνου είναι εναλλάξιμα, εκτιμάται ότι θα υπάρχουν και άλλοι προμηθευτές πράσινου και μπλε υδρογόνου από τους οποίους θα μπορούν να προμηθεύονται τα προϊόντα οι πελάτες της Εταιρείας – Στόχου και της Blue Med, όπως η White Dragon, αλλά και η ΕΛΠΕ η οποία σκοπεύει να δραστηριοποιηθεί στην αγορά (“VISION 2025”)¹⁴⁵.
103. Επιπλέον, η αγορά παραγωγής υδρογόνου είναι πολύ δυναμική και φαίνεται να υπάρχει τάση όλων των ενεργειακών εταιριών να ασχοληθούν με την παραγωγή και προμήθεια υδρογόνου, όπως έχει ήδη γίνει στο πλαίσιο του White Dragon στο οποίο συμμετέχουν πολλές εταιρίες του τομέα της ενέργειας. Ακόμα, όπως φαίνεται από τα δημοσιεύματα και από τις απαντήσεις της εταιρείας ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ και ΕΛΠΕ, ασχέτως από συμμετοχή τους στο White Dragon, σκοπεύουν και οι ίδιες οι εταιρίες να

¹⁴⁴ Βλ. ΕΑ 626/2016 παρ. 206 με περαιτέρω παραπομπές, συναφώς και ΕΑ 615/2015 παρ. 55, ΕΑ 634/2016 παρ. 14.

¹⁴⁵ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 8084/05.09.2022 απαντητική επιστολή της ΕΛΠΕ (ερώτηση 3) και δημοσίευμα <https://www.tovima.gr/2022/06/06/finance/ydrogono-125-megales-ependyseis-stin-ellada/>.

δραστηριοποιηθούν στο εγγύς μέλλον στην αγορά¹⁴⁶. Την πρόθεσή της για τη δραστηριοποίηση στην αγορά παραγωγής υδρογόνου δηλώνει και η [...] ¹⁴⁷, ενώ φαίνεται ότι μπλε υδρογόνο παράγουν (για ίδια χρήση) εκτός από τη ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ, η ΕΛΠΕ και η ΕΛΦΕ¹⁴⁸.

104. Εξάλλου, όπως προκύπτει και από τις απαντήσεις των ανταγωνιστών της ΔΕΗ και της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ, ήτοι [...], [...] και [...], η οποιαδήποτε εκτίμηση επίπτωσης της συγκέντρωσης σε οριζόντιο επίπεδο θα ήταν επισφαλής με τις εταιρίες ωστόσο να αναφέρουν είτε σαφώς είτε εμμέσως ότι η επίπτωση της συγκέντρωσης στο άμεσο μέλλον παραμένει ασαφής και θα εξαρτηθεί από την διαμόρφωση της αγοράς.
105. Συγκεκριμένα, η [...] αναφέρει¹⁴⁹ ότι η αγορά υδρογόνου είναι σήμερα σε πολύ πρώιμο στάδιο ανάπτυξης και κατά συνέπεια δεν αναμένεται σημαντική επίπτωση στον Όμιλο ΕΛΠΕ στο άμεσο μέλλον από τη δημιουργία της κοινής επιχείρησης, ενώ σε μακρύτερο χρονικό ορίζοντα, είναι δύσκολο να εκτιμηθεί η επίπτωση, καθώς εξαρτάται από πλήθος παραγόντων που δεν είναι γνωστοί σήμερα (ωρίμανση τεχνολογιών παραγωγής πράσινου υδρογόνου, επικείμενες αλλαγές στο ρυθμιστικό/κανονιστικό πλαίσιο εντός Ε.Ε. για τη χρήση ανανεώσιμων καυσίμων στον τομέα των μεταφορών – και ειδικότερα για ανανεώσιμα καύσιμα μη βιολογικής προέλευσης [RFNBO] – ανάπτυξη κατάλληλων υποδομών για μεταφορά & αποθήκευση υδρογόνου, κ.λπ.).
106. Στο ίδιο πλαίσιο, η [...] αναφέρει¹⁵⁰ ότι ο βαθμός που θα επηρεαστεί η εταιρεία από τη δραστηριοποίηση της κοινής επιχείρησης στην παραγωγή πράσινου υδρογόνου θα εξαρτηθεί κυρίως από τον αριθμό των παικτών στον τομέα του πράσινου υδρογόνου τα επόμενα χρόνια και από το ύψος της ζήτησης πράσινου υδρογόνου που θα διαμορφωθεί, τόσο από επιχειρηματικές πρωτοβουλίες όσο και από την κεντρική εθνική στρατηγική. Η εταιρεία αναφέρει ότι εάν δεν αυξηθεί η ζήτηση για πράσινο υδρογόνο στο μέλλον ενδέχεται να μην επενδύσει σχετικώς στον εν λόγω τομέα. Αναγνωρίζει, βεβαίως, ότι πρόκειται για έναν νέο τομέα με μη πλήρως καθορισμένους πελάτες και κατά συνέπεια είναι αβέβαιο το μέγεθος της ελληνικής αγοράς και ως εκ τούτου το μερίδιο που θα καταλάβει κάθε εταιρεία που θα δραστηριοποιηθεί στον τομέα.
107. Τέλος, η [...] αναφέρει ότι, οι επιπτώσεις που θα έχει η συγκέντρωση στην εταιρεία δεν μπορούν να προβλεφθούν με ασφάλεια, καθώς πρόκειται για μια πολυπαραγοντική άσκηση που εξαρτάται από την εξέλιξη των αγορών στα επόμενα 5-10 χρόνια. Ωστόσο, επισημαίνει ότι η σύμπραξη των δύο εταιριών και η καθετοποιημένη παρουσία της θα δημιουργήσει σημαντικούς περιορισμούς στην είσοδο νέων παικτών στην αγορά, μεταξύ των οποίων και

¹⁴⁶ Βλ. [...] και δημοσίευμα <https://www.tovima.gr/2022/06/06/finance/ydrogono-125-megales-ependyseis-stin-ellada/>

¹⁴⁷ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 8230/12.09.2022 απαντητική επιστολή της [...] παρ. 25 στην οποία αναφέρει ότι «η συμμετοχή της [...] στη/στις μελλοντική/ές αγορά(ές) (παραγωγής, διακίνησης/εμπορίας) Η2 δεδομένης της υφιστάμενης θέσης της αποτελεί υπαρκτό στόχο υποστηριζόμενο και από ήδη εν εξελίξει επενδύσεις στον τομέα των ΑΠΕ».

¹⁴⁸ Ο.π. παρ. 8.

¹⁴⁹ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 8084/05.09.2022 απαντητική επιστολή της [...].

¹⁵⁰ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 8624/12.09.2022 απαντητική επιστολή της [...].

η ίδια, καθώς όπως αναφέρει η παραγωγή υδρογόνου αποτελεί έναν στόχο της, που υποστηρίζεται από τη δραστηριοποίηση της εταιρείας στα ΑΠΕ¹⁵¹.

108. Ως προς την ως άνω επισήμανση, λεκτέο ότι δεν υπάρχουν ρυθμιστικά εμπόδια εισόδου στην αγορά παραγωγής υδρογόνου καθώς πρόκειται για μια αγορά η οποία είναι υπό διαμόρφωση, δεν είναι νομοθετικά ρυθμισμένη και κατά συνέπεια κάθε εταιρεία δύναται να δραστηριοποιηθεί. Η δραστηριοποίηση μιας εταιρείας σε αυτή φαίνεται να εξαρτάται αποκλειστικά από τους όρους της αγοράς (και τις σχετικές απαιτούμενες επενδύσεις κεφαλαίου), υπό την έννοια ότι καθώς η αγορά δεν έχει ακόμη διαμορφωθεί, η οποιαδήποτε εξέλιξη της ενδεχομένως να καθορίσει και τις επιχειρηματικές αποφάσεις και επενδύσεις ενός δυνητικού ανταγωνιστή. Εξάλλου και η [...] αποτελεί καθετοποιημένη εταιρεία σε επίπεδο παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας.
109. Υπό το πρίσμα της αειφόρου ανάπτυξης, η Εταιρεία-Στόχος θεωρείται ότι θα έχει θετικό αντίκτυπο στα συμφέροντα των καταναλωτών, στην εξέλιξη της τεχνολογικής και οικονομικής προόδου και γενικότερα στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας. Ως προς τους καταναλωτές, παρότι δεν είναι δυνατό να ποσοτικοποιηθεί το οικονομικό όφελος που θα προκύψει από την υλοποίηση της παρούσας συγκέντρωσης, τα Μέρη θεωρούν ότι η δημιουργία της κοινής επιχείρησης θα λειτουργήσει σαφώς προς όφελος των καταναλωτών, καθώς θα οδηγήσει σε σημαντικές επενδύσεις που απαιτούνται για την είσοδο στην αγορά για την παραγωγή πράσινου υδρογόνου, μέσω του οποίου θα διασφαλιστεί μεγαλύτερη επιλογή πράσινων πηγών ενέργειας, ενίσχυση της προσπάθειας της χώρας προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία, ασφάλεια εφοδιασμού για τη χώρα και του ισοζυγίου εξωτερικού εμπορίου (ειδικότερα, καθώς η ασφάλεια εφοδιασμού της Ελλάδας εξαρτάται από εισαγωγές ορυκτών καυσίμων), μεγαλύτερη διείσδυση των ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα της χώρας, καθώς η παραγωγή πράσινου υδρογόνου θα λειτουργήσει στην πραγματικότητα και ως μορφή αποθήκευσης ενέργειας παραγόμενης από ΑΠΕ, προώθηση και ενίσχυση του ανταγωνισμού ανάμεσα σε διάφορες πηγές ενέργειας, νέες βιομηχανικές εφαρμογές και προϊόντα, νέα τεχνογνωσία και τεχνολογική καινοτομία, και, αδιαμφισβήτητα, βελτίωση του περιβάλλοντος και κατ' επέκταση της υγείας και ποιότητας ζωής των πολιτών.
110. Συμπερασματικά, ενόψει των ανωτέρω και του ότι η αγορά της παραγωγής υδρογόνου στην Ελλάδα είναι υπό διαμόρφωση και οποιεσδήποτε συγκεκριμένες προβλέψεις για τη μελλοντική δομή και λειτουργία της, συμπεριλαμβανομένων των ανταγωνιστικών συνθηκών, θα ήταν, επί του παρόντος, επισφαλείς καθώς και ότι οι ανταγωνιστές κατά πάσα πιθανότητα θα δραστηριοποιηθούν σε αυτήν στο μέλλον, η υπό κρίση συγκέντρωση δεν θα αναμενόταν να έχει σημαντική επίπτωση σε οριζόντιο επίπεδο στο άμεσο μέλλον.

VI.1.2 ΚΑΘΕΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

111. Στις συγκεντρώσεις στις οποίες συμμετέχουν επιχειρήσεις που λειτουργούν σε διαφορετικά επίπεδα της αλυσίδας εφοδιασμού υφίστανται καθέτως επηρεαζόμενες

¹⁵¹ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 8230/12.09.2022 απαντητική επιστολή της [...].

αγορές¹⁵². Οι συγκεντρώσεις αυτές δεν συνιστούν απειλή για τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, εκτός αν η επιχείρηση που προκύπτει από τη συγκέντρωση διαθέτει σημαντική ισχύ σε μία τουλάχιστον από τις σχετικές αγορές¹⁵³. Μη συντονισμένα αποτελέσματα ενδέχεται κυρίως να προκύψουν όταν η συγκέντρωση έχει ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό ανταγωνιστών από την πρόσβαση είτε σε εισροές είτε σε πελάτες δια αυξήσεως του κόστους τους¹⁵⁴. Σημειώνεται ότι κατά την αξιολόγηση των καθέτων επιπτώσεων μιας συγκέντρωσης συνεκτιμάται η δυνατότητα αποκλεισμού από πρόσβαση σε εισροές ή σε πελάτες, το κίνητρο της επιχείρησης να προβεί στον αποκλεισμό αυτό και η αιτιώδης συνάφεια της δυνατότητας αποκλεισμού με την υπό εξέταση συγκέντρωση.

¹⁵² Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αξιολόγηση των μη οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (EE C 265/6 της 18.10.2008) (εφεξής και Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των μη οριζόντιων συγκεντρώσεων), παρ. 4. Οι μη οριζόντιες συγκεντρώσεις περιλαμβάνουν τόσο τις κάθετες όσο και τις συγκεντρώσεις επιχειρήσεων ετερογενών δραστηριοτήτων (ή άλλως διαγωνίες). Σημειώνεται ότι σύμφωνα με την παρ. 6 της ως άνω Ανακοίνωσης κατά την αξιολόγηση των μη οριζόντιων συγκεντρώσεων εφαρμόζονται και οι Κατευθυντήριες Γραμμές για τις οριζόντιες συγκεντρώσεις.

¹⁵³ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των μη οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 23. Επίσης, βλ. απόφαση Ε.Επ., υπόθ. Μ.1157, SKANSKA/SCANCEM, παρ. 69, 78, όπου η εξέταση των τυχόν καθέτων αποτελεσμάτων της συγκέντρωσης εκκίνησε από το γεγονός ότι η εταιρεία SCANCEM κατείχε μερίδιο αγοράς στην αγορά παραγωγής τσιμέντου περίπου 80-90%, ενώ η μοναδική ανταγωνίστρια εταιρεία που εισήγαγε τσιμέντο από το εξωτερικό, η EMBRA, κατείχε μερίδιο αγοράς κάτω του 10% (βλ. ιδίως σημείο 75). Επίσης, βλ. απόφαση Ε.Επ., υπόθ. Μ.4314, JOHNSON/PFIZER, παρ. 122-123, όπου το μερίδιο αγοράς (περίπου 50%) του προμηθευτή σε συνδυασμό με το γεγονός ότι αυτός παρείχε τα σχετικά προϊόντα NRT με μακροχρόνιες συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας, μεταξύ των άλλων, και στον κύριο ανταγωνιστή του στη κάθετη συναφή αγορά GSK, θεωρήθηκε εκκίνηση δημιουργίας κάθετων προβλημάτων (βλ. και σημείο 125). Βλ. και απόφαση Ε.Επ., υπόθ. Μ.5005, GALP/EXXONMOBIL, παρ. 62, όπου μερίδιο αγοράς στην αγορά προηγούμενης βαθμίδος ύψους περίπου 90-100% οδήγησε σε τεκμήριο δημιουργίας αντιανταγωνιστικών κάθετων πρακτικών (τελικά η συγκεκριμένη υπόθεση λύθηκε με δεσμεύσεις), υπόθ. Μ.4494, παρ. 94, 97, όπου θεωρήθηκε ότι μερίδιο αγοράς περίπου 40-50% στην αγορά προηγούμενης βαθμίδας θεωρήθηκε επαρκές για την έναρξη εξέτασης κάθετων επιπτώσεων της εν λόγω συγκέντρωσης. Βλ. αντίθετα απόφαση Ε.Επ., υπόθ. Μ.3943, S.GOBAIN/BPB, παρ. 45, 48, όπου ο μεν προμηθευτής BPB των προϊόντων plasterboard κατείχε μερίδιο αγοράς περίπου 40-50%, ενώ στην κάθετη συναφή αγορά της διανομής οικοδομικών υλικών στη Γαλλία ο διανομέας S. Gobain διέθετε μερίδιο κάτω από 25%, θεωρήθηκε δε ότι σε καμία αγορά -ούτε στην upstream ούτε στη downstream- δεν υπήρχε σημαντική ισχύς κάποιων εκ των δύο, με αποτέλεσμα στην αγορά προηγούμενης βαθμίδος-προμήθειας να υπάρχει επαρκής ανταγωνισμός μεγάλων διεθνών ομίλων, στους οποίους σε περίπτωση άρνησης πώλησης εκ μέρους της BPB, θα μπορούσαν να στραφούν οι πελάτες (βλ. παρ. 55-57, 59, 65). Στην απόφαση Ε.Επ., υπόθ. Μ.3231, PREEM/SCANDINAVISKA, παρ. 24-25, θεωρήθηκε ότι τα χαμηλά μερίδια αγοράς σε όλες τις σχετικές αγορές (κάτω του 25%) οδήγούσαν στη μη δημιουργία κάθετων επιπτώσεων εκ της εν λόγω συγκέντρωσης. Βλ. επίσης και απόφαση Ε.Επ., υπόθ. Μ.4723, ENI/EXXON MOBIL, παρ. 30.

¹⁵⁴ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των μη οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 30. Αποκλεισμός από την πρόσβαση σε εισροές ("input foreclosure") υπάρχει, όταν, μετά τη συγκέντρωση, η νέα οντότητα ενδέχεται να περιορίσει την πρόσβαση στα προϊόντα ή στις υπηρεσίες τα οποία θα παρείχε σε περίπτωση που δεν είχε πραγματοποιηθεί η συγκέντρωση, αυξάνοντας με τον τρόπο αυτό το κόστος των ανταγωνιστών της που δραστηριοποιούνται σε αγορά επόμενης οικονομικής βαθμίδας και καθιστώντας δυσχερέστερη γι' αυτούς την προμήθεια εισροών υπό παρεμφερείς τιμές και συνθήκες με εκείνες που ίσχυαν πριν από τη συγκέντρωση. Αποκλεισμός από την πρόσβαση σε πελάτες ("customer foreclosure") ενδέχεται να προκύψει, όταν ένας προμηθευτής προβαίνει σε συγκέντρωση με ένα σημαντικό πελάτη στην αγορά επόμενης οικονομικής βαθμίδας. Λόγω της παρουσίας της στην αγορά αυτή, η νέα οντότητα ενδέχεται να αποκλείσει την πρόσβαση των πραγματικών ή δυνητικών ανταγωνιστών της στην αγορά προηγούμενης βαθμίδας σε επαρκή πελατειακή βάση και να μειώσει την ικανότητα ή τα κίνητρό τους να ανταγωνιστούν.

VI.1.3 ΑΓΟΡΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (κυρίως από ΑΠΕ) ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΥΔΡΟΓΟΝΟΥ

Κάθετες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς

112. Εισαγωγικά επισημαίνεται ότι συντονισμένα αποτελέσματα δεν φαίνεται να προκύπτουν καθώς η υπό κρίση συγκέντρωση δεν μεταβάλλει τη φύση του ανταγωνισμού έτσι ώστε οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε αυτήν να συντονίσουν τη συμπεριφορά τους και να αυξήσουν τις τιμές, υπό την έννοια ότι η αγορά της παραγωγής υδρογόνου είναι υπό διαμόρφωση, χωρίς συγκεκριμένη εγκατάσταση και παραγωγή (πλην του γκρι υδρογόνου που ιδιοκαταναλώνεται από τις εταιρίες που το παράγουν, ήτοι ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και ΕΛΠΕ) και κατά συνέπεια δεν υπάρχει κάποιο πεδίο συντονισμού ενώ σε ανάντη επίπεδο οι ανταγωνιστές δεν είναι σε θέση, λόγω της δομής της αγοράς, να προσδιορίσουν και να επιδιώξουν κοινούς στόχους.
113. Καθώς το ποσοστό της Εταιρείας-Στόχου στην αγορά παραγωγής υδρογόνου, με τον τρόπο που αναλύθηκε ανωτέρω και τις επιφυλάξεις που διατυπώθηκαν ως προς το μέγεθος της αγοράς, είναι μικρότερο από 30% ενώ στην ανάντη αγορά παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ το μερίδιο τόσο της ΔΕΗ όσο και της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ είναι [...] ([...] [0-5]% στο ΔΣ) η υπό εξέταση συναλλαγή δεν φαίνεται καταρχήν να προκαλεί προβλήματα μη συντονισμένης φύσης.

Ενδεχόμενος αποκλεισμός ανταγωνιστών από πρόσβαση σε πελάτες

114. Ως προς την ικανότητα και το κίνητρο αποκλεισμού από τη νέα οντότητα των ανταγωνιστών της ΔΕΗ και της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ στην παραγωγή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, από πρόσβαση σε πελάτες, ακόμα και αν ήθελε υποθεθεί ότι η Εταιρεία – Στόχος θα έχει υψηλό μερίδιο αγοράς στην κατάντη αγορά, ήτοι στην παραγωγή υδρογόνου, αυτό δεν είναι αντιπροσωπευτικό της δύναμης της Εταιρείας – Στόχου ως αγοραστή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ. Η ΔΕΗ έχει [...] το 2021, ήτοι [0-5]% στο ΔΣ, [5-10]% στο ΜΔΣ και [0-5]% στο σύνολο συνδεδεμένου και μη διασυνδεδεμένων δικτύων, ενώ αντίστοιχα η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ [0-5]% στο ΔΣ, [0-5]% στο ΜΔΣ και [0-5]% στο σύνολο συνδεδεμένου και μη διασυνδεδεμένων δικτύων¹⁵⁵. Ενόψει των ανωτέρω και λαμβάνοντας υπόψιν τη γεωγραφική διάσταση των αγορών, τη δομή της αγοράς των ΑΠΕ και τη δυναμική της (με όλο και μεγαλύτερη παραγόμενη ποσότητα και αυξανόμενη εγκατεστημένη ισχύ), το γεγονός ότι στην κατάντη αγορά κατά πάσα πιθανότητα θα δραστηριοποιηθούν και άλλες εταιρίες εκ των ανταγωνιστών των μητρικών, ότι το μερίδιο της Εταιρείας-Στόχου θα είναι κάτω του 30% και ότι σε κάθε περίπτωση πρόκειται για μια υπό διαμόρφωση αγορά εντός ενός περιβάλλοντος με αυξανόμενη ζήτηση «καθαρής» ηλεκτρικής ενέργειας, δεν φαίνεται να υφίσταται ούτε ικανότητα ούτε κίνητρο της νέας οντότητας να αποκλείσει τους ανταγωνιστές της ΔΕΗ και ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ στην προηγούμενη

¹⁵⁵ Μετά την ολοκλήρωση της συναλλαγής ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ/ΕΛΛΑΚΤΩΡ, η εγκατεστημένη ισχύς της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ θα αυξηθεί [...] MW στο ΔΣ και κατά [...] στο ΜΔΣ. Επομένως το μερίδιο αγοράς της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ σε εγκατεστημένη ισχύ στο ΔΣ θα διαμορφωθεί στο [0-5]% στο σύνολο των μονάδων συμβατικών και ΑΠΕ και στο [5-10]% των μονάδων ΑΠΕ.

οικονομική βαθμίδα από πρόσβαση στην κατάντη αγορά της παραγωγής υδρογόνου.

Ενδεχόμενος αποκλεισμός ανταγωνιστών από πρόσβαση σε εισροές

115. Ως προς τη δυνατότητα αποκλεισμού από τη ΔΕΗ και τη ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ των ανταγωνιστών της Εταιρείας-Στόχου από την πρόσβαση σε εισροές λεκτέα είναι τα ακόλουθα: Στην εν λόγω αγορά της παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας και ειδικότερα στη στενότερη αγορά παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, η ΔΕΗ έχει πολύ μικρό μερίδιο αγοράς το 2021, ήτοι [0-5]% το 2021 στο ΣΔ, [5-10]% στο ΜΔΣ και [0-5] στο σύνολο συνδεδεμένου και μη διασυνδεδεμένων δικτύων ενώ αντίστοιχα τα ποσοστά της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ, [0-5]% στο ΔΣ, [0-5]% στο ΜΔΣ και [0-5]% στο σύνολο συνδεδεμένου και μη διασυνδεδεμένων δικτύων¹⁵⁶. Αντίστοιχα, η ΔΕΗ και η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ δεν δύνανται να αυξήσουν το κόστος των ανταγωνιστών της Εταιρείας-Στόχου. Υπάρχει πληθώρα παραγωγών ΑΠΕ – η αγορά είναι κατακερματισμένη - και η συνολική εγκατεστημένη ισχύς ΑΠΕ στην Ελλάδα αυξάνεται διαρκώς¹⁵⁷, γεγονός που επιβεβαιώνει το χαμηλό μερίδιο αγοράς της ΔΕΗ. Ως εκ τούτου δεν υφίσταται ικανότητα και κίνητρο για τη ΔΕΗ και τη ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ να αποκλείσει τους ανταγωνιστές της Εταιρείας – Στόχου από πρόσβαση σε εισροές (input foreclosure), ήτοι ηλεκτρική ενέργεια από ΑΠΕ . Περαιτέρω, [...] είναι και τα ποσοστά των δύο εταιριών σε επίπεδο ΦΟΣΕ, ήτοι [5-10]% για τη ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και [0-5]% για τη ΔΕΗ, ως εκ τούτου ακόμη και σε επίπεδο σωρευτικής εκπροσώπησης δεν υφίσταται ούτε ικανότητα ούτε κίνητρο αποκλεισμού των ανταγωνιστών της Εταιρείας-Στόχου.
116. Επισημαίνεται ωστόσο ότι η [...] αναφέρει ως προς τα ανωτέρω ότι η ΔΕΗ μέσω της 100% θυγατρικής της ΔΕΗ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ δραστηριοποιείται ήδη στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ με συνολική εγκατεστημένη ισχύ 270 MW, η οποία τα επόμενα έτη αναμένεται να αυξηθεί κατά 286 MW και η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ, μέσω της θυγατρικής της εταιρείας MORE δραστηριοποιείται και στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ με συνολική εγκατεστημένη ισχύ ΑΠΕ μετά και την ολοκλήρωση της συναλλαγής με την ΕΛΛΑΚΤΩΡ τα 772 MW. Δεδομένων τούτων, μετά την σύσταση της νέας επιχείρησης των ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και ΔΕΗ, οι εταιρίες ΔΕΗ και MORE θα μπορούν να αξιοποιήσουν τη νέα επιχείρηση ως «*offtaker*» (αγοραστή) της παραγόμενης ενέργειας από ΑΠΕ με προφανή οφέλη και για τις δύο πλευρές, θεωρώντας ότι αυτό με τη σειρά του θα επηρεάσει τη δραστηριότητα των άλλων επιχειρήσεων που συμμετέχουν στην αγορά των ΑΠΕ, όπως είναι η εταιρεία [...] χωρίς ωστόσο να εξηγεί πως θα συμβεί κάτι τέτοιο. Επ' αυτού, πέραν

¹⁵⁶ Μετά την ολοκλήρωση της συναλλαγής ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ/ΕΛΛΑΚΤΩΡ, η εγκατεστημένη ισχύς της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ θα αυξηθεί [...] MW στο ΔΣ και [...] στο ΜΔΣ. Επομένως το μερίδιο αγοράς της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ σε εγκατεστημένη ισχύ στο ΔΣ θα διαμορφωθεί στο [5-10]% στο σύνολο των μονάδων συμβατικών και ΑΠΕ και στο [5-10]% των μονάδων ΑΠΕ.

των όσων αναλύονται ανωτέρω, σε ότι αφορά τον κατακερματισμό της αγοράς ΑΠΕ, σημειώνεται ότι αφενός δεν υπάρχουν εμπόδια εισόδου ως προς τη δραστηριοποίηση άλλων επιχειρήσεων στην κατάντη αγορά της παραγωγής υδρογόνου ενώ και η ίδια η [...] αποτελεί καθετοποιημένη επιχείρηση σε επίπεδο παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας με έντονη παρουσία στην αγορά των ΑΠΕ με συνέπεια να αποτελεί έναν σημαντικό προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ για όποια εταιρεία ήθελε μελλοντικά να προμηθευτεί αυτού του τύπου την ενέργεια σε διμερές επίπεδο.

117. Με βάση τα ανωτέρω, δεν φαίνεται να στοιχειοθετείται ικανότητα και κίνητρο αποκλεισμού σε κάθετο επίπεδο: (α) των ανταγωνιστών της ΔΕΗ στην αγορά παραγωγής και χονδρικής προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας (κυρίως από ΑΠΕ) από την πρόσβασή τους σε πελάτες ούτε β) των ανταγωνιστών της Εταιρείας - Στόχου στην αγορά παραγωγής υδρογόνου από την πρόσβασή τους σε εισροές.

VI.1.4 ΚΑΘΕΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΥΔΡΟΓΟΝΟΥ

Κάθετες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς

118. Παρόλο που το ποσοστό της Εταιρείας-Στόχου στην αγορά παραγωγής υδρογόνου, με τον τρόπο που αναλύθηκε ανωτέρω και τις επιφυλάξεις που διατυπώθηκαν ως προς το μέγεθος της αγοράς, είναι μικρότερο από 30% ενώ στις κατάντη αγορές της διύλισης πετρελαίου και παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από συμβατικές μονάδες, με τον τρόπο που αναλύθηκαν ανωτέρω και τις επιφυλάξεις που διατυπώθηκαν ως προς τη μελλοντική χρήση του υδρογόνου, τα ποσοστά της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και της ΔΕΗ αντίστοιχα είναι μεγαλύτερα από 30%, η υπό εξέταση συναλλαγή δεν φαίνεται καταρχήν να προκαλεί προβλήματα μη συντονισμένης φύσης.

Ενδεχόμενος αποκλεισμός ανταγωνιστών από πρόσβαση σε εισροές στην αγορά της διύλισης και της ηλεκτρικής ενέργειας

119. Η Εταιρεία – Στόχος δεν θα έχει τη δυνατότητα να αποκλείσει τους ανταγωνιστές της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ στην αγορά της διύλισης πετρελαίου από την πρόσβασή τους σε εισροές, δεδομένου ότι η εταιρεία ΕΛΠΕ, ως μοναδικός ανταγωνιστής της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ στη διύλιση, παράγει ήδη (γκρι) υδρογόνο για ίδια χρήση για τη διύλιση του πετρελαίου ενώ μελλοντικά, στο βαθμό που θα διαμορφωθεί η αγορά του υδρογόνου στην Ελλάδα, θα δύναται να προμηθευτεί πράσινο υδρογόνο ή εν γένει «καθαρό» υδρογόνο από τη Blue Med, τη White Dragon, στην οποία ήδη συμμετέχει, και ακόμα να παράγει για ιδιοκατανάλωση, καθότι η εν λόγω εταιρεία πρόκειται να δραστηριοποιηθεί στην παραγωγή πράσινου και μπλε υδρογόνου μέσω του “VISION 2025”¹⁵⁹. Αυτό επιβεβαιώνεται και από την απάντηση της ΕΛΠΕ σε ερώτηση της Υπηρεσίας σχετικά με τις επιπτώσεις της συγκέντρωσης, σύμφωνα με την οποία λόγω του πολύ πρώιμου σταδίου ανάπτυξης της αγοράς υδρογόνου, δεν αναμένεται σημαντική επίπτωση στην ΕΛΠΕ στο

¹⁵⁹ Βλ. <https://www.tovima.gr/2022/06/06/finance/ydrogono-125-megales-ependyseis-stin-ellada/>.

άμεσο μέλλον¹⁶⁰. Αντίστοιχα, η Εταιρεία-Στόχος δεν θα έχει το κίνητρο να αποκλείσει τους ανταγωνιστές της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ από πρόσβαση σε εισροές, καθώς ως νεοεισερχόμενη επιχείρηση σε μια αναδυόμενη αγορά θα είχε κίνητρο να προμηθεύει στην ευρύτερη δυνατή βάση πελατών προκειμένου να εδραιωθεί στην αγορά, και δεδομένων των λοιπών εναλλακτικών, οι ζημίες της από μια υποθετική στρατηγική αποκλεισμού ανταγωνιστών θα υπερέβαινε κατά πολύ τα υποθετικά αυξημένα κέρδη της μητρικής της, ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ, από την αύξηση του κόστους της ΕΛΠΕ.

120. Επιπλέον, η Εταιρεία – Στόχος δεν θα έχει τη δυνατότητα να αποκλείσει τους ανταγωνιστές της ΔΕΗ στην αγορά παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, δεδομένου ότι οι λοιποί παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας θα μπορούν να προμηθεύονται πράσινο και μπλε υδρογόνο από τη Blue Med, τη White Dragon, την ΕΛΠΕ που θα δραστηριοποιηθεί μελλοντικά στην αγορά, ενώ θα μπορούν και οι ίδιοι να επενδύσουν σε έργα παραγωγής πράσινου και μπλε υδρογόνου. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται και από την απάντηση της [...] ¹⁶¹, η οποία, όπως προαναφέρθηκε, εξηγεί ότι είναι αβέβαιο το μελλοντικό μέγεθος της αγοράς παραγωγής υδρογόνου και τα μελλοντικά μερίδια αγοράς των δραστηριοποιούμενων εταιριών και ότι σε κάθε περίπτωση η εταιρεία σκοπεύει να δραστηριοποιηθεί η ίδια στην παραγωγή «καθαρού» υδρογόνου το οποίο όμως τελικά θα εξαρτηθεί από την εξέλιξη της προσφοράς και της ζήτησης για τα εν λόγω προϊόντα¹⁶². Μάλιστα, η [...] συμμετέχει και η ίδια στο έργο White Dragon. Αντίστοιχα, η Εταιρεία-Στόχος δεν θα έχει το κίνητρο να αποκλείσει τους ανταγωνιστές της ΔΕΗ από πρόσβαση σε εισροές, καθώς ως νεοεισερχόμενη επιχείρηση σε μια αναδυόμενη αγορά θα είχε κίνητρο να προμηθεύει στην ευρύτερη δυνατή βάση πελατών προκειμένου να εδραιωθεί στην αγορά, και δεδομένων των λοιπών εναλλακτικών, οι ζημίες της από μια υποθετική στρατηγική αποκλεισμού ανταγωνιστών θα υπερέβαινε κατά πολύ τα υποθετικά αυξημένα κέρδη της μητρικής της, ΔΕΗ, από την αύξηση του κόστους των ανταγωνιστών της.

Ενδεχόμενος αποκλεισμός ανταγωνιστών από πρόσβαση σε πελάτες

121. Αντίστοιχα, δεν θα υφίσταται ούτε ικανότητα ούτε κίνητρο αποκλεισμού των ανταγωνιστών της Εταιρείας – Στόχου από πρόσβαση σε πελάτες, δεδομένου ότι το πράσινο υδρογόνο αναμένεται να έχει πολλές χρήσεις εκτός από τη διύλιση (λόγω και της αυξανόμενης ζήτησης για πιο «καθαρή» ενέργεια), όπως π.χ. στις μεταφορές, στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας¹⁶³ και, συνεπώς, οι ανταγωνιστές της Εταιρείας – Στόχου φαίνεται ότι θα έχουν πολλούς εναλλακτικούς αγοραστές για το παραγόμενο πράσινο υδρογόνο. Με βάση τα ανωτέρω, δεν υφίσταται ικανότητα ή κίνητρο αποκλεισμού σε κάθετο επίπεδο: (α) των ανταγωνιστών της Εταιρείας – Στόχου στην αγορά παραγωγής υδρογόνου από την πρόσβασή τους σε πελάτες ούτε β) των ανταγωνιστών της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ στην αγορά διύλισης και των ανταγωνιστών της ΔΕΗ στην αγορά παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, από την πρόσβασή τους σε εισροές.

¹⁶⁰ [...].

¹⁶¹ Παράγει ηλεκτρική ενέργεια από συμβατικές πηγές μέσω [...].

¹⁶² Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 8624/12.09.2022 απαντητική επιστολή της [...] (ερώτηση 3).

¹⁶³ Βλ. ενότητα V.1.3 ανωτέρω.

VI.1.5 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΤΩΝ ΜΗΤΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ (SPILL-OVER EFFECT) (κατ' άρθρο 7, παρ. 3 του Ν. 3959/2011)

122. Σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 7 του Ν. 3959/2011: «Στο μέτρο που η δημιουργία κοινής επιχείρησης έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα το συντονισμό της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς επιχειρήσεων που παραμένουν ανεξάρτητες, ο συντονισμός αυτός αξιολογείται σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στις παραγράφους 1 και 3 του άρθρου 1. Κατά την αξιολόγηση αυτή, η Επιτροπή Ανταγωνισμού λαμβάνει υπόψη ιδίως:

α) αν δύο ή περισσότερες μητρικές επιχειρήσεις ασκούν, σε σημαντικό βαθμό, δραστηριότητες στην ίδια αγορά με την κοινή επιχείρηση ή σε αγορά προηγούμενων ή επόμενων σταδίων από αυτήν της κοινής επιχείρησης ή σε παραπλήσια αγορά στενά συνδεδεμένη με την αγορά αυτή, και

β) εάν ο συντονισμός, ο οποίος απορρέει ευθέως από τη δημιουργία της κοινής επιχείρησης, παρέχει στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να εξαλείψουν τον ανταγωνισμό σε μεγάλο μέρος των αγορών τους».

123. Εφόσον δεν φαίνεται η δημιουργία της κοινής επιχείρησης να έχει ως αντικείμενο τον συντονισμό της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των μητρικών της εταιριών, πρέπει να διερευνηθεί εάν η δημιουργία μιας κοινής επιχείρησης έχει ως αποτέλεσμα τον συντονισμό αυτό, και συγκεκριμένα εάν εκ της δημιουργίας αυτής οι μητρικές επιχειρήσεις αποκτούν κίνητρο¹⁶⁴ να συντονίσουν τη μελλοντική τους συμπεριφορά, πέραν και εκτός της κοινής επιχείρησης, όπως για παράδειγμα μπορεί να συμβαίνει όταν οι μητρικές ασκούν δραστηριότητες στην ίδια αγορά με την κοινή επιχείρηση, και άρα είναι άμεσες ανταγωνίστριες ή μία της άλλης, ή όταν οι μητρικές ασκούν δραστηριότητες σε αγορά προηγούμενου ή επόμενου σταδίου από αυτήν της κοινής επιχείρησης, καθώς και κατά πόσον ο συντονισμός αυτός καθίσταται πιθανός και οι επιπτώσεις του σημαντικές¹⁶⁵. Συγκεκριμένα, η πιθανότητα συντονισμού ενισχύεται όταν παρατηρείται συμμετρία των μεριδίων αγοράς και των δραστηριοτήτων των μητρικών επιχειρήσεων ή έλλειψη ισχυρών ανεξάρτητων ανταγωνιστών στην αγορά¹⁶⁶, ενώ ο συντονισμός έχει σημαντικές επιπτώσεις παρέχοντας στις μητρικές της κοινής επιχείρησης εταιρίες τη δυνατότητα να εξαλείψουν τον ανταγωνισμό σε μεγάλο μέρος των αγορών τους, αν οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις έχουν, ατομικά, έκαστη ή όλες μαζί, επαρκή ισχύ ώστε να καθιστούν τον συντονισμό επικερδή¹⁶⁷. Ενδείξεις σε σχέση με την εκτίμηση της ισχύος των συμμετεχουσών συνιστούν, μεταξύ άλλων, η κατοχή υψηλών μεριδίων αγοράς, η ωριμότητα της αγοράς, η αντισταθμιστική ισχύς μεγάλων πελατών (εάν υπάρχουν)¹⁶⁸, η ύπαρξη εμποδίων

¹⁶⁴ Βλ. απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής JV.48-VODAFONE/ VIVENDI/CANAL PLUS, παρ.87.

¹⁶⁵ Βλ. N. Levy, *European Merger Control Law: a guide to the merger regulation*, Lexis Nexis, 2013, Κεφάλαιο 16, υπό κεφάλαιο 16.04.

¹⁶⁶ Βλ. αποφάσεις Ε.Επ. M.2851, INTRACOM/SIEMENS/STT, παρ. 43 και JV.3, BEISELEN/ BAY WA/CHEMAG, παρ. 28.

¹⁶⁷ Βλ. απόφαση Ε.Επ. IV/JV.21, SKANDIA/ STOREBRAND/ POHJOLA, παρ. 37.

¹⁶⁸ Βλ. αποφάσεις Ε.Επ. JV.42, παρ. 19-23, JV.44, παρ.37, M.2075, παρ.19, M.2712, παρ. 25-26.

εισόδου¹⁶⁹, και η σημασία της κοινής επιχείρησης σε σχέση με την επιχειρηματική δραστηριότητα των μητρικών της. Κατά την αξιολόγηση του κινδύνου συντονισμού σύμφωνα με τα ανωτέρω λαμβάνεται υπόψη, μεταξύ άλλων, και το επίπεδο ροής πληροφοριών μεταξύ των μητρικών, και ειδικότερα το ενδεχόμενο χρησιμοποίησης της κοινής επιχείρησης από τις μητρικές της ως μέσου ανταλλαγής πληροφοριών¹⁷⁰.

124. Πάντως, όπως προκύπτει από τη διατύπωση της παρ. 3 σημ. β' του άρθρου 7 του Ν. 3959/2011, σε κάθε περίπτωση είναι απαραίτητο να υφίσταται αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ του συντονισμού και της δημιουργίας της κοινής επιχείρησης¹⁷¹. Εξάλλου, σε περίπτωση που αξιολογηθεί ότι υφίσταται κίνδυνος συντονισμού μεταξύ των μητρικών επιχειρήσεων, πρέπει να διερευνάται τυχόν εφαρμογή επ' αυτού των άρθρων 1 παρ. 1 και 3 του Ν. 3959/2011 ή/και 101 παρ. 1 και 3 ΣΛΕΕ.
125. Επισημαίνεται καταρχήν σε ότι αφορά το ζήτημα της ανταλλαγής πληροφοριών ότι κατά δήλωση τους τα Μέρη δεν σκοπεύουν να προτείνουν ως μέλη ΔΣ της κοινής επιχείρησης κάποια από τα μέλη της διοίκησης τους¹⁷². Εν προκειμένω, όπως προαναφέρθηκε, δεν υφίσταται καμία ένδειξη ότι η δημιουργία της Εταιρείας-Στόχου έχει ως αντικείμενο τον συντονισμό της συμπεριφοράς των μητρικών της, ΔΕΗ και ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ. Ως εκ τούτου, κατωτέρω, εξετάζεται μόνο το ενδεχόμενο η εν λόγω αλλαγή να έχει ως κίνητρο και ως αποτέλεσμα τον συντονισμό αυτό.

VI.1.6 Αγορά παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας (κυρίως από ΑΠΕ)

126. Οι δύο μητρικές δραστηριοποιούνται στην εν λόγω αγορά η οποία θεωρείται προηγούμενου οικονομικού σταδίου σε σχέση με την αγορά παραγωγής υδρογόνου και κατά συνέπεια πρέπει να εξεταστεί καταρχήν το ενδεχόμενο κίνητρο της ΔΕΗ και ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ να προβούν σε συντονισμό της συμπεριφοράς τους στην εν λόγω αγορά.
127. Ως προς την πιθανότητα συντονισμού, σημειώνεται ότι υφίσταται απόλυτη ασυμμετρία μεταξύ των μεριδίων αγοράς των ομίλων ΔΕΗ και ΜΟΗ στην ευρύτερη αγορά παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (π.χ. το 2021 σε εγκατεστημένη ισχύ, [45-55]% ΔΕΗ έναντι [0-5]% ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ), το οποίο αποτυπώνει μεταξύ άλλων και τη διαφορά των δύο ομίλων ως προς την εγκατεστημένη ισχύ¹⁷³. Η προπεριγραφείσα ασυμμετρία δυσχεραίνει σε μεγάλο βαθμό τον συντονισμό μεταξύ των μητρικών, υπό την έννοια ότι, μεταξύ άλλων, καταργεί το ενδιαφέρον, ιδίως από την πλευρά της ισχυρής παραγωγού ηλεκτρικής ενέργειας ΔΕΗ, να συντονιστεί με τη ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ. Στη στενότερη αγορά παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, τα μερίδια αγοράς του έτους 2021 δεν είναι ασύμμετρα (ΔΕΗ [0-5]% και ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ [0-5]%)¹⁷⁴, όμως υπάρχουν άλλοι παράγοντες που δυσχεραίνουν τον

¹⁶⁹ Βλ. απόφαση Ε.Επ. JV.14, παρ. 32.

¹⁷⁰ Βλ. Rosenthal/Thomas, *European Merger Control*, Verlag C.H.Beck, Munchen 2010, σελ. 227-229 και N. Levy, *European Merger Control Law: a guide to the merger regulation*, Lexis Nexis, 2013, Κεφάλαιο 16 "Spill-over effects of joint ventures", υπό-κεφάλαιο 16.04[1]. Βλ. και αποφάσεις Ε. Επ. Μ.5066, EUROGATE/APMM, παρ. 42 και Μ.4170, LSG LUFTHANSA SERVICE HOLDING/GATE GOURMET SWITZERLAND, παρ. 51-53.

¹⁷¹ Βλ. απόφαση Ε.Επ. JV.37, BSKYB/ KIRCH PAY TV, παρ. 91.

¹⁷² Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 8423/19.09.2022 επιστολή παροχής στοιχείων, ερωτ.1.

¹⁷³ Βλ. Πίνακα 6 ανωτέρω.

¹⁷⁴ Μετά την ολοκλήρωση της συναλλαγής ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ/ΕΛΛΑΚΤΩΡ, το μερίδιο αγοράς της ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ σε εγκατεστημένη ισχύ θα διαμορφωθεί στο [5-10]% των μονάδων ΑΠΕ.

συντονισμό μεταξύ των δύο εταιριών. Συγκεκριμένα, πρόκειται, όπως προαναφέρθηκε, για μια κατακερματισμένη αγορά καθώς σε αυτήν δραστηριοποιείται μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων, κάθε μία εκ των οποίων κατέχει μικρό μερίδιο αγοράς. Τούτο αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι μεγάλες επιχειρήσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται στην παραγωγή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας εν γένει, ως προς τις ΑΠΕ κατέχουν πολύ μικρά μερίδια αναφορικά με την εγκατεστημένη ισχύ των ΑΠΕ που διαθέτουν¹⁷⁵. Συνεπώς, το εκτιμώμενο μικρό μερίδιο κέρδους των δύο μητρικών από υποθετική συμμετοχή τους σε μια συντονισμένη πρακτική αποδυναμώνει εν τέλει το κίνητρο συμμετοχής τους σε αυτήν. Εξάλλου, ως προς τον τρόπο δραστηριοποίησης των μονάδων παραγωγής ενέργειας των μητρικών, η ΔΕΗ διαθέτει πολλές συμβατικές μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίες συμμετέχουν με ανταγωνιστικές προσφορές ποσότητας και τιμής στις αγορές του ΕΧΕ, και λιγότερες μονάδες ΑΠΕ, ενώ η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ διαθέτει πολλές μονάδες ΑΠΕ, η συμμετοχή των οποίων στο σύστημα με ρυθμιζόμενο τρόπο (μέσω υπογραφής συμβάσεων λειτουργικής ενίσχυσης με τον ΔΑΠΕΕΠ) διαφέρει από τη συμμετοχή των συμβατικών μονάδων στο σύστημα, γεγονός το οποίο εντείνει τη μεταξύ τους ασυμμετρία.

128. Περαιτέρω, η δομή και οι κανόνες της αγοράς για την παραγωγή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής (από ΑΠΕ), όπως αναλύθηκε ανωτέρω υπό ενότ. IV.1.3 μειώνει έτι περαιτέρω τον ως άνω κίνδυνο συντονισμού. Συγκεκριμένα, πολλές από τις μονάδες παραγωγής ΑΠΕ του Ομίλου ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ έχουν ήδη υπογράψει συμβάσεις λειτουργικής ενίσχυσης με τον ΔΑΠΕΕΠ με διάρκεια είκοσι ετών και ρυθμιζόμενο τίμημα, ενώ οι περισσότερες μονάδες παραγωγής ΑΠΕ της ΔΕΗ είναι ανενεργές, δεν έχουν δηλ. ξεκινήσει ακόμα να παράγουν ηλεκτρική ενέργεια¹⁷⁶. Συναφώς, δεν υπάρχει ανάπτυξη της προθεσμιακής αγοράς, ήτοι της σύναψης διμερών συμβάσεων μεταξύ προμηθευτών ηλεκτρικής ενέργειας και πελατών (PPAs, GreenPPAs) με αποτέλεσμα να μην είναι πιθανός ο συντονισμός των μητρικών σε αυτήν. Συνεπώς, η δομή της αγοράς προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής και η διαφορετική φάση δραστηριοποίησης των μονάδων παραγωγής ΑΠΕ της κάθε μητρικής εταιρείας καθιστά έτι λιγότερο πιθανό τον συντονισμό μεταξύ των δύο μητρικών εταιριών.
129. Επιπλέον, σημειώνεται ότι αν και η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ αυξάνει τη δυναμικότητά της και στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας μέσω ΑΠΕ, παράλληλα αυξάνεται και το μέγεθος της αγοράς καθαυτής καθώς όχι μόνο πολλοί παραγωγοί ΑΠΕ έχουν εισέλθει στην εν λόγω αγορά, αλλά και οι ήδη δραστηριοποιούμενοι αυξάνουν τη δυναμικότητά τους, π.χ. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ¹⁷⁷ και άρα η αγορά δεν είναι σε καμία περίπτωση κορεσμένη/ώριμη.
130. Ακόμα, οι δύο όμιλοι έχουν ως κύρια δραστηριότητα άλλη από αυτήν της κοινής επιχείρησης ενώ σε σχέση με τη δραστηριότητα της κοινής επιχείρησης, λόγω του ότι η αγορά βρίσκεται υπό διαμόρφωση, δεν μπορεί καν να προσδιοριστεί στην παρούσα χρονική στιγμή εάν και εφόσον αυτή θα αποτελεί μεγάλο μέρος του κύκλου εργασιών της κάθε μητρικής εταιρείας. Τα ως άνω μειώνουν το κίνητρο για συντονισμό μεταξύ των δύο

¹⁷⁵ Βλ. σχετικά και Πίνακα 28 του Εντύπου Γνωστοποίησης.

¹⁷⁶ Βλ. ενότητα IV.1.3 ανωτέρω.

¹⁷⁷ Βλ. επίσημη ιστοσελίδα <https://www.mytilineos.gr/el/i-drastiriotita-mas/tomeas-ilektrikis-energeias-kai-fysikou-ariou/anaptyksi-kataskevi-leitourgia-ergon-ape/>, ημερομηνία πρόσβασης 18.10.2022.

μητρικών εταιριών.

131. Σε κάθε περίπτωση, τα Μέρη και η Εταιρεία – Στόχος έχουν λάβει μέτρα για τη διαφύλαξη των εμπιστευτικών πληροφοριών της Εταιρείας – Στόχου και των μητρικών και την αποφυγή της διαρροής αυτών των πληροφοριών μεταξύ των τριών μερών. Συγκεκριμένα, κατά το Συμφωνητικό, κάθε μέρος οφείλει να χρησιμοποιεί τις εμπιστευτικές πληροφορίες που λαμβάνει, είτε από την Εταιρεία - Στόχο είτε από το άλλο μέρος, αποκλειστικά για τους σκοπούς που περιγράφονται στο Συμφωνητικό (ίδρυση και διοίκηση της Εταιρείας - Στόχου). Επιπλέον, όπως αναφέρουν και τα Μέρη, η Εταιρεία - Στόχος και κατ' επέκταση τα μέλη του ΔΣ και κάθε τρίτο πρόσωπο στο οποίο έχουν ανατεθεί αρμοδιότητες δεσμεύεται αυστηρά από την υποχρέωση εχεμύθειας, την οποία υπέχουν με βάση το δίκαιο Α.Ε. για τις εταιρικές υποθέσεις και τα απόρρητα που κατέστησαν σε αυτά γνωστά λόγω της ιδιότητάς τους¹⁷⁸. Τέλος, όπως αναφέρθηκε, τα Μέρη δεν σκοπεύουν να προτείνουν ως μέλος του ΔΣ της Εταιρείας - Στόχου οποιοδήποτε από τα σημερινά μέλη των ΔΣ τους, ενώ, κατά δήλωση των Μερών, η Εταιρεία – Στόχος θα έχει αυτόνομα πληροφοριακά συστήματα διοίκησης, σε σχέση με τις μητρικές εταιρίες, με κατάλληλους φραγμούς προκειμένου να αποφεύγεται διαρροή εμπιστευτικών πληροφοριών¹⁷⁹.
132. Βάσει των ανωτέρω, αξιολογείται, ως μη πιθανό το ενδεχόμενο συντονισμού των μητρικών εταιριών στην εν λόγω αγορά.

VI.1.7 Λοιπές αγορές

133. Όσον αφορά στην (υποθετικά) οριζοντίως επηρεαζόμενη αγορά παραγωγής και προμήθειας υδρογόνου, δεν τίθεται θέμα συντονισμού μεταξύ των μητρικών εταιριών ΔΕΗ και ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ συνεπεία της δημιουργίας κοινής επιχείρησης καθώς στην εν λόγω αγορά πρόκειται να δραστηριοποιηθεί μόνο μία εκ των δύο μητρικών – η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ, μέσω της Blue Med.
134. Ομοίως, όσον αφορά στην καθέτως επηρεαζόμενη αγορά της διύλισης και την αγορά παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας για τη λειτουργία των θερμικών μονάδων ηλεκτροπαραγωγής, δεν τίθεται θέμα συντονισμού μεταξύ των μητρικών εταιριών ΔΕΗ και ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ συνεπεία της δημιουργίας κοινής επιχείρησης. Και τούτο διότι αφενός στην αγορά διύλισης δραστηριοποιείται μόνο η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ και όχι η ΔΕΗ, ενώ αφετέρου στην ευρύτερη αγορά παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας μέσω θερμικών μονάδων στο ΔΣ, η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ, όπως προαναφέρθηκε, έχει πολύ μικρό μερίδιο (σε επίπεδο εγκατεστημένης ισχύος) σε σχέση με τη ΔΕΗ, της οποίας το μερίδιο είναι πολύ μεγάλο, με συνέπεια η τελευταία να μην έχει το κίνητρο να συντονιστεί με την ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ.

VII. ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝΤΕΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

135. Κατά το άρθρο 8 παρ. 7 του Ν. 3959/2011, οι αποφάσεις της ΕΑ, που εκδίδονται βάσει των διατάξεων περί προληπτικού ελέγχου συγκεντρώσεων, καλύπτουν και τους περιορισμούς που συνδέονται άμεσα με την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης και είναι απαραίτητοι

¹⁷⁸ Βλ. άρθρο 97 παρ. 1 (γ) του Ν. 4548/2018.

¹⁷⁹ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 8423/19.09.2022 επιστολή παροχής στοιχείων των Μερών (ερώτηση 15).

για αυτή («Δευτερεύοντες Περιορισμοί»). Στους περιορισμούς αυτούς ενδέχεται να συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, υποχρεώσεις αγοράς και εφοδιασμού, μη άσκησης ανταγωνισμού, μη προσέλκυσης προσωπικού και τήρησης εμπιστευτικότητας, κ.α.

136. Με βάση τον Κανονισμό 139/2004 και την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τους περιορισμούς που συνδέονται άμεσα με τις συγκεντρώσεις και είναι απαραίτητοι για την πραγματοποίησή τους¹⁸⁰, έχει καθιερωθεί αρχή αυτοαξιολόγησης των εν λόγω περιορισμών¹⁸¹. Παρόλο που η Υπηρεσία δεν είναι κατ' αρχήν υποχρεωμένη να προβεί στην αξιολόγηση των περιορισμών που της κοινοποιήθηκαν από τις Γνωστοποιούσες, για τις ανάγκες αξιολόγησης της παρούσας συγκέντρωσης εκτιμάται ότι θα ήταν χρήσιμο να εξεταστεί ο βαθμός στον οποίο οι περιορισμοί αυτοί καλύπτονται από τυχόν εγκριτική της συγκέντρωσης απόφαση της ΕΑ, κατά τα ανωτέρω.

137. Ειδικότερα, στο Συμφωνητικό προβλέπονται όροι αναφορικά με:

1. υποχρέωση μη ανταγωνισμού και μη προσέλκυσης πελατείας μεταξύ των μητρικών επιχειρήσεων και της Κοινής Επιχείρησης, και

2. δικαίωμα προτίμησης [...] και δικαίωμα προτίμησης [...],

ενώ τα Μέρη θεωρούν τους εν λόγω περιορισμούς απαραίτητους για την πραγματοποίησή της υπό εξέτασης συγκέντρωσης. Συγκεκριμένα αναφέρουν¹⁸² ότι πρόκειται για την πρώτη τέτοια προσπάθεια σύστασης κοινής επιχείρησης για την παραγωγή πράσινου υδρογόνου στην Ελλάδα και, επομένως, η σύσταση της προτεινόμενης κοινής επιχείρησης θα οδηγήσει στη δημιουργία μιας νέας αγοράς για την παραγωγή και προμήθεια πράσινου υδρογόνου στην Ελλάδα. Τούτο συνεπάγεται σημαντικό επιχειρηματικό και χρηματοοικονομικό κίνδυνο, σε συνδυασμό με σημαντική αβεβαιότητα αναφορικά με την επιτυχή δημιουργία και λειτουργία αυτής της νέας αγοράς, και είναι ακριβώς οι κίνδυνοι αυτοί, τους οποίους τα μέρη επιδιώκουν να αντισταθμίσουν με την πρόβλεψη [...] αντίστοιχα. Ο ανωτέρω επιχειρηματικός κίνδυνος επιτείνεται έτι περαιτέρω από τον καινοτόμο χαρακτήρα της βιομηχανικής και εμπορικής δραστηριότητας παραγωγής και προμήθειας πράσινου υδρογόνου της προτεινόμενης κοινής επιχείρησης. Η φύση της παραγωγής πράσινου υδρογόνου ως καινοτόμου βιομηχανικής δραστηριότητας επιβεβαιώθηκε πρόσφατα και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε δυο αποφάσεις της, με τις οποίες ενέκρινε τη χορήγηση σημαντικών ποσών κρατικής ενίσχυσης από τη Γερμανία και την Ισπανία στις εταιρείες BASF και Cobra Instalaciones y Servicios αντίστοιχα¹⁸³. Επίσης, η σύσταση και λειτουργία της προτεινόμενης κοινής επιχείρησης θα συμβάλει

¹⁸⁰ Βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τους περιορισμούς που συνδέονται άμεσα με τις συγκεντρώσεις και είναι απαραίτητοι για την πραγματοποίησή τους (2005/C 56/03) (εφεξής «Ανακοίνωση της Ευρ. Επ. σχετικά με τους παρεπόμενους περιορισμούς»).

¹⁸¹ Βλ. 21ο σημείο της αιτιολογικής σκέψης του Κανονισμού 1/2003, όπου επισημαίνεται ότι «οι αποφάσεις της Επιτροπής με τις οποίες κηρύσσονται οι συγκεντρώσεις συμβατές με την κοινή αγορά κατ' εφαρμογή του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να καλύπτουν αυτομάτως τους περιορισμούς αυτούς, χωρίς να υποχρεούται η Επιτροπή να αξιολογεί τους εν λόγω περιορισμούς κατά περίπτωση». Βλ. επίσης Ανακοίνωση της Ευρ. Επ. σχετικά με τους παρεπόμενους περιορισμούς, παρ. 2.

¹⁸² Βλ. την από 26/10/2022 σχετική ηλεκτρονική αλληλογραφία προς τον Εισηγητή.

¹⁸³ Τα μέρη παραπέμπουν σε σχετικά δελτίου τύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις εν λόγω υποθέσεις κρατικών ενισχύσεων στις ιστοσελίδες https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_5943 και https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_6017

ουσιωδώς στην επίτευξη των ενωσιακών και εθνικών στόχων βιωσιμότητας και προστασίας του περιβάλλοντος (πλέον της σημασίας για την εθνική οικονομική και ενεργειακή πολιτική της ανάπτυξης εγχώριων πηγών ενέργειας και της μείωσης της εξάρτησης της χώρας από εισαγόμενη ενέργεια).

VII.1.1 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΜΗ ΑΣΚΗΣΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

138. Η υποχρέωση μη ανταγωνισμού μεταξύ των μητρικών επιχειρήσεων και της κοινής επιχείρησης δύναται να θεωρηθεί απαραίτητη για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης και άμεσα συνδεόμενη μ' αυτήν, εφόσον αφορά τα προϊόντα, τις υπηρεσίες και τις εδαφικές περιοχές που καλύπτει η ιδρυτική συμφωνία της κοινής επιχείρησης ή το καταστατικό της. Οι εν λόγω ρήτρες μη ανταγωνισμού προκύπτουν, μεταξύ άλλων, από την ανάγκη να αξιοποιηθούν πλήρως τα στοιχεία ενεργητικού της κοινής επιχείρησης ή να της δοθεί η δυνατότητα να αφομοιώσει την τεχνογνωσία, τη φήμη και την πελατεία που εισέφεραν οι μητρικές επιχειρήσεις, ή ακόμη από την ανάγκη να προστατευθούν τα συμφέροντα των μητρικών επιχειρήσεων στην κοινή επιχείρηση έναντι ανταγωνιστικών συμπεριφορών που διευκολύνονται, μεταξύ άλλων, από την προνομιακή πρόσβαση των μητρικών επιχειρήσεων στην τεχνογνωσία, στη φήμη και πελατεία που εισέφεραν στην κοινή επιχείρηση ή που ανέπτυξε η ίδια¹⁸⁴. Μάλιστα, οι υποχρεώσεις μη ανταγωνισμού μεταξύ των μητρικών επιχειρήσεων και της κοινής επιχείρησης μπορεί να θεωρηθούν ως άμεσα συνδεόμενες με τη συγκέντρωση και απαραίτητες για την πραγματοποίησή της για όλη τη διάρκεια ζωής της κοινής επιχείρησης¹⁸⁵.
139. Σημειώνεται ότι οι ως άνω αρχές που διέπουν την υποχρέωση μη ανταγωνισμού μεταξύ των μητρικών επιχειρήσεων και της κοινής επιχείρησης, ισχύουν και για τις ρήτρες μη προσέλκυσης προσωπικού του άλλου μέρους¹⁸⁶.
140. Εν προκειμένω, τα Μέρη συμφωνούν [...]. [...]¹⁸⁷, [...]¹⁸⁸. [...]¹⁸⁹.
141. Δεδομένου ότι οι ως άνω υποχρεώσεις μη ανταγωνισμού και μη προσέλκυσης πελατείας ισχύουν για ορισμένη χρονική διάρκεια μικρότερη από την καταστατική διάρκεια της Εταιρείας - Στόχου, αφορούν συγκεκριμένα στα προϊόντα και τις υπηρεσίες που θα παρέχει η Εταιρεία - Στόχος με βάση το καταστατικό της, και δη κάποιων εξαιρουμένων, και αφορούν στην εδαφική περιοχή στην οποία θα δραστηριοποιείται η Εταιρεία - Στόχος, ήτοι την Ελλάδα, οι εν λόγω περιορισμοί, κατά την εκτίμηση της Υπηρεσίας, συνδέονται άμεσα με την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης και είναι απαραίτητοι για αυτή.

VII.1.2 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ/ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ

142. Σε πολλές περιπτώσεις, η μεταβίβαση επιχείρησης ή τμήματός της μπορεί να συνεπάγεται διάσπαση των παραδοσιακών σχέσεων αγοράς και εφοδιασμού που υπήρχαν ως

¹⁸⁴ Βλ. Ανακοίνωση της Ευρ. Επ. σχετικά με τους παρεπόμενους περιορισμούς, παρ. 36.

¹⁸⁵ Ο.π., παρ. 38.

¹⁸⁷ [...].

¹⁸⁸ [...].

¹⁸⁹ [...].

αποτέλεσμα της προϋπάρχουσας ολοκλήρωσης των δραστηριοτήτων στο εσωτερικό της οικονομικής μονάδας του πωλητή. Για να καταστεί δυνατή η διάσπαση της οικονομικής μονάδας του πωλητή και η μεταβίβαση μέρους των στοιχείων ενεργητικού στον αγοραστή με λογικούς όρους, είναι συχνά αναγκαίο να διατηρηθούν, τουλάχιστον για μια μεταβατική περίοδο, οι υφιστάμενοι δεσμοί μεταξύ πωλητή και αγοραστή. Αυτό επιτυγχάνεται συνήθως με την ανάληψη υποχρεώσεων αγοράς και εφοδιασμού από τον πωλητή ή/και τον αγοραστή της επιχείρησης ή τμήματός της¹⁹⁰.

143. Ωστόσο, η διάρκεια των υποχρεώσεων αγοράς/εφοδιασμού πρέπει να περιορίζεται στο χρονικό διάστημα που είναι αναγκαίο για την αντικατάσταση της σχέσης εξάρτησης από αυτονομία στην αγορά – το μεταβατικό διάστημα που έχει κριθεί ως δικαιολογημένο είναι **έως πέντε (5) έτη**¹⁹¹. Επιπλέον, οι ποσότητες στις οποίες αφορούν οι υποχρεώσεις αγοράς και εφοδιασμού παίζουν σημαντικό ρόλο στην αξιολόγησή τους. Συγκεκριμένα, υποχρεώσεις αγοράς/εφοδιασμού καθορισμένων ποσοτήτων θεωρούνται άμεσα συνδεδεμένες με τη συγκέντρωση και απαραίτητες για την πραγματοποίησή της.
144. Αντίθετα, οι υποχρεώσεις που αφορούν απεριόριστες ποσότητες, προβλέπουν αποκλειστικότητα ή επιφυλάσσουν καθεστώς προτιμώμενου προμηθευτή ή αγοραστή σε ένα ή περισσότερα μέρη της συγκέντρωσης συνήθως δεν θεωρούνται απαραίτητες για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης¹⁹² παρά μόνον σε εξαιρετικές περιπτώσεις.
145. Οι ως άνω αρχές αξιολόγησης διέπουν και τις υποχρεώσεις αγοράς/εφοδιασμού που τυχόν ισχύουν μεταξύ της κοινής επιχείρησης και των μητρικών επιχειρήσεων, εφόσον οι μητρικές επιχειρήσεις εξακολουθούν να δραστηριοποιούνται σε αγορά προηγούμενου ή επόμενου σταδίου σε σχέση με την αγορά στην οποία δραστηριοποιείται η κοινή επιχείρηση¹⁹³. Ιδίως σε ό,τι αφορά στις συμφωνίες προτιμώμενου προμηθευτή ή αγοραστή, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει θεωρήσει τέτοιες συμφωνίες ως αναγκαίους περιορισμούς της συγκέντρωσης όταν εξασφαλίζουν τη βιωσιμότητα της κοινής επιχείρησης ή τη μη διάσπαση παραδοσιακών σχέσεων αγοράς και εφοδιασμού που προϋπήρχαν. Ενδεικτικά, στην υπόθεση *Texaco/Chevron*,¹⁹⁴ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεώρησε ως παρεπόμενο περιορισμό τη συμφωνία με την οποία η κοινή επιχείρηση μεταξύ Texaco και Chevron θα ήταν ο προτιμώμενος προμηθευτής του στόλου της Chevron σε ναυτιλιακά λιπαντικά και καύσιμα για ένα διάστημα τριών και ενός χρόνου αντίστοιχα. Μια τέτοια συμφωνία αντανάκλουσε την προϋφιστάμενη σχέση μεταξύ του κλάδου ναυτιλίας και του κλάδου λιπαντικών και καυσίμων της Chevron, ο δεύτερος εκ των οποίων προσφέρθηκε στην κοινή επιχείρηση. Στην υπόθεση *Reuters / Equant – 'Project Proton'*,¹⁹⁵ η συμφωνία δημιουργίας της κοινής επιχείρησης, προέβλεπε ότι για ορισμένες υπηρεσίες δικτύου, η μητρική Reuters μπορούσε να αναζητεί προσφορές από τρίτους παρόχους, ωστόσο η κοινή επιχείρηση Proton είχε το δικαίωμα να υποβάλει προσφορά με

¹⁹⁰ Ανακοίνωση της Ευρ. Επ. σχετικά με τους παρεπόμενους περιορισμούς, παρ. 32.

¹⁹¹ Ο.π. παρ. 33.

¹⁹² Ο.π., παρ. 34.

¹⁹³ Ο.π., παρ. 44.

¹⁹⁴ Case No IV/M. 1301 – *Texaco / Chevron*, παρ. 39. Η συμφωνία προέβλεπε ότι η προμήθεια θα γινόταν με αγοραίους όρους και τιμές.

¹⁹⁵ Case No COMP/M. 1875 - *Reuters / Equant – 'Project Proton'*, παρ. 33-34.

όρους ίδιους με αυτούς που υποβάλουν τα τρίτα μέρη. Η Επιτροπή θεώρησε τη σχετική συμφωνία ως παρεπόμενο περιορισμό διότι εξασφάλιζε ένα ελάχιστο βαθμό παραγωγής για την κοινή επιχείρηση που ήταν απαραίτητος προκειμένου να διασφαλιστεί η αυτονομία και η βιωσιμότητά της, λαμβανομένων υπόψη των υψηλών δαπανών που θα έπρεπε να δεσμεύσει κατά την αρχική περίοδο λειτουργίας της, γεγονός που θα καθιστούσε την κοινή επιχείρηση ζημιόγωνα για τα δυο πρώτα χρόνια. Όπως και στην περίπτωση *Texaco/Chevron*, η κοινή επιχείρηση (και όχι οι μητρικές της) ήταν ο προτιμώμενος προμηθευτής.

146. Αντιθέτως, στην υπόθεση *P&O/Nedlloyd*,¹⁹⁶ η Επιτροπή θεώρησε ότι δε συνιστά παρεπόμενο περιορισμό η συμφωνία με την οποία η κοινή επιχείρηση θα χρησιμοποιούσε τις μητρικές της εταιρείες ως προτιμώμενους προμηθευτές για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που προσφέρουν, εκτός αν τρίτα μέρη προσέφεραν περισσότερο ανταγωνιστικούς όρους.
147. Εν προκειμένω, το Συμφωνητικό ορίζει πως η Εταιρεία - Στόχος [...] ¹⁹⁷.
148. Κατ' αρχήν σημειώνεται ότι στην παρούσα συγκέντρωση, δεν πρόκειται για μεταβίβαση επιχείρησης ή τμήματός της και συνεπώς δεν τίθεται ζήτημα διάσπασης των παραδοσιακών σχέσεων αγοράς και εφοδιασμού. Επιπλέον, το δικαίωμα της ΔΕΗ και ΜΟΗ [...] ως εισροή, [...] ως εκροή, δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι αποσκοπεί στην εδραίωση της αυτονομίας και της οικονομικής βιωσιμότητάς της νέας οντότητας. Όμως αν αυτός πράγματι ήταν ο στόχος, η σχετική συμφωνία [...]. Τέτοιου είδους προβλέψεις, θα εξασφάλιζαν κατά την ΕΑ, στην νέο-δημιουργηθείσα κοινή επιχείρηση μια ελάχιστη προμήθεια σημαντικής εισροής ενέργειας και μια ελάχιστη ποσότητα διάθεσης της παραγωγής υδρογόνου στην αγορά, σε μία νέα αγορά υπό διαμόρφωση, γεγονός το οποίο ενισχύει την ανάγκη της νέας επιχείρησης να διασφαλίσει τους προμηθευτές της αλλά και τους πελάτες στους οποίους θα διοχετεύεται το παραγόμενο προϊόν. Αντιθέτως, [...] ¹⁹⁸
149. Κατά τα γνωστοποιούντα μέρη, όπως αναφέρθηκε, η πρόβλεψη [...] είναι απαραίτητη, καθώς η κοινή επιχείρηση πρόκειται να δραστηριοποιηθεί σε μια παντελώς νέα αγορά, στην οποία θα απαιτηθεί να δαπανηθούν σημαντικά χρηματικά ποσά σε τεχνικές μελέτες και επιχειρηματικά σχέδια, και ακολούθως σε επενδύσεις για τη δημιουργία μονάδων παραγωγής. Ως εκ τούτου, [...] τα Μέρη επιθυμούν να μεγιστοποιήσουν την απόδοση τους επένδυσής τους στην κοινή επιχείρηση, ειδικότερα υπό το φως του σημαντικού οικονομικού κινδύνου που αναλαμβάνουν με την είσοδό τους σε μια νέα αγορά, και η επίτευξη αυτού του στόχου δεν μπορεί να περιορισθεί σε περίοδο 5 ετών μόνον. Κατά την άποψη των Μερών θα έπρεπε να είναι διάρκειας 10 ετών τουλάχιστον από την ημερομηνία έναρξης της δραστηριότητας παραγωγής της προτεινόμενης κοινής επιχείρησης, ώστε να εξασφαλιστεί η οικονομική βιωσιμότητα του εγχειρήματος. Ιδίως δε καθώς [...] δεν δύναται, κατά τη γνώμη των Μερών, να οδηγήσει σε περιορισμό του ανταγωνισμού. ¹⁹⁹

¹⁹⁶ Case No IV/M.831 - *P&O/Nedlloyd*, παρ. 109.

¹⁹⁷ Βλ. όρο 14.2 και 14.3 του Συμφωνητικού.

¹⁹⁸ [...].

¹⁹⁹ [...].

150. Παρόλο που ο προβληματισμός των μερών ενδέχεται υπό ορισμένες συνθήκες και προϋποθέσεις να θεωρηθεί εύλογος, από τη συνολική θεώρηση των στοιχείων (...) που υπέβαλαν τα μέρη και της υφιστάμενης πρακτικής της ΕΕπ, η ΕΑ εκτιμά ότι οι εν λόγω περιορισμοί [...] δεν μπορούν να θεωρηθούν ως άμεσα συνδεδεμένοι και απαραίτητοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης, και επομένως για την αξιολόγησή τους εξακολουθούν να έχουν εφαρμογή τα άρθρα 1 και 2 Ν. 3959/2011 και 101 και 102 ΣΔΕΕ σε κάθε περίπτωση.

VIII.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

151. Συμπερασματικά, ως προς την αξιολόγηση των επιπτώσεων στον ανταγωνισμό κρίνεται ότι η υπό κρίση συγκέντρωση δεν αναμένεται να προκαλέσει σημαντικό περιορισμό του ανταγωνισμού στις υπό κρίση αγορές στις οποίες αφορά, για τους λόγους που αναλύονται εκτενώς στις ανωτέρω ενότητες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού σε Ολομέλεια, ομόφωνα εγκρίνει κατ' άρθρο 8 παρ. 3 του Ν. 3959/2011, την από 21.07.2022 (υπ' αριθ. πρωτ. 7074) γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση που αφορά στη δημιουργία κοινής επιχείρησης από τις εταιρίες ΔΕΗ και ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ, δεδομένου ότι η εν λόγω συγκέντρωση, παρ' ότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 1 του άρθρου 6 Ν. 3959/2011, δεν προκαλεί σοβαρές αμφιβολίες, ως προς το συμβατό αυτής με τις απαιτήσεις λειτουργίας του ανταγωνισμού στις επιμέρους αγορές στις οποίες αφορά.

Η απόφαση εκδόθηκε την 26^η Οκτωβρίου 2022.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος
ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΙΑΝΟΣ